

บทที่ 4

วิเคราะห์และเปรียบเทียบ

คำสมาส หมายถึง การนำคำตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมาต่อกัน แต่จะต้องเป็นคำที่มาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตเท่านั้น โดยที่พยางค์สุดท้ายของคำหน้าจะต้องไม่ประวิสรรชนีย์หรือทัณฑฆาต ทั้งนี้เพื่อให้เวลาอ่านออกเสียงต่อเนื่องกัน ส่วนการเปล่งเสียงเปลี่ยนแปลงจากหลังไปหน้า เพราะคำที่มีความหมายหลักในภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตมักจะอยู่ข้างหลัง โดยคำสมาสแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. คำสมาสแบบไม่มีสนธิ หมายถึง เป็นคำสมาสที่ไม่เปลี่ยนแปลงเสียง เมื่อนำคำมาต่อกัน แต่ออกเสียงให้ต่อเนื่องกัน เช่น กรรมกร อิศรภาพ ผลิตผล เป็นต้น
2. คำสมาสแบบมีสนธิ หมายถึง เป็นคำสมาสที่มีการเปลี่ยนแปลงเสียง เมื่อนำคำมาต่อกัน เช่น ธันวาคม มัคคุเทศก์ มโหฬาร เป็นต้น

วิเคราะห์คำสมาส

1. คำสมาสแบบไม่มีสนธิ

จากการวิเคราะห์พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบคำสมาสแบบไม่มีสนธิ จำนวน 2,212 คำ จำแนกตามที่มาของคำ ดังนี้

- 1.1 คำบาลี สมาสกับ คำบาลี มี 223 คำ ได้แก่

ตาราง 1 แสดงคำบาลี สมาสกับ คำบาลี

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
กกุฎภันฑ์	กกุฎ	กกุฎ	ภันฑ์	ภณฑุ
กตเวที		กต	เวที	เวตี
กติกาสัญญา	กติกา	กติกา	สัญญา	สญญา
กรณีกิจ	กรณีย์	กรณีย	กิจ	กิจจ
กสิกร	กสิ	กสิ	กร	กร
กัปปิยภันฑ์	กัปปิยะ	กปฺปิย	ภันฑ์	ภณฑุ
กัปปิยโหวหาร	กัปปิยะ	กปฺปิย	โหวหาร	โหวหาร

ตาราง 1 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
กิจวัตร	กิจ	กิจจ	วัตร	วตุต
ขัตติยมานะ	ขัตติย	ขตุติย	มานะ	มาน
คดีอาญา	คดี	คติ	อาญา	อาญา
คดีพจน์	คดี	คติ	พจน์	วจน
คดีสุขารมณ	คดี	คติ	สุขารมณ	สุข, อารมมณ
ครุภัณฑ์	ครุ	ครุ	ภัณฑ์	ภณฺท
คหปตานี	คห	คห	ปตานี	ปตานี
คัพภสาลี	คัพภ	คพภ	สาลี	สาลี
คามโกชก	คาม	คาม	โกชก	โกชก
คิลานปัจจัย	คิลานะ	คิลาน	ปัจจัย	ปัจจย
คิลานเภสัช	คิลานะ	คิลาน	เภสัช	เภสชฺช
จตุกาลธาตุ	จตุ	จตุ	กาลธาตุ	กาลธาตุ
จตุบาท	จตุ	จตุ	บาท	ปท
จตุปัจจัย	จตุ	จตุ	ปัจจัย	ปัจจย
จริยวัตร	จริย	จริยา	วัตร	วตุต
จริยาวัตร	จริยา	จริยา	วัตร	วตุต
จักขุวิญญาณ	จักขุ	จกขุ	วิญญาณ	วิญญาณ
จักขุสัมผัส	จักขุ	จกขุ	สัมผัส	สมฺผัส
จาดุรงคสันนิบาต	จาดุรงค์	จาดุร, องค	สันนิบาต	สนฺนิปาต
จิตวิสัย	จิต	จิตฺต	วิสัย	วิสย
จุลกฐิน	จุล	จฺลล	กฐิน	กฐิน
จุลภาค	จุล	จฺลล	ภาค	ภาค
เจตีย์ฐาน	เจตีย์	เจตีย	ฐาน	ฐาน
เจตคติ	เจต	เจตฺต	คติ	คติ
ฌापนกิจ	ฌापน	ฌापน	กิจ	กิจจ
ตามพหัตถ์	ตามพะ	ตมพ	หัตถ์	หตุถ์

ตาราง 1 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
ถาวรวัตถุ	ถาวร	ถาวร	วัตถุ	วัตถุ
ทักษิณาบถ	ทักษิณา	ทกฺขิณา	บถ	ปถ
ทักษิไณยบุคคล	ทักษิไณย	ทกฺขิไณย	บุคคล	บุคฺค
ทุกขนิโรธ	ทุกฺข	ทกฺข	นิโรธ	นิโรธ
ทพฺภิกขันดรกัปป	ทพฺภิกขันดร	ทพฺภิกฺข, อนฺดร	กัปป	กปฺป
ธัญเบญจก	ธัญ	ธณฺญ	เบญจก	ปญฺจก
ธุดงค์วัตร	ธุดงค์	ธุดงฺค	วัตร	วตฺต
ธูภาค	ธู	ธู	ภาค	ภาค
นพปฏุล	นพ	นว	ปฏุล	ปฏุล
นพรัตน์	นพ	นว	รัตน์	รตน
นวปฏุล	นว	นว	ปฏุล	ปฏุล
นวรัตน์	นว	นว	รัตน์	รตน
นววิธ	นว	นว	วิธ	วิธ
นวังคสัตตฺตศาสน์	นวังค	นว, องฺค	สัตตฺตศาสนา	สตฺตศาสนา
นิตกร	นิต	นีติ	กร	กร
นิตินัย	นิต	นีติ	นัย	นย
นิตินบัญญัติ	นิต	นีติ	บัญญัติ	ปญฺญตฺติ
นิตินบุคคล	นิต	นีติ	บุคคล	บุคฺค
นิพพิทาญาณ	นิพพิทา	นิวฺวิททา	ญาณ	ญาณ
นิรุตติปฏิสัมภทา	นิรุตติ	นิรุตฺติ	ปฏิสัมภทา	ปฏฺิสมฺภทา
นีสันทันถัต	นีสันทะ	นีสันท	สันถัต	สนฺถต
เนमितกนาม	เนमितกะ	เนमितฺตก	นาม	นาม
เนาวรัตน์	เนา	นว	รัตน์	รตน
บทภาชน	บท	ปท	ภาชนะ	ภาชน
บทภาชนีย	บท	ปท	ภาชนีย	ภาชนีย
บทบงสุ	บท	ปท	บงสุ	ปัสสุ

ตาราง 1 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
บริโภคเจตีย์	บริโภค	บริโภค	เจตีย์	เจตีย
บวรโตฏก	บวร	ปวร	โตฏก	โตฏก
บุปผวิกิติ	บุปผ	บุปฺผ	วิกิติ	วิกติ
บุพบท	บุพ	บุพฺพ	บท	ปท
บุพเปตพลี	บุพ	บุพฺพ	เปตพลี	เปตพลี
บุริมสิทธิสามัญ	บุริมสิทธิ	บุริมสิทธิ	สามัญ	สามญญ
เบญจขันธ์	เบญจะ	ปญจ	ขันธ์	ขนฺธ
เบญจดุริยางค์	เบญจะ	ปญจ	ดุริยางค์	ตุริย, องค
โบราณคดี	โบราณ	ไปราณ	คดี	คติ
โบราณวัตถุ	โบราณ	ไปราณ	วัตถุ	วตุฏ
ปฏิกิริยา	ปฏี	ปฏี	กิริยา	กิริยา
ปฏิกาณ	ปฏี	ปฏี	กาณ	ภาณ
ปฏิกาณกวี	ปฏิกาณ	ปฏิกาณ	กวี	กวี
ปฏิกาณ ปฏีสัมภินา	ปฏิกาณ	ปฏิกาณ	ปฏีสัมภินา	ปฏีสุมภินา
ปฏิกาณโวหาร	ปฏิกาณ	ปฏิกาณ	โวหาร	โวหาร
ปฏิสังฆรณ์	ปฏี	ปฏี	สังฆรณ์	สงฺฆรณ
ปฐมณาน	ปฐม	ปฐฺม	ณาน	ณาน
ปฐมยาม	ปฐม	ปฐฺม	ยาม	ยาม
ปฐมสมโพธิ	ปฐม	ปฐฺม	สมโพธิ	สมฺโพธิ
ปติวัตร	ปติ	ปติ	วัตร	วตุต
ปรนัย	ปร	ปร	นัย	นย
ประทุฐจิต	ประทุฐ	ปทุฐฺ	จิต	จิตต
ปรัตตจรียา	ปรัตต	ปรตุต	จรียา	จรียา
ปัจฉินตคาม	ปัจฉินต์	ปจฺฉนต	คาม	คาม
ปัจเจกบุคคล	ปัจเจก	ปจฺเจก	บุคคล	ปฺคฺค

ตาราง 1 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
ปัจเจกพุทธะ	ปัจเจก	ปัจเจก	พุทธะ	พุทธ
ปัจฉาภัต	ปัจฉา	ปัจฉา	ภัต	ภตฺต
ปัจฉาสมณะ	ปัจฉา	ปัจฉา	สมณะ	สมณ
ปัจฉิมภาค	ปัจฉิม	ปัจฉิม	ภาค	ภาค
ปัจฉิมยาม	ปัจฉิม	ปัจฉิม	ยาม	ยาม
ปัญญาณี	ปัญญา	ปัญญา	ณี	ณี
ปัญญาวัคคีย์	ปัญญา	ปัญญา	วัคคีย์	วคฺคีย์
ปัญญาสาขา	ปัญญา	ปัญญา	สาขา	สาขา
ปาหุไณยบุคคล	ปาหุไณย	ปาหุณฺเอย	บุคคล	ปฺบุคคล
เปตวิสัย	เปต	เปต	วิสัย	วิสย
ผรณาปีติ	ผรณ	ผรณ	ปีติ	ปีติ
ผลิตภันท์	ผลิต	ผลิต	ภันท์	ภณฺฑ
พสกนิกร	พสก	วสค	นิกร	นิกร
พัฒนากร	พัฒนะ	วจฺตฺมน	กร	กร
พุทธเจตีย์	พุทธะ	พุทธ	เจตีย์	เจตีย
พุทธฎีกา	พุทธะ	พุทธ	ฎีกา	ฎีกา
พุทธปฏิมา	พุทธะ	พุทธ	ปฏิมา	ปฏิมา
พุทธปฏิมากร	พุทธะ	พุทธ	ปฏิมากร	ปฏิมากร
พุทธมามกะ	พุทธะ	พุทธ	มามกะ	มามก
ภวังคจิต	ภวังค์	ภวฺจฺค	จิต	จิตฺต
ภัตกิจ	ภัต	ภตฺต	กิจ	กิจฺจ
ภารกิจ	ภาร	ภาร	กิจ	กิจฺจ
เภสัชกร	เภสัช	เภสชฺช	กร	กร
มโนคติ	มโน	มโน	คติ	คติ
มโนทุจจริต	มโน	มโน	ทุจจริต	ทฺจฺจฺริต
มโนรถ	มโน	มโน	รถ	รถ

ตาราง 1 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
มัทฉฌิมยาม	มัทฉฌิม	มชฺฉฌิม	ยาม	ยาม
มัทฉฌิมปฏิบัติ	มัทฉฌิม	มชฺฉฌิม	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ
มาตุคาม	มาตุ	มาตุ	คาม	คาม
มิคส์ถัญญี	มิคะ	มิก	สฺถัญญี	สถญญี
มิคสิระ	มิคะ	มิก	สิระ	สิร
มิจจกัมมันตะ	มิจจ	มิจฺจ	กัมมันตะ	กมฺมนฺต
มิจจจริยา	มิจจ	มิจฺจ	จริยา	จริยา
มิจจาทิสฺฐี	มิจจ	มิจฺจ	ทิสฺฐี	ทิสฺฐี
มิจจาบถ	มิจจ	มิจฺจ	บถ	ปถ
มิจจาวายามะ	มิจจ	มิจฺจ	วายนามะ	วายนาม
มิจจาสติ	มิจจ	มิจฺจ	สติ	สติ
มิจจาสังกัปปะ	มิจจ	มิจฺจ	สังกัปปะ	สงฺกปฺป
มูลฐาน	มูล	มฺูล	ฐาน	ฐาน
โมกขปริสุทฺธิ	โมกข์	โมกฺข	ปริสุทฺธิ	ปริสุทฺธิ
ยามกาลิก	ยาม	ยาม	กาลิก	กาลิก
รตฺตปฺงคพ	รต	รต	ปฺงคพ	ปฺงคพ
รตฺตปฺงควะ	รต	รต	ปฺงควะ	ปฺงคว
รโหคต	รโห	รโห	คต	คต
รโหฐาน	รโห	รโห	ฐาน	ฐาน
รัฐทุต	รัฐ	รฏฺฐ	ทุต	ทุต
รัตนบัลลังก์	รัตนะ	รตฺน	บัลลังก์	ปฺลลฺงก
รัสสระ	รัส	รสฺส	สระ	สร
รุกขมูล	รุกข์	รุกฺข	มูล	มูล
โลกยวัตร	โลกิยะ	โลกิย	วัตร	วตฺต
โลกยวิสัย	โลกิยะ	โลกิย	วิสัย	วิสัย
วชิทฺตวจริต	วชิ	วชิ	ทฺตวจริต	ทฺตวจริต

ตาราง 1 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเต็ม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเต็ม (ป.)
วจีภาค	วจี	วจิ	ภาค	ภาค
วณิษากร	วณิษา	วณิษา	กร	กร
วคฺควัท	วคฺค	วคฺค	วทะ	วท
วชพีช	วช	วชช	พีช	พีช
วัญทุกข	วัญ	วญญ	ทุกข	ทุกข
วัตถุวิสัย	วัตถุ	วตถุ	วิสัย	วิสัย
วัตรปฏิบัติ	วัตร	วตต	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ
วาโยธาดุ	วาโย	วาโย	ธาดุ	ธาดุ
วาฬมิด	วาฬ	วาฬ	มิด	มิด
วิชาธร	วิชา	วิชฺชา	ธร	ธร
วิตกจริต	วิตก	วิตกุก	จริต	จริต
เวชภณฺฑี	เวช	เวชช	ภณฺฑี	ภณฺฑ
เวฬุวัน	เวฬุ	เวฬุ	วัน	วน
สกฎภาวะ	สกฎะ	สกฎ	ภาวะ	ภาวะ
สติปัญญา	สติ	สติ	ปัญญา	ปัญญา
สติปัญฺฐาน	สติ	สติ	ปัญฺฐาน	ปัญฺฐาน
สติวิปลาส	สติ	สติ	วิปลาส	วิปลาส
สติสัมปชัญญะ	สติ	สติ	สัมปชัญญะ	สมฺปชญญ
สตិอารมณฺ์	สติ	สติ	อารมณฺ์	อารมฺณ
สมณบริขาร	สมณะ	สมณ	บริขาร	บริขาร
สมณโฆหาร	สมณะ	สมณ	โฆหาร	โฆหาร
สมณสาสนี	สมณะ	สมณ	สาสนี	สาสน
สมถยานิก	สมณะ	สมถ	ยานิก	ยานิก
สมถวิปัสสนา	สมณะ	สมถ	วิปัสสนา	วิปสฺสนา
สมุหนาม	สมุห	สมุห	นาม	นาม
สรณคฺมณฺ์	สรณะ	สรณ	คฺมณฺ์	คฺมณ

ตาราง 1 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
สรีรกิจ	สรีระ	สรีร	กิจ	กิจจ
สัจกิริยา	สัจ	สจฺจ	กิริยา	กิริยา
สัจพจน์	สัจ	สจฺจ	พจน์	วจน
สัชฌกร	สัชฌะ	สชฺช	กร	กร
สัชฌุกร	สัชฌุ	สชฺช	กร	กร
สัญชาตญาณ	สัญชาต	สญฺชาต	ญาณ	ญาณ
สตัดัณฑ์	สตัด	สตุต	ภัณฑ์	ภณฺฑ
สตัดันดรกัป	สตัดันดร	สตุต, อนฺดร	กัป	กบฺป
สัทธาจวิต	สัทธา	สทฺธา	จวิต	จวิต
สัมமாகัมมันตะ	สัมมา	สมฺมา	กัมมันตะ	กมฺมนฺต
สัมมาคารวะ	สัมมา	สมฺมา	คารวะ	คารว
สัมมาจรिया	สัมมา	สมฺมา	จรिया	จรिया
สัมมาวายามะ	สัมมา	สมฺมา	วายามะ	วายาม
สัมมาสติ	สัมมา	สมฺมา	สติ	สติ
สัมมาสังกัปปะ	สัมมา	สมฺมา	สังกัปปะ	สงฺกบฺป
สาราณียกร	สาราณีย	สาราณีย	กร	กร
สิกขาบท	สิกขา	สิกฺขา	บท	ปท
สีหไสยา	สีห์	สีห	ไสยา	เสยฺยา
สีหไสยาสน์	สีห์	สีห	ไสยาสน์	เสยฺย, อาสน
สุตทกวี	สุต	สุต	กวี	กวี
สุตตนิบาต	สุตต	สุตฺต	นิบาต	นิปาท
สุริยคติ	สุริยะะ	สุริย	คติ	คติ
เสกขบุคคล	เสกขะ	เสกฺข	บุคคล	ปฺบุคคล
เสนางคนิกร	เสนางค์	เสนา, องฺค	นิกร	นิกร
หัตถกิจ	หัตถ์	หตุต	กิจ	กิจจ
หิริโอดตปปะ	หิริ	หิริ	โอดตปปะ	โอดฺตบฺป

ตาราง 1 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
อกัปปิยวัตถุ	อกัปปิย	อกบุปิย	วัตถุ	วตถุ
อกัปปิยโฆหาร	อกัปปิย	อกบุปิย	โฆหาร	โฆหาร
อนุสาสนี ปาฎิหาริย์	อนุสาสนี	อนุสาสนี	ปาฎิหาริย์	ปาฎิหาริย
อภิชาติ	อภิ	อภิ	ชาติ	ชาติ
อภินันท์	อภิ	อภิ	นันท์	นนุท
อภิราม	อภิ	อภิ	ราม	ราม
อภิวันท์	อภิ	อภิ	วันทา	วณุท
อภิสมโพธิ	อภิ	อภิ	สมโพธิ	สมโพธิ
อภิสัมโพธิ	อภิ	อภิ	สัมโพธิ	สมุโพธิ
อภิสัมโพธิญาณ	อภิสัมโพธิ	อภิสมุโพธิ	ญาณ	ญาณ
อสีติมหาสาวก	อสีติ	อสีติ	มหาสาวก	มหาสาวก
อสุภัสถัญญา	อสุภ	อสุภ	สถัญญา	สถัญญา
อเสกขบุคคล	อเสกขะ	อเสกฺข	บุคคล	บุคฺค
อเสขบุคคล	อเสขะ	อเสข	บุคคล	บุคฺค
อัสภาระ	อัสสะ	อัส	ภาระ	ภาร
อัศจรรย์บุคคล	อัศจรรย์ะ	อจฺจริย	บุคคล	บุคฺค
อัชิสันฐาน	อัชฺฐิ	อภูชฺฐิ	สันฐาน	สณฺฐาน
อัถชีวประวัติ	อัถ	อตุต	ชีวประวัติ	ชีวปวตฺติ
อัถนัย	อัถ	อตุต	นัย	นย
อัถตโนบท	อัถตโน	อตุตโน	บท	ปท
อัถคต	อัถ	อทุ	คต	คต
อันติมัสัจ	อันติมะ	อนฺติม	ัสัจ	สจฺจ
อัมพวัน	อัมพ	อมฺพ	วัน	วณ
อัสดร	อัส	อสุส	ดร	ตฺร
อาณาเขต	อาณา	อาณา	เขต	เขตฺต

ตาราง 1 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
อาณานิคม	อาณา	อาณา	นิคม	นิคม
อาเทศนา ปาฏิหาริย์	อาเทศนา	อาเทศนา	ปาฏิหาริย์	ปาฏิหาริย
อาไปกสิณ	อาไป	อาไป	กสิณ	กสิณ
อาไปธาตุ	อาไป	อาไป	ธาตุ	ธาตุ
อายุวัฒนะ	อายุ	อายุ	วัฒนะ	วฑฺฒน
อิทธิปาฏิหาริย์	อิทธิ	อิทธิ	ปาฏิหาริย์	ปาฏิหาริย
อิริยาบถ	อิริยา	อิริยา	บถ	ปถ
อุณาโลม	อุณา	อุณฺณา	โลม	โลม
อุเทสิกเจดีย์	อุเทสิก	อุทุเทสิก	เจดีย์	เจติย
อุปริมปริยาย	อุปริม	อุปริม	ปริยาย	ปริยาย

1.2 คำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต มี 222 คำ ได้แก่

ตาราง 2 แสดงคำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
กฐินัตถการกรรม	กฐินัตถการ	กฐิน, อตฺถการ	กรรม	กรฺม
กสิกรรม	กสิ	กสิ	กรรม	กรฺม
กัณห์ธรรม	กัณห์	กณฺห	ธรรม	ธฺรฺม
กัณห์ปักษ์	กัณห์	กณฺห	ปักษ์	ปฺกฺษ
กาสาวพัสดร์	กาสาวะ	กาสาว	พัสดร์	วสฺุตร
กาฬจักร	กาฬ	กาฬ	จักร	จฺกฺร
กาฬปักษ์	กาฬ	กาฬ	ปักษ์	ปฺกฺษ
กิจกรรม	กิจ	กิจฺจ	กรรม	กรฺม
กิตติศัพท์	กิตติ	กิตฺติ	ศัพท์	ศฺพฺท

ตาราง 2 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
กิมิวิทยา	กิมิ	กิมิ	วิทยา	วิฑูยา
กีกูวิทยา	กีกู	กีกู	วิทยา	วิฑูยา
คตธรรม	คติ	คติ	ธรรม	ธรม
ครุกรรม	ครุ	ครุ	กรรม	กรุม
ครุศาสตร์	ครุ	ครุ	ศาสตร์	ศาสตุร
คันถรจนาจารย์	คันถ	คณถ	รจนาจารย์	รจน, อาจารย์
คันถรราชฎ์	คันถาร	คณถาร	ราชฎ์	ราชฎ
คุษรหัตถ์	คุษ	คุษ	รหัตถ์	รหตุย
ฆานประสาท	ฆาน	ฆาน	ประสาท	ปรุสาท
จตุบริษัท	จตุ	จตุ	บริษัท	ปรุษท
จตุสดมภ์	จตุ	จตุ	สดมภ์	สุตมภ
จริยธรรม	จริย	จริยา	ธรรม	ธรม
จริยศาสตร์	จริย	จริยา	ศาสตร์	ศาสตุร
จริยศึกษา	จริย	จริยา	ศึกษา	ศึษา
จักขุประสาท	จักขุ	จกขุ	ประสาท	ปรุสาท
จัตตุสดมภ์	จัตตุ	จตุ	สดมภ์	สุตมภ
จิตแพทย์	จิต	จิตต	แพทย์	ไวฑูย
จิตวิทยา	จิต	จิตต	วิทยา	วิฑูยา
จุลชีวัน	จุล	จุลล	ชีวัน	ชีวัน
จุลชีวัน	จุล	จุลล	ชีวัน	ชีวัน
จุลทรรศน์	จุล	จุลล	ทรรศน์	ทรุศน
จุลวงศ์	จุล	จุลล	วงศ์	วศ์
จุลวรรค	จุล	จุลล	วรรค	วรุค
จุฬาลักษณ์	จุฬา	จุฬา	ลักษณ์	ลกษณ
เจดีย์สถาน	เจดีย์	เจตีย	สถาน	สถาน
กษัตริย์	กษ	กษ	กษัตริย์	กษตุริย

ตาราง 2 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
ฉศก	ฉ	ฉ	ศก	ศก
ฉันทลักษณะณ์	ฉันท	ฉนุท	ลักษณะณ์	ลกษณ
ฉันทศาสตร์	ฉันท	ฉนุท	ศาสตร์	ศาสตุร
ชีวหาสดมภ์	ชีวหา	ชีวหา	สดมภ์	สุตมภ
ฉาปนสถาน	ฉาปน	ฉาปน	สถาน	สถาน
ญาณวิทยา	ญาณ	ญาณ	วิทยา	วิฑูยา
ญาณศาสตร์	ญาณ	ญาณ	ศาสตร์	ศาสตุร
ตามพววรรณ	ตามพ์	ตมฺพ	วรรณ	วรณ
ดุริยางคศาสตร์	ดุริยางค์	ตุริย, องฺค	ศาสตร์	ศาสตุร
ดุริยางคศิลป์	ดุริยางค์	ตุริย, องฺค	ศิลป์	สิลฺป
ทกรกรรม	ทกร	ทฺ, ทฺร	กรรม	กรฺม
ทกรพิษ	ทกร	ทฺ, ทฺร	พิษ	วิษ
ทกรภิกษ	ทกร	ทฺ, ทฺร	ภิกษา	ภิกฺษา
ทกรยศ	ทกร	ทฺ, ทฺร	ยศ	ยศ
ทกรลักษณะณ์	ทกร	ทฺ, ทฺร	ลักษณะณ์	ลกษณ
ทัฬหีกกรรม	ทัฬหี	ทฺฬฺหี	กรรม	กรฺม
ธนุรमारค	ธนุร	ธนุร	मारค	มารค
ธนุรวิทยา	ธนุร	ธนุร	วิทยา	วิฑูยา
ธนูศิลป์	ธนู	ธนู	ศิลป์	สิลฺป
ธัญโกศ	ธัญ	ธณฺญ	โกศ	โกศ
นพเคราะห์	นพ	นว	เคราะห์	ครฺห
นพศก	นพ	นว	ศก	ศก
นพศูล	นพ	นว	ศูล	ศูล
นภาศูล	นภา	นภา	ศูล	ศูล
นวครหะ	นว	นว	ครหะ	ครฺห
นวเคราะห์	นว	นว	เคราะห์	ครฺห

ตาราง 2 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
นักขัตฤกษ์	นักขัต	นฤขตฤ	ฤกษ์	ฤษ
นานาประการ	นานา	นา	ประการ	ปรการ
นามสงเคราะห์	นาม	นาม	สงเคราะห์	สงครห
นิจศีล	นิจ	นิจุ	ศีล	ศีล
นิติกรรม	นิติ	นีติ	กรรม	กรุม
นิติธรรม	นิติ	นีติ	ธรรม	ธรม
นิติวิทยาศาสตร์	นิติ	นีติ	วิทยาศาสตร์	วิทยาศาสตร์
นิติศาสตร์	นิติ	นีติ	ศาสตร์	ศาสตร์
นิพัทธกุล	นิพัทธ	นิพทุ	กุล	กุล
บุคลิกลักษณะ	บุคลิก	บุคคฺลิก	ลักษณะ	ลกษณ
บุญราศี	บุญ	บุญญ	ราศี	ราศี
บุญฤทธิ์	บุญ	บุญญ	ฤทธิ์	ฤทธิ
บุพกรรม	บุพ	บุพุ	กรรม	กรุม
บุพทักษิณ	บุพ	บุพุ	ทักษิณ	ทกฺษิณ
บุริมทิศ	บุริม	บุริม	ทิศ	ทิศ
บุริมพรรษา	บุริม	บุริม	พรรษา	วรุษ
บุริมสิทธิพิเศษ	บุริมสิทธิ	บุริมสิทธิ	พิเศษ	วิเศษ
เบญจธรรม	เบญจ	ปญจ	ธรรม	ธรม
เบญจบรรพต	เบญจ	ปญจ	บรรพต	ปรวต
เบญจพรรณ	เบญจ	ปญจ	พรรณ	วรุณ
เบญจวรรค	เบญจ	ปญจ	วรรค	วรุค
เบญจวรรณ	เบญจ	ปญจ	วรรณ	วรุณ
เบญจศก	เบญจ	ปญจ	ศก	ศก
เบญจศีล	เบญจ	ปญจ	ศีล	ศีล
เบญจางคประดิษฐ์	เบญจางค	ปญจ, องค	ประดิษฐ์	ปรดิษฐ

ตาราง 2 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
โปกขรพวรษ	โปกขร	โปกฺขร	พวรษ	วฤษ
โบราณสถาน	โบราณ	โปรฺราณ	สถาน	สถาน
ปฐพีวิทยา	ปฐพี	ปฐฺวี	วิทยา	วิทฺยา
ปฐุมกรรม	ปฐุม	ปฐฺม	กรรม	กฺรม
ปฐุมทัศน์	ปฐุม	ปฐฺม	ทัศน์	ทฺรฺศน
ปฐุมเทศนา	ปฐุม	ปฐฺม	เทศนา	เทฺศนา
ปฐุมนิเทศ	ปฐุม	ปฐฺม	นิเทศ	นฺิเทศ
ปฐุมบุรุษ	ปฐุม	ปฐฺม	บุรุษ	บุรฺษ
ปฐุมฤกษ์	ปฐุม	ปฐฺม	ฤกษ์	ฤกฺษ
ปรปักษ์	ปร	ปร	ปักษ์	ปฺกฺษ
ประวัติศาสตร์	ประวัติ	ปรฺวัติ	ศาสตร์	ศาสฺตร
ปริญญาบัตร	ปริญญา	ปรฺญญา	บัตร	ปฺตร
ปริตรทวิป	ปริตร	ปรฺิตฺต	ทวิป	ทฺวิป
ปริยัตถกรรม	ปริยัติ	ปรฺยตฺติ	กรรม	กฺรม
ปัจจุบันประเทศ	ปัจจุบันต์	ปรฺจฺจฺนฺต	ประเทศ	ปรฺจฺจฺต
ปัจฉิมทิศ	ปัจฉิม	ปรฺจฺฉิม	ทิศ	ทฺิศ
ปัจฉิมพรรษา	ปัจฉิม	ปรฺจฺฉิม	พรรษา	วฺรฺษ
ปาณวินาศ	ปาณ	ปรฺาณ	วินาศ	วฺินาศ
ปุพพผลคฺุณี	ปุพพ	ปรฺุพฺพ	ผลคฺุณี	ผลคฺุณฺี
ผลึกศิขรี	ผลึกะ	ผลฺิก	ศิขรี	ศฺิขฺริ
ผลึกศิลา	ผลึกะ	ผลฺิก	ศิลา	ศฺิลา
ผลิตกรรม	ผลิต	ผลฺิต	กรรม	กฺรม
โณฏฐัฬรรม	โณฏฐัฬพะ	โณฏฺฐฬฺพ	รรม	รฺรม
พิพิธภัณฑสถาน	พิพิธภัณฑท์	วิวิทฺถณฺุฑ	สถาน	สฺถาน
พิริยพณฑท์	พิริยะ	วิวิทฺย	พณฑท์	วฺุฑฺณฺฑ
พุทธรจักร	พุทธระ	พุทฺถ	จักร	จฺกฺร

ตาราง 2 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
พุทธตันตระ	พุทธะ	พุทธ	ตันตระ	ตันตร
พุทธศึกษา	พุทธิ	พุทธ	ศึกษา	ศึกษา
ภันฑุกรม	ภันฑู	ภณฺฑู	กรม	กรุม
เภสัชกรรม	เภสัช	เภสชฺช	กรรม	กรุม
เภสัช พฤกษศาสตร์	เภสัช	เภสชฺช	พฤกษศาสตร์	วฤกษศาสตร์
เภสัชวิทยา	เภสัช	เภสชฺช	วิทยา	วิทยา
เภสัชศาสตร์	เภสัช	เภสชฺช	ศาสตร์	ศาสตร์
มโนกรรม	มโน	มโน	กรรม	กรุม
มโนธรรม	มโน	มโน	ธรรม	ธรม
มโนศิลา	มโน	มโน	ศิลา	ศิลา
มหันตโทษ	มหันต์	มหนฺต	โทษ	โทษ
มัชฌิมบุรุษ	มัชฌิม	มหนฺต	บุรุษ	บุรุษ
มัชฌิมประเทศ	มัชฌิม	มชฺฌิม	ประเทศ	ปรเทศ
มิกเคียร	มิกะ	มิก	เคียร	คิร
โมฆียกรรม	โมฆียะ	โมฆีย	กรรม	กรุม
ยัญกรรม	ยัญ	ยญฺญ	กรรม	กรุม
ยุติธรรม	ยุติ	ยุตฺติ	ธรรม	ธรม
เยาวลักษณ์	เยาว์	ยุว	ลักษณ์	ลกษณ
รังสีแพทย์	รังสี	รังฺสี	แพทย์	ไวฑูย
รังสีวิทยา	รังสี	รังฺสี	วิทยา	วิทยา
รัชมังคลาภิเษก	รัช	รชฺช	มังคลาภิเษก	มงฺคล, อภิเษก
รัฐบุรุษ	รัฐ	รฏฺฐ	บุรุษ	บุรุษ
รัฐประศาสน์	รัฐ	รฏฺฐ	ประศาสน์	ปรุศาสน
รัฐประศาสน บาย	รัฐ	รฏฺฐ	ประศาสนบาย	ปรุศาสน, อุบาย

ตาราง 2 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
รัฐประหาร	รัฐ	รฏฐ	ประหาร	ปรุหาร
รัฐมนตรี	รัฐ	รฏฐ	มนตรี	มนตุริณ
รัฐศาสตร์	รัฐ	รฏฐ	ศาสตร์	ศาสตุร
รัตนตรัย	รัตนะ	รตน	ตรัย	ตุรย
รัตนสิงหาสน์	รัตนะ	รตน	สิงหาสน์	สีห, อาสน
ลหุโทษ	ลหุ	ลหุ	โทษ	โทษ
วชิกรรม	วชิ	วจิ	กรรม	กรุม
วนศาสตร์	วน	วน	ศาสตร์	ศาสตุร
วนอุทยาน	วน	วน	อุทยาน	อุทยาน
วิจมรรค	วิจ	วจุจ	มรรค	มารุค
วิภูจักร	วิภู	วภูฏ	จักร	จgur
วิฒนธรรม	วิฒนะ	วฒฒน	ธรรม	ธรม
วัตถุประสงค์	วัตถุ	วตุฏ	ประสงค์	ปรุสงค
วิสสานฤดู	วิสสานะ	วสุสาน	ฤดู	ฤตุ
วากิจรพิสตร์	วากิจร	วากิจร	พิสตร์	วสุตุร
วิสัญญีแพทย์	วิสัญญี	วิสญญี	แพทย์	ไวทย
วิสัญญีวิทยา	วิสัญญี	วิสญญี	วิทยา	วิทย
วุฒิปัตร์	วุฒิ	ววุฒิ	ปัตร์	ปตุร
เวจมรรค	เวจ	วจุจ	มรรค	มารุค
เวชกรรม	เวช	เวชช	กรรม	กรุม
เวชศาสตร์	เวช	เวชช	ศาสตร์	ศาสตุร
สมณศักดิ์	สมณะ	สมณ	ศักดิ์	ศกุตติ
สมุหเทศาภิบาล	สมุห	สมุห	เทศาภิบาล	เทศ, อภิบาล
สรณตรัย	สรณะ	สรณ	ตรัย	ตุรย
สรีรวิทยา	สรีระ	สรีร	วิทยา	วิทย
สรีรศาสตร์	สรีระ	สรีร	ศาสตร์	ศาสตุร

ตาราง 2 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
สังกรประโยค	สังกร	สงฺกร	ประโยค	ปรุโยค
สังขตธรรม	สังขตะ	สงฺขต	ธรรม	ธฺม
สังขารธรรม	สังขาร	สงฺขาร	ธรรม	ธฺม
สังคมวิทยา	สังคม	สงฺคม	วิทยา	วิทฺยา
สังคมศาสตร์	สังคม	สงฺคม	ศาสตร์	ศาสฺตฺร
สังคมศึกษา	สังคม	สงฺคม	ศึกษา	ศิกฺษา
สังหาริมทรัพย์	สังหาริมะ	สงฺหาริม	ทรัพย์	ทฺรพฺย
สังข์ธรรม	สังข์	สงฺข์	ธรรม	ธฺม
สังข์ญาบัตร	สังข์ญา	สงฺญา	บัตร	ปฺตร
สังฆมหาสถาน	สังฆ	สงฺต	มหาสถาน	มฺหาสถาน
สังฆวิทยา	สังฆ	สงฺท	วิทยา	วิทฺยา
สังฆศาสตร์	สังฆ	สงฺท	ศาสตร์	ศาสฺตฺร
สังฆอักษร	สังฆ	สงฺท	อักษร	อฺกฺษร
สังฆไมตรี	สังฆะ	สงฺนถว	ไมตรี	มฺไตรี
สาภิกยบุตร	สาภิกยะ	สาภิกย	บุตร	ปฺตร
สามภักดี	สามี	สามิ	ภักดี	ภกฺติ
สารทฤดู	สารท	สารท	ฤดู	ฤตฺ
สาราณีย์ธรรม	สาราณีย์	สาราณีย์	ธรรม	ธฺม
สาสนธรรม	สาสน์	สาสน	ธรรม	ธฺม
สีตลรัศมี	สีตล	สีตล	รัศมี	รศฺมี
สีตลหฤทัย	สีตล	สีตล	หฤทัย	หฺฤทฺย
สุริยเคราะห์	สุริยะ	สุริย	เคราะห์	ครฺห
สุริยวงค์	สุริยะ	สุริย	วงค์	วํศ
เสวีธรรม	เสวี	เสวี	ธรรม	ธฺม
หัตถกรรม	หัตถ์	หตฺถ	กรรม	กฺรม
หัตถศาสตร์	หัตถ์	หตฺถ	ศาสตร์	ศาสฺตฺร

ตาราง 2 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
หัตถศิลป์	หัตถ์	หตุถ	ศิลป์	ศิลป์
หัตถศึกษา	หัตถ์	หตุถ	ศึกษา	ศึกษา
หัตถดนตรี	หัตถ์	หตุถ	ดนตรี	ดนตรี
หัตถนาฏกรรม	หัตถ์	หตุถ	นาฏกรรม	นาฏกรรม
อนาคามีมรรค	อนาคามี	อนาคามี	มรรค	มารุค
อนิจกรรม	อนิจ	อนิจจ	กรรม	กรุม
อภิปรัชญา	อภิ	อภิ	ปรัชญา	ปรุชญา
อรหัตมรรค	อรหัต	อรหตุต	มรรค	มารุค
อริยทรัพย์	อริยะะ	อริย	ทรัพย์	ทุรวุย
อริยมรรค	อริยะะ	อริย	มรรค	มารุค
อสังหาริมทรัพย์	อสังหาริมะ	อสงฺหาริม	ทรัพย์	ทุรวุย
อสังกรรม	อสัง	อสนฺ	กรรม	กรุม
อสังญีสัตว์	อสังญี	อสนฺญี	สัตว์	สตฺตุว
อสังฆินพงศ์	อสังฆิน	อสนฺฆินฺ	พงศ์	วฺศ
อสังฆินวงศ์	อสังฆิน	อสนฺฆินฺ	วงศ์	วฺศ
อสุภกรรมฐาน	อสุภ	อสุภ	กรรมฐาน	กรุมฐาน
อัศจรรย์ลักษณะ	อัศจรรย์ะ	อจฺฉริย	ลักษณะ	ลกฺษณ
อัศจรรย์ลักษณะ	อัศจรรย์ะ	อจฺฉริย	ลักษณะ	ลกฺษณ
อัฏฐประกาศ	อัฏฐ	อฏฺฐ	ประกาศ	ปรุภาศ
อฏฐสังคิมรรค	อฏฐสังคิ	อฏฺฐสังคิ	มรรค	มารุค
อัฐเคราะห์	อัฐ	อฏฺฐ	เคราะห์	ครุห
อัฐทิศ	อัฐ	อฏฺฐ	ทิศ	ทิต
อัฐศก	อัฐ	อฏฺฐ	ศก	ศก
อัมมจันทร์	อัมม	อจฺม	จันทร์	จฺนุฑร
อาณาเกษตร	อาณา	อาณา	เกษตร	เกฺษฏร
อาณาจักร	อาณา	อาณา	จักร	จฺกฺร

ตาราง 2 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
อาณา ประชากราษฎร์	อาณา	อาณา	ประชากราษฎร์	ประชากราษฎร
อาณาประโยชน์	อาณา	อาณา	ประโยชน์	ประโยชน์
อาสาสมัคร	อาสา	อาสา	สมัคร	สมัคร
อิทธิฤทธิ์	อิทธิ	อิทธิ	ฤทธิ์	ฤทธิ์
อิสริยยศ	อิสริยะะ	อิสสุริย	ยศ	ยศ
อุโบสถกรรม	อุโบสถ	อุโปสถ	กรรม	กรรม
อุปสมบทกรรม	อุปสมบท	อุปสมบทา	กรรม	กรรม
โอสถกรรม	โอสถ	โอสถ	กรรม	กรรม

1.3 คำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต มี 312 คำ ได้แก่

ตาราง 3 แสดงคำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส)
กฐินกาล	กฐิน	กฐิน	กาล	กาล
กฐินทาน	กฐิน	กฐิน	ทาน	ทาน
กวีนิพนธ์	กวี	กวี	นิพนธ์	นิพนฺธ
กัตติกมาส	กัตติกะ	กตฺติก	มาส	มาส
กัปปิยการก	กัปปิยะ	กปฺปิย	การก	การก
กาฬโรค	กาฬ	กาฬ	โรค	โรค
กาฬवाद	กาฬ	กาฬ	वाद	वाद
กิจการ	กิจ	กิจฺจ	การ	การ
กิตติคุณ	กิตติ	กิตฺติ	คุณ	คุณ
กุมภการ	กุมภ	กุมฺภ	การ	การ

ตาราง 3 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส)
โกณฺจนาท	โกณฺจ	โกณฺจ	นาท	นาท
ขุทฺทนิกาเย	ขุทฺทกะ	ขุทฺท	นิกาเย	นิกาเย
คตฺตือนาถา	คตฺตี	คตฺติ	อนาถา	อนาถา
คตฺตินิยม	คตฺติ	คตฺติ	นิยม	นิยม
ครุวาร	ครุ	ครุ	วาร	วาร
คหบดี	คห	คห	บดี	ปติ
คันถรุระ	คันถ	คณฺถ	รุระ	รุร
คัมภีรภาพ	คัมภีร์	คมฺภีร	ภาพ	ภาว
คามวาสี	คาม	คาม	วาสี	วาสี
จตุโลกบาล	จตุ	จตุ	โลกบาล	โลกपाल
จริยาปิฎก	จริยา	จริยา	ปิฎก	ปิฎก
จักขุทวาร	จักขุ	จกฺขุ	ทวาร	ทวาร
จัตตุโลกบาล	จัตตุ	จตุ	โลกบาล	โลกपाल
จันทวาร	จันท์	จนฺท	วาร	วาร
จิตนิยม	จิต	จิตฺต	นิยม	นิยม
จิตภาพ	จิต	จิตฺต	ภาพ	ภาว
จุลชีพ	จุล	จุลฺล	ชีพ	ชีวะ
จุลพน	จุล	จุลฺล	พน	พน
จุลสาร	จุล	จุลฺล	สาร	สาร
เจตภูต	เจต	เจต	ภูต	ภูต
ฌกามาพจร	ฌ	ฌ	กามาพจร	กาม, ขวจร
ฌกามาวจร	ฌ	ฌ	กามาวจร	กาม, ขวจร
ฌทวาร	ฌ	ฌ	ทวาร	ทวาร
ฉาตภักย	ฉาต	ฉาต	ภักย	ภย
ชาตรูป	ชาต	ชาต	รูป	รูป
ชาตสระ	ชาต	ชาต	สระ	สระ

ตาราง 3 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส)
ไซตีส	ไซติ	ไซติ	รส	รส
เดไซชัย	เดไซ	เดช	ชัย	ชย
เดไซ	เดไซ	เดช	พล	พล
ติณชาติ	ติณ	ติณ	ชาติ	ชาติ
เถรภูมิ	เถระ	เถร	ภูมิ	ภูมิ
เถรวาท	เถระ	เถร	วาท	วาท
ทรชน	ทร	ทุ, ทูร	ชน	ชน
ทรชาติ	ทร	ทุ, ทูร	ชาติ	ชาติ
ทรพล	ทร	ทุ, ทูร	พล	พล
ทรยุค	ทร	ทุ, ทูร	ยุค	ยุค
ทรราช	ทร	ทุ, ทูร	ราช	ราช
ทวิษชาติ	ทวิษ	ทวิษ	ชาติ	ชาติ
ทัพสัมภาระ	ทัพ	ทพพ	สัมภาระ	สมุภาร
ทิมชาติ	ทิม	ทิม	ชาติ	ชาติ
ทิมนิกาย	ทิม	ทิม	นิกาย	นิกาย
ทิมสระ	ทิม	ทิม	สระ	สร
ทุกนิบาต	ทุกะ	ทูก	นิบาต	นิปาด
ทุกขลาม	ทุกข์	ทูกุข	ลาม	ลาม
ทุกขเวทนา	ทุกข์	ทูกุข	เวทนา	เวทนา
ทุกขสมุทัย	ทุกข์	ทูกุข	สมุทัย	สมุทย
ทุนิยม	ทุ	ทุ	นิยม	นิยม
ทูปพลภาพ	ทูปพล	ทูปพล	ภาพ	ภาว
ทูปภิกขภัย	ทูปภิกข	ทูปภิกข	ภัย	ภย
ทุมราช	ทุม	ทุม	ราช	ราช
เทวภาวะ	เทว	เทว	ภาวะ	ภาว
เทววาจิกะ	เทว	เทว	วาจิกะ	วาจิก

ตาราง 3 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส)
ทิวศุคนธ์	ทิว	ทิว	ศุคนธ์	ศุคนุช
ธนูรเวท	ธนูร	ธนูร	เวท	เวท
ธัญชาติ	ธัญ	ธัญญ	ชาติ	ชาติ
ธีรราช	ธีระ	ธีร	ราช	ราช
ธุดงค์สมาทาน	ธุดงค์	ธุดงค	สมาทาน	สมาทาน
ธูวดารา	ธูว	ธูว	ดารา	ดารา
ธูวมณฑล	ธูว	ธูว	มณฑล	มณฑล
นทีรภัย	นที	นที	รภัย	รภัย
นพคุณ	นพ	นพ	คุณ	คุณ
นวกคุณ	นวก	นวก	คุณ	คุณ
นวกทวาร	นวก	นวก	ทวาร	ทวาร
นวกมุข	นวก	นวก	มุข	มุข
นวกโลหะ	นวก	นวก	โลหะ	โลห
นวกภูมิ	นวกะ	นวก	ภูมิ	ภูมิ
นพการ	นพะ	นพ	การ	การ
นาคทนต์	นาค	นาค	ทนต์	ทนต์
นानาสังวาส	นานา	นานา	สังวาส	สังวาส
นิติกรณ์	นิติ	นิติ	กรณ	กรณ
นิติการ	นิติ	นิติ	การ	การ
นิติกาวะ	นิติ	นิติ	ภาวะ	ภาวะ
นิติสัมพันธ์	นิติ	นิติ	สัมพันธ์	สัมพันธ์
นิติเหตุ	นิติ	นิติ	เหตุ	เหตุ
นิทานวจนะ	นิทาน	นิทาน	วจนะ	วจน
นิมมานรดี	นิมมาน	นิมมาน	รดี	รดี
นिरยบาล	นिरย	นिरย	บาล	บาล
ปริเฉทกาล	ปริเฉท	ปริเฉท	กาล	กาล

ตาราง 3 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส)
บุคคลสิทธิ์	บุคคล	บุคคล	สิทธิ์	สิทธิ์
บุคลิกทาน	บุคลิก	บุคลิก	ทาน	ทาน
บุคลิกภาพ	บุคลิก	บุคลิก	ภาพ	ภาพ
บุญนิธิ	บุญ	บุญ	นิธิ	นิธิ
บุปผชาติ	บุปผ	บุปผ	ชาติ	ชาติ
บุริมสิทธิ์	บุริม	บุริม	สิทธิ์	สิทธิ์
เบญจคีรีนคร	เบญจคีรี	ปญจคีรี	นคร	นคร
เบญจโครต	เบญจจะ	ปญจ	โครต	โครต
เบญจพล	เบญจจะ	ปญจ	พล	พล
เบญจภูต	เบญจจะ	ปญจ	ภูต	ภูต
เบญจรงค์	เบญจจะ	ปญจ	รงค์	รงค์
เบญจโลหะ	เบญจจะ	ปญจ	โลหะ	โลหะ
ปฎิกรรม	ปฎิ	ปฎิ	กรรม	กรรม
ปฎิการะ	ปฎิ	ปฎิ	การ	การ
ปฎิยุทธ์	ปฎิ	ปฎิ	ยุทธ์	ยุทธ์
ปฎิรูป	ปฎิ	ปฎิ	รูป	รูป
ปฎิवाद	ปฎิ	ปฎิ	वादะ	वाद
ปฎิวาท	ปฎิ	ปฎิ	วาท	วาท
ปฎิเวช	ปฎิ	ปฎิ	เวชะ	เวช
ปฐมวัย	ปฐม	ปฐม	วัย	วัย
ปรโลก	ปร	ปร	โลก	โลก
ปรวาทิ	ปร	ปร	วาทิ	วาทิ
ประวัติการ	ประวัติ	ปวัตติ	การ	การ
ประวัติการณ์	ประวัติ	ปวัตติ	การณ์	การณ์
ประวัติกาล	ประวัติ	ปวัตติ	กาล	กาล
ปักษคณนา	ปักษ	ปกษ	คณนา	คณนา

ตาราง 3 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส)
ปัจฉินตชนบท	ปัจฉินต์	ปัจจนุต	ชนบท	ชนปท
ปัจจุสกาล	ปัจจุส	ปจัจุส	กาล	กาล
ปัจเจกโพธิ	ปัจเจก	ปจัเจก	โพธิ	โพธิ
ปัจเจกสมาทาน	ปัจเจก	ปจัเจก	สมาทาน	สมาทาน
ปัจโจสกาล	ปัจจุส	ปจัจุส	กาล	กาล
ปัจฉิมชน	ปัจฉิม	ปจัฉิม	ชน	ชน
ปัจฉิมวัย	ปัจฉิม	ปจัฉิม	วัย	วัย
ปัจฉิมวาจา	ปัจฉิม	ปจัฉิม	วาจา	วาจา
ปัญญาชน	ปัญญา	ปญญา	ชน	ชน
ปัตติทาน	ปัตติ	ปตติ	ทาน	ทาน
ปาณกชาติ	ปาณก	ปาณก	ชาติ	ชาติ
ปีตามหะ	ปีตา	ปีตา	มหา	มหา
ปีตุฆาต	ปีตุ	ปีตุ	ฆาต	ฆาต
ปีตุภูมิ	ปีตุ	ปีตุ	ภูมิ	ภูมิ
เปตพลี	เปต	เปต	พลี	พลี
ผรุสวาจา	ผรุส	ผรุส	วาจา	วาจา
ผรุสวาท	ผรุส	ผรุส	วาท	วาท
ผลิตผล	ผลิต	ผลิต	ผล	ผล
ผัคคุณมาส	ผัคคุณ	ผคคคุณ	มาส	มาส
พกจร	พก	พก	จร	จร
พัฒนาการ	พัฒนะ	วฑฺฒน	การ	การ
พัทธสีมา	พัทธ์	พทุธ	สีมา	สีมา
พริยโยธา	พริยะ	วีริย	โยธา	โยธา
พีชมงคล	พีช	พีช	มงคล	มงคล
พุทฺธกาล	พุทฺธะ	พุทฺธ	กาล	กาล
พุทฺธคุณ	พุทฺธะ	พุทฺธ	คุณ	คุณ

ตาราง 3 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส)
พุทธสมัย	พุทธะ	พุทธ	สมัย	สมัย
พุทธองค์	พุทธะ	พุทธ	องค์	องค์
พุทธอุปบาทกาล	พุทธอุปบาท	พุทธ, อุปบาท	กาล	กาล
ภาคนิพนธ์	ภาค	ภาค	นิพนธ์	นิพนธ์
ภาณวาร	ภาณ	ภาณ	วาร	วาร
ภารุระ	ภาร	ภาร	รุระ	รุร
ภาวนามัย	ภาวนา	ภาวนา	มัย	มย
ภิญโญภาพ	ภิญโญ	ภิญโย	ภาพ	ภาว
ภุมเทวดา	ภุม	ภุมม	เทวดา	เทวดา
เภสัชเวท	เภสัช	เภสัชช	เวท	เวท
มโนภาพ	มโน	มโน	ภาพ	ภาว
มโนมัย	มโน	มโน	มัย	มย
มโนสุจริต	มโน	มโน	สุจริต	สุจริต
มักชิกาชาติ	มักชิกา	มกุชิก	ชาติ	ชาติ
มัคนายก	มัค	มคค	นายก	นายก
มังลวีริติ	มังสะ	มงฺล	วีริติ	วีริติ
มัจจุราช	มัจจุ	มจฺจุ	ราช	ราช
มัจฉาชาติ	มัจฉา	มจฺฉ	ชาติ	ชาติ
มัชฌันติกสมัย	มัชฌันติก	มชฺฌนฺตฺติก	สมัย	สมัย
มัชฌิมชนบท	มัชฌิม	มชฺฌิม	ชนบท	ชนปท
มัชฌิมนิกาย	มัชฌิม	มชฺฌิม	นิกาย	นิกาย
มัชฌิมภุมิ	มัชฌิม	มชฺฌิม	ภุมิ	ภุมิ
มัชฌิมวัย	มัชฌิม	มชฺฌิม	วัย	วย
มาตุฆาต	มาตุ	มาตุ	ฆาต	ฆาต
มาตุภุมิ	มาตุ	มาตุ	ภุมิ	ภุมิ
มิคชาติ	มิคะ	มิก	ชาติ	ชาติ

ตาราง 3 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส)
มิจฉาวาจา	มิจฉา	มิจฉา	วาจา	วาจา
มิจฉาสมาธิ	มิจฉา	มิจฉา	สมาธิ	สมาธิ
มิจฉาอาชีวะ	มิจฉา	มิจฉา	อาชีวะ	อาชีวะ
มุตชมาต	มุต	มุตต	ชมาต	ชมาต
มุสรวาท	มุสรา	มุสรา	วาท	วาท
มูลนิธิ	มูล	มูล	นิธิ	นิธิ
มูลเหตุ	มูล	มูล	เหตุ	เหตุ
มุสิกทนต์	มุสิกะ	มุสิก	ทนต์	ทนต์
เมทนีดล	เมทนี	เมทนี	ดล	ดล
เมรุราช	เมรุ	เมรุ	ราช	ราช
ยัญพิธี	ยัญ	ยญญ	พิธี	วิถี
ยุคันตวาท	ยุคันต์	ยุคนุต	วาท	วาท
ยุวชน	ยุว	ยุว	ชน	ชน
ยุวราช	ยุว	ยุว	ราช	ราช
ยุวราชา	ยุว	ยุว	ราชา	ราชา
เยาวชน	เยาว์	ยุว	ชน	ชน
เยาวมาลย์	เยาว์	ยุว	มาลย์	มาลย
เยาวราช	เยาว์	ยุว	ราช	ราช
โยนิโสมนสิการ	โยนิโส	โยนิโส	มนสิการ	มนสิการ
รัชกาล	รัช	รชช	กาล	กาล
รัชทายาท	รัช	รชช	ทายาท	ทายาท
รัฐบาล	รัฐ	รฏฐ	บาล	ปาล
รัฐพิธี	รัฐ	รฏฐ	พิธี	วิถี
รัฐสภา	รัฐ	รฏฐ	สภา	สภา
รัตติกาล	รัตติ	รตติ	กาล	กาล
รัตนชาติ	รัตน์	รตน	ชาติ	ชาติ

ตาราง 3 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส)
รัตนวราภรณ์	รัตนะ	รตน	วราภรณ์	วร, อาภรณ
ราชินีนาถ	ราชินี	ราชินี	นาถ	นาถ
รุกขชาติ	รุกข์	รุกข	ชาติ	ชาติ
รุกขเทวดา	รุกข์	รุกข	เทวดา	เทวดา
โลกียสุข	โลกิยะ	โลกิย	สุข	สุข
โลมชาติ	โลมะ	โลม	ชาติ	ชาติ
วจีเภท	วจี	วจี	เภท	เภท
วจีสุจริต	วจี	วจี	สุจริต	สุจริต
วนจร	วน	วน	จร	จร
วนจรก	วน	วน	จรก	จรก
วนภู	วน	วน	ภู	ภู
วนภูมि	วน	วน	ภูมि	ภูมि
วัฏสงสาร	วัฏ	วฏฏ	สงสาร	สังสาร
วันโรค	วัน	วณ	โรค	โรค
วัตตุนิยม	วัตตु	วตตุ	นิยม	นิยม
วันทาสีมา	วันทา	วนทา	สีมา	สีมา
วัสคณนา	วัส	วสุส	คณนา	คณนา
วิกัติการก	วิกัติ	วิกติ	การก	การก
วิกาลโภชน	วิกาล	วิกาล	โภชน	โภชน
วิชาการ	วิชา	วิชฺชา	การ	การ
วิชาอาคม	วิชา	วิชฺชา	อาคม	อาคม
วิชาเอก	วิชา	วิชฺชา	เอก	เอก
วิญญูชน	วิญญู	วิญญู	ชน	ชน
วิญญูภาพ	วิญญู	วิญญู	ภาพ	ภาว
วิปัสสนาธุระ	วิปัสสนา	วิปัสสนา	ธุระ	ธุร
วิริยภาพ	วิริยะ	วิริย	ภาพ	ภาว

ตาราง 3 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส)
วิสัณฺณูปภาพ	วิสัณฺณู	วิสณฺณู	ภาพ	ภาว
วิสาขบูชา	วิสาขะ	วิสาข	บูชา	บุชา
วุฒิสภา	วุฒิ	วุฑฺฒิ	สภา	สภา
เวฬุการ	เวฬุ	เวฬุ	การ	การ
สกวาที	สก	สก	วาที	วาที
สติวินัย	สติ	สติ	วินัย	วินย
สภาวะการณ	สภาวะ	สภาวะ	การณ	การณ
สมุหนายก	สมุห	สมุห	นายก	นายก
สรีรธาตุ	สรีระ	สรีร	ธาตุ	ธาตุ
สังขกร	สังข	สังข	กร	กร
สังขารโลก	สังขาร	สงฺขาร	โลก	โลก
สังคมนิยม	สังคม	สังคม	นิยม	นิยม
สังคมนิยม	สัง	สัง	นิยม	นิยม
สังฆการ	สังฆะ	สงฺฆมา	การ	การ
สังฆการ	สังฆ	สงฺฆ	การ	การ
สัตตมวาร	สัตตม	สทฺตม	วาร	วาร
สัตตโลหะ	สัตต	สทฺต	โลหะ	โลห
สันติบาล	สันติ	สนฺติ	บาล	ปาล
สันติภาพ	สันติ	สนฺติ	ภาพ	ภาว
สันติวิธี	สันติ	สนฺติ	วิธี	วิธี
สันติสุข	สันติ	สนฺติ	สุข	สุข
สัมพัจฉรฉินท์	สัมพัจฉร	สังพัฉฺร	ฉินท์	ฉินฺท
สัมมาวาจา	สัมมา	สมฺมา	วาจา	วาจา
สัมมาสมาธิ	สัมมา	สมฺมา	สมาธิ	สมาธิ
สัมมาอาชีวะ	สัมมา	สมฺมา	อาชีวะ	อาชีว
สาภิยมุนี	สาภิยะ	สาภิย	มุนี	มุนิ

ตาราง 3 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส)
สามนตราช	สามนตรี	สามนุต	ราช	ราช
สารีริกธาตุ	สารีริก	สารีริก	ธาตุ	ธาตุ
สิกขากาม	สิกขา	สิกฺขา	กาม	กาม
สีหนาท	สีห์	สีห	นาท	นาท
สีหบัญชร	สีห์	สีห	บัญชร	ปญฺชร
สีหราช	สีห์	สีห	ราช	ราช
สุขุมาลชาติ	สุขุมาล	สุขุมาล	ชาติ	ชาติ
สุญนิยม	สุญ	สุญญ	นิยม	นิยม
สุดตันตปิฎก	สุดตันตะ	สุดตฺนุต	ปิฎก	ปิฎก
สุริยการ	สุริยะะ	สุริย	การ	การ
สุริยกาล	สุริยะะ	สุริย	กาล	กาล
เสรีนิยม	เสรี	เสรี	นิยม	นิยม
เสรีภาพ	เสรี	เสรี	ภาพ	ภาว
หัตถการ	หัตถ์	หตุถ	การ	การ
หัตถพันธ์	หัตถ์	หตุถ	พันธ์	พฺนุถ
หิรัญบัญญัติ	หิรัญ	หิรัญญ	บัญญัติ	ปฏฺ
อทินนาทาน	อทินน	อทินฺน	ทาน	ทาน
อนาคามีผล	อนาคามี	อานาคามี	ผล	ผล
อบายภุมิ	อบาย	อบาย	ภุมิ	ภุมิ
อบายมุข	อบาย	อบาย	มุข	มุข
อปรันณชาติ	อปรันณ	อปรณฺณ	ชาติ	ชาติ
อภัพผล	อภัพ	อภพฺพ	ผล	ผล
อภิฆาต	อภิ	อภิ	ฆาต	ฆาต
อภิชน	อภิ	อภิ	ชน	ชน
อภิชัย	อภิ	อภิ	ชัย	ชย
อภิชิต	อภิ	อภิ	ชิต	ชิต

ตาราง 3 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเต็ม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเต็ม (ป., ส)
อภิมานะ	อภิ	อภิ	มานะ	มาน
อภิमुख	อภิ	อภิ	मुख	मुख
อภิรดี	อภิ	อภิ	รดี	รติ
อภิรติ	อภิ	อภิ	รติ	รติ
อภิรุต	อภิ	อภิ	รุต	รุต
อภิรูป	อภิ	อภิ	รูป	รูป
อภิลักขิตกาล	อภิลักขิต	อภิลักขิต	กาล	กาล
อภิลักขิตสมัย	อภิลักขิต	อภิลักขิต	สมัย	สมัย
อภิเลปน	อภิ	อภิ	เลปน	เลปน
อภิสมาจาร	อภิ	อภิ	สมาจาร	สมาจาร
อภิสิทธิ์	อภิ	อภิ	สิทธิ์	สิทธิ
อรสูมพล	อรสูม	อรสูม	พล	พล
อรหันตฆาต	อรหันต์	อรหันต	ฆาต	ฆาต
อริยผล	อริยะะ	อริย	ผล	ผล
อักษรวิธี	อักษระ	อักษร	วิธี	วิธี
อักษรวิบัติ	อักษระ	อักษร	วิบัติ	วิปตฺติ
อักษรสมัย	อักษระ	อักษร	สมัย	สมัย
อัคคีภัย	อัคคี	อัคคี	ภัย	ภย
อังสกุฎ	อังสะ	อังส	กุฎ	กุฎ
อัจฉริยภาพ	อัจฉริยะะ	อัจฉริย	ภาพ	ภาว
อัญมณี	อัญ	อัญญ	มณี	มณี
อัญรูป	อัญ	อัญญ	รูป	รูป
อัญฐาน	อัญฐะ	อัญฐ	ฐาน	ปาน
อัฐฐาน	อัฐ	อัญฐ	ฐาน	ปาน
อัตตโนมตี	อัตตโน	อตุตโน	มตี	มตี
อัสสุชล	อัสสุ	อสุสุ	ชล	ชล

ตาราง 3 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส)
อัสสุธารา	อัสสุ	อสุสุ	ธารา	ธารา
อาจรวาท	อาจรว	อาจรว	วาท	วาท
อาญาสิทธิ์	อาญา	อาญา	สิทธิ์	สิทธิ์
อาทิจวาร	อาทิจ	อาทิจ	วาร	วาร
อามิสบุชา	อามิส	อามิส	บุชา	บุชา
อาสาฬหบุชา	อาสาฬห	อาสาฬห	บุชา	บุชา
อิตถิลิงค์	อิตถิ	อิตถิ	ลิงค์	ลิงค
อิทธิพล	อิทธิ	อิทธิ	พล	พล
อิสระภาพ	อิสระ	อิสสร	ภาพ	ภาว
อุณหภูมิมิ	อุณห	อุณห	ภูมิ	ภูมิ
อุบัติภัย	อุบัติ	อุปปตติ	ภัย	ภย
อุบัติเหตุ	อุบัติ	อุปปตติ	เหตุ	เหตุ
อุสุการ	อุสุ	อุสุ	การ	การ
อุสุภราช	อุสุภ	อุสุภ	ราช	ราช
เอกิงสพยากรณ์	เอกิงส	เอกิงส	พยากรณ์	วูยากรณ
เอกิงสวาที	เอกิงส	เอกิงส	วาที	วาที

1.4 คำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต มี 203 คำ ได้แก่

ตาราง 4 แสดงคำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
กถามรรคเทศนา	กถามรรค	กถามารุค	เทศนา	เทศนา
กรรบาลีกพัสดร์	กรรบาลีก	การุปลาสิก	พัสดร์	วฤตฺร
กรรรมศาลา	กรรรม	กรรรม	ศาลา	ศาลา
กรรรมสัมปาติก	กรรรม	กรรรม	สัมปาติก	สมฺปาติก

ตาราง 4 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
กริยาวิเศษณ์	กริยา	กรීทา	วิเศษณ์	วิเศษณ
กรීถารมย์	กรීทา	กรීทา	รมย์	รมย
กรීทาสถาน	กรīทา	กรīทา	สถาน	สถาน
กลศาสตร์	กล	กล	ศาสตร์	ศาสฺตร
ภาคิกพัสดร์	ภาคิก	ภาคิก	พัสดร์	วกฺตฺร
กุศลกรรมมถ	กุศล	กุศล	กรรมมถ	กรฺมปถ
เกษตรกรรม	เกษตร	เกษฺตร	กรรม	กรฺม
เกษตรศาสตร์	เกษตร	เกษฺตร	ศาสตร์	ศาสฺตร
เกียรติยศ	เกียรติ	เกีรฺติ	ยศ	ยศ
เกียรติศักดิ์	เกียรติ	เกีรฺติ	ศักดิ์	ศกฺติ
คนธรรพศาสตร์	คนธรรพ	คนฺธรว	ศาสตร์	ศาสฺตร
จตุรพัสดร์	จตุร	จตุร	พัสดร์	วกฺตฺร
จรรยาบรรณ	จรรยา	จรฺยา	บรรณ	ปรฺณ
จักรราศี	จักร	จกฺร	ราศี	ราศี
จิตวาศก	จิตฺวา	จตฺวา	ศก	ศก
จตุรพัสดร์	จตุร	จตุร	พัสดร์	วกฺตฺร
จันทรกานต์	จันทร	จนฺทร	กานต์	กานฺต
จันทรวงค์	จันทร	จนฺทร	วงค์	วํศ
ฉัตรบรรณ	ฉัตร	ฉตฺร	บรรณ	ปรฺณ
ดนตรีกรรม	ดนตรี	ตนฺตฺริน	กรรม	กรฺม
ตรรกวิทยา	ตรรกะ	ตฺรฺก	วิทยา	วิทฺยา
ตรรกศาสตร์	ตรรกะ	ตฺรฺก	ศาสตร์	ศาสฺตร
ตรีทิพยรส	ตรี	ตฺริ	ทิพยรส	ทิวฺยรส
ตรีโทษ	ตรี	ตฺริ	โทษ	โทษ
ตรีพิษจักร	ตรี	ตฺริ	พิษจักร	วิษจกฺร
ตรีศก	ตรี	ตฺริ	ศก	ศก

ตาราง 4 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
ตรีศูล	ตรี	ตุริ	ศูล	ศูล
ตรีสมุตถาน	ตรี	ตุริ	สมุตถาน	สมุตถาน
ตรีอมฤต	ตรี	ตุริ	อมฤต	อมฤต
ดัตตศาสตร์	ดัตต	ตตตต	ศาสตร์	ศาสตุร
ไตรจักร	ไตร	ตุรย	จักร	จกร
ไตรทศ	ไตร	ตุรย	ทศ	ทศ
ไตรทิพย์	ไตร	ตุรย	ทิพย์	ทิวย
ไตรลักษณ์	ไตร	ตุรย	ลักษณ์	ลฤษณ
ทศทิศ	ทศ	ทศ	ทิศ	ทิศ
ทศเบญจกุล	ทศ	ทศ	เบญจกุล	ปญจโกล
ทศวรรษ	ทศ	ทศ	วรรษ	วฤษ
ทัศนศาสตร์	ทัศน	ทฤษณ	ศาสตร์	ศาสตุร
ทัศนศิลป์	ทัศน	ทฤษณ	ศิลป์	ศิลปะ
ทัศนศึกษา	ทัศน	ทฤษณ	ศึกษา	ศึกษา
ทิพยมานุษ	ทิพย์	ทิวย	มานุษ	มานุษ
ทฤษฎี	ทฤษฎี	ทฤษฎี	ทฤษฎี	ทฤษฎี
ทฤษฎีลักษณะ	ทฤษฎี	ทฤษฎี	ลักษณะ	ลฤษณ
เทศมนตรี	เทศ	เทศ	มนตรี	มนตฺริณ
โทษตรัย	โทษ	โทษ	ตรัย	ตุรย
ธรรมการย์	ธรรม	ธรม	การย์	การย
ธรรมเกษตร	ธรรม	ธรม	เกษตร	เกษตร
ธรรมจรรยา	ธรรม	ธรม	จรรยา	จฤษยา
ธรรมจักร	ธรรม	ธรม	จักร	จกร
ธรรมจักร	ธรรม	ธรม	จักร	จกร
ธรรมทรรณะ	ธรรม	ธรม	ทรรณะ	ทฤษณ
ธรรมนิตย	ธรรม	ธรม	นิตย	นิตย

ตาราง 4 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
ธรรมนิเวศ	ธรรม	ธรม	นิเวศ	นิเวศ
นฤปตน์	นฤ	นฤ	ปตน์	ปตน์
นฤตยศาลา	นฤตย์	นฤตย	ศาลา	ศาลา
นฤตยศาสตร์	นฤตย์	นฤตย	ศาสตร์	ศาสฺตร
นฤตยสถาน	นฤตย์	นฤตย	สถาน	สถาน
นักษัตรจักร	นักษัตร	นฤษตร	จักร	จกฺร
นักษัตรวิทยา	นักษัตร	นฤษตร	วิทยา	วิทฺยา
นิรโทษ	นิร	นิร	โทษ	โทษ
นิรโทษกรรม	นิรโทษ	นิรโทษ	กรรม	กรฺม
นิรินธนิพินาศ	นิรินธน์	นิร, อินฺธน	พินาศ	วินาศ
นิรุกติศาสตร์	นิรุกติ	นิรุกติ	ศาสตร์	ศาสฺตร
นิเวศวิทยา	นิเวศ	นิเวศ	วิทยา	วิทฺยา
บรรณารักษศาสตร์	บรรณารักษ์	ปรฺถน, อารกฺษ	ศาสตร์	ศาสฺตร
บรรพบุรุษ	บรรพ	ปรฺวณู	บุรุษ	บุรฺษ
บรรพสตรี	บรรพ	ปรฺวณู	สตรี	สฺตรี
บุตรธรรม	บุตร	ปรฺตฺร	ธรรม	ธฺรม
บุรพทิศ	บุรพ	ปรฺรพ	ทิศ	ทฺิศ
บุรพผลคฺนี	บุรพ	ปรฺรพ	ผลคฺนี	ผลคฺนี
บุรพภัทรบท	บุรพ	ปรฺรพ	ภัทรบท	ภทฺรปท
บุรพอาษาฒ	บุรพ	ปรฺรพ	อาษาฒ	อาษาฒ
บุรุษโทษ	บุรุษ	ปรฺรุษ	โทษ	โทษ
บุรุษธรรม	บุรุษ	ปรฺรุษ	ธรรม	ธฺรม
บุษยสนาน	บุษย์	ปรฺษย	สนาน	สนาน
ประกาศนียบัตร	ประกาศนีย	ปรฺกาศ, อนีย	บัตร	ปรฺตฺร
พระราชารษฎร์	ประชา	ปรฺรช	ราษฎร์	ราชฺษฎร์
ประชาสงเคราะห์	ประชา	ปรฺรช	สงเคราะห์	สงฺคฺรห

ตาราง 4 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
ประดิษฐกรรม	ประดิษฐ์	ปรดิษฐ	กรรม	กรุม
ประติมากรรม	ประติมา	ปรติมา	กรรม	กรุม
ประทานบัตร	ประทาน	ปรทาน	บัตร	ปตุร
ปริศนาธรรม	ปริศนา	ปรศน	ธรรม	ธรม
ปักษกษัย	ปักษ	ปกษ	กษัย	กุษย
ปุรพผลคฺนี้	ปุรพ	ปุรว	ผลคฺนี้	ผลคฺนี้
เปตวิชัย	เปต	ไปตฺรย	วิชัย	วิษย
เปศลมฺธย	เปศล	เปศล	มฺธย	มธย
ไปรษณียนิเทศ	ไปรษณีย์	เปรษณีย	นิเทศ	นิตฺเทศ
ไปรษณียบัตร	ไปรษณีย์	เปรษณีย	บัตร	ปตุร
ผณินทรสมพิตรสร	ผณินทร	ผณิ, อินฺทฺร	สมพิตรสร	สํวตฺสร
แผนธรรม	แผน	แผน	ธรรม	ธรม
พรวชประเวศ	พรวช	วรวช	ประเวศ	ปรเวศ
พรวชฤดู	พรวช	วรวช	ฤดู	ฤตุ
พฤษศาสตร์	พฤษ	วฤษ	ศาสตร์	ศาสฺตฺร
พฤษนิบาต	พฤษ	วฤษ	นิบาต	ปาศ
พฤษกรรม	พฤษ	วฤษ	กรรม	กรุม
พฤษหฺสปีจักร	พฤษหฺสปี	วฤษหฺสปติ	จักร	จกร
พฤษไปรษณีย์	พฤษ	วฤษ	ไปรษณีย์	เปรษณีย
พฤษชยกรรม	พฤษ	วฤษ	กรรม	กรุม
พฤษศาสตร์	พฤษ	วฤษ	ศาสตร์	ศาสฺตฺร
พฤษศิลป์	พฤษ	วฤษ	ศิลป์	ศิลป
พฤษฤษ	พฤษ	วฤษ	ฤษ	ฤษ
พฤษศาสตร์	พฤษ	วฤษ	ศาสตร์	ศาสฺตฺร
พฤษศาสตร์	พฤษ	วฤษ	ศาสตร์	ศาสฺตฺร
พฤษวิทยา	พฤษ	วฤษ	วิทยา	วิทฺยา

ตาราง 4 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
ภาษาศาสตร์	ภาษา	ภาษา	ศาสตร์	ศาสตร์
ภวเนตร	ภว	ภว	เนตร	เนตร
มนุษย์ธรรม	มนุษย์	มนุษย์	ธรรม	ธรรม
มนุษยศาสตร์	มนุษย์	มนุษย์	ศาสตร์	ศาสตร์
มฤคศิรัส	มฤค	มฤค	ศิรัส	ศิรัส
มัธยมศึกษา	มัธยม	มัธยม	ศึกษา	ศึกษา
มานุษยวิทยา	มานุษย	มานุษย	วิทยา	วิทยา
มุขยประโยค	มุขย	มุขย	ประโยค	ประโยค
ยันตรกรรม	ยันตร์	ยันตร์	กรรม	กรรม
ยุกติธรรม	ยุกติ	ยุกติ	ธรรม	ธรรม
ฤตฺสนาน	ฤตฺ	ฤตฺ	สนาน	สนาน
วรรณกรรม	วรรณะ	วรรณ	กรรม	กรรม
วรรณพฤติ	วรรณะ	วรรณ	พฤติ	พฤติ
วรรณยุกต์	วรรณะ	วรรณ	ยุกต์	ยุกติ
วรรณศิลป์	วรรณะ	วรรณ	ศิลป์	ศิลป์
วิจิตรศิลป์	วิจิตร	วิจิตร	ศิลป์	ศิลป์
วิทยาการ	วิทยา	วิทยา	การ	การ
วิทยาศาสตร์	วิทยา	วิทยา	ศาสตร์	ศาสตร์
วินาศกรรม	วินาศ	วินาศ	กรรม	กรรม
วิศวกรรม	วิศว	วิศว	กรรม	กรรม
วิศวกรรมศาสตร์	วิศวกรรม	วิศวกรรม	ศาสตร์	ศาสตร์
วิชณมนตร์	วิชณู	วิชณู	มนตร์	มนตร์
เวทาคศาสตร์	เวทาค์	เวทาค	ศาสตร์	ศาสตร์
ศตวรรษ	ศต	ศต	วรรษ	วรรษ
ศตวรรษ	ศต	ศต	วรรษ	วรรษ
ศตสังวัตสร	ศต	ศต	สังวัตสร	สังวัตสร

ตาราง 4 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
ศราททพรต	ศราทร์	ศราทุท	พรต	วรูต
ศศลักษณ์	ศศะ	ศศ	ลักษณ์	ลกษณ
ศศิกษัย	ศศิ	ศศิ	กษัย	กุษย
ศัลยกรรม	ศัลย	ศลฺย	กรรม	กรุม
ศัลยแพทย์	ศัลย	ศลฺย	แพทย์	ไวฑย
ศัลยศาสตร์	ศัลย	ศลฺย	ศาสตร์	ศาสฺตุร
ศัสตรกรรม	ศัสตร	ศสฺตุร	กรรม	กรุม
ศัสตรศาสตร์	ศัสตร	ศสฺตุร	ศาสตร์	ศาสฺตุร
ศากภักษ์	ศาก	ศาก	ภักษ์	ภากุษ
ศำปมุกดี	ศำป	ศำป	มุกดี	มุกฺติ
ศารทวิษุวัต	ศารท	ศารท	วิษุวัต	วิษุวต
ศาสนจักร	ศาสน	ศาสน	จักร	จกฺร
ศาสนธรรม	ศาสน	ศาสน	ธรรม	ธรม
ศาสนศาสตร์	ศาสน	ศาสน	ศาสตร์	ศาสฺตุร
ศาสนสถาน	ศาสน	ศาสน	สถาน	สถาน
ศิลปกรรม	ศิลป์	สิลฺป	กรรม	กรุม
ศิลปลักษณะ	ศิลป์	สิลฺป	ลักษณะ	ลกษณ
ศิลปวิทยา	ศิลป์	สิลฺป	วิทยา	วิฑย
ศิลปะศาสตร์	ศิลป์	สิลฺป	ศาสตร์	ศาสฺตุร
ศิลปศึกษา	ศิลป์	สิลฺป	ศึกษา	สิกฺษา
ศิลาฤกษ์	ศิลา	ศิลา	ฤกษ์	ฤกษ
ศุกลบักษ์	ศุกล	ศุกล	บักษ์	ปกษ
ศุภเคราะห์	ศุภ	ศุภ	เคราะห์	ครุห
ศุภมัสตฺ	ศุภ	ศุภ	มัสตฺ	มสฺตฺ
ศุภอักษร	ศุภ	ศุภ	อักษร	อกฺษร
เศรษฐศาสตร์	เศรษฐ์	เศฺรฐ	ศาสตร์	ศาสฺตุร

ตาราง 4 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
โคกนาฏกรรม	โคก	โสก	นาฏกรรม	นาฏกรม
สตรีเพศ	สตรี	สุตรี	เพศ	เวช
สถลमारค	สถล	สถล	मारค	मारค
สถาปัตยกรรม	สถาปัตยกรรม	สถาปัตยกรรม	กรรม	กรม
สถิตยศาสตร์	สถิต	สุถิต	ศาสตร์	ศาสตุร
สถิตศาสตร์	สถิต	สุถิต	ศาสตร์	ศาสตุร
สมุทรศาสตร์	สมุทร	สมุทร	ศาสตร์	ศาสตุร
สรรพคราส	สรรพ	สรพ	คราส	คราส
สวามิภักดิ์	สวามิ	สวามิน	ภักดิ์	ภักติ
สัตยพรต	สัตย์	สตุย	พรต	วูรต
สัตวแพทย์	สัตว์	สตุตว	แพทย์	ไวทย
สัตววิทยา	สัตว์	สตุตว	วิทยา	วิทยา
สัปตศก	สัปต	สปต	ศก	ศก
สัมฤทธิศก	สัมฤทธิ์	สมฤทธิ	ศก	ศก
สูติกรรม	สูติ	สูติ	กรรม	กรม
สูติบัตร	สูติ	สูติ	บัตร	ปตร
สูติแพทย์	สูติ	สูติ	แพทย์	ไวทย
สูติศาสตร์	สูติ	สูติ	ศาสตร์	ศาสตุร
หรัสวมูรตี	หรัสว	หรัสว	มูรตี	มูรติ
หิรัณยกศ	หิรัณย์	หิรัณย	กศ	กศ
หิรัณย์รัศมี	หิรัณย์	หิรัณย	รัศมี	รัศมี
อกุลศกรรม	อกุลศ	อกุลศ	กรรม	กรม
อกุลศกรรมบถ	อกุลศ	อกุลศ	กรรมบถ	กรมบถ
อนารยธรรม	อนารยะ	อนารย	ธรรม	ธรรม
อรรถประโยชน์	อรรถ	อรุ	ประโยชน์	ปุโรยชน
อรรถคราส	อรรถ	อรุ	คราส	คราส

ตาราง 4 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
อรรธจักร	อรรธ	อรุธ	จักร	จกร
อรรธจันทร์	อรรธ	อรุธ	จันทร์	จนุทร
อรรธนิศา	อรรธ	อรุธ	นิศา	นินา
อักษรลักษณ์	อักษร	อกุชร	ลักษณ์	ลกษณ
อักษรศาสตร์	อักษร	อกุชร	ศาสตร์	ศาสฺตร
อัมพฤษ	อัม	อม	พฤษ	วฤษ
อศวกโศล	อศวก	อศว	โศล	โกศล
อาชญากรรม	อาชญา	อาชฺญา	กรรม	กรม
อาชญาบัต	อาชญา	อาชฺญา	บัต	ปฺตร
อายุรกรรม	อายุร	อายุร	กรรม	กรม
อายุรแพทย์	อายุร	อายุร	แพทย์	ไวทย
อายุรศาสตร์	อายุร	อายุร	ศาสตร์	ศาสฺตร
อารยประเทศ	อารยะ	อารย	ประเทศ	ปฺรเทศ
อารยธรรม	อารยะ	อารย	ธรรม	ธรม
อินทศัคดี	อินทร์	อินุทร	ศัคดี	ศกฺติ
อุตสาหกรรม	อุตสาหะ	อุตฺสาห	กรรม	กรม
ฤษณรัศมี	ฤษณ	ฤษฺณ	รัศมี	รศฺมี

1.5 คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี มี 135 คำ ได้แก่

ตาราง 5 แสดงคำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
กนิษฐภาดา	กนิษฐ	กนิษฐ	ภาดา	ภาดา
กรรตฺสัญญา	กรรต	กฤตฤ	สัญญา	สญฺญา
กรรมกร	กรรม	กรม	กร	กร

ตาราง 5 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
กรรมคติ	กรรม	กรุม	คติ	คติ
กรรมบถ	กรรม	กรุม	บถ	ปถ
กรීทากร	กรීทา	กรීทา	กร	กร
กลบท	กล	กล	บท	ปท
เกศธาตุ	เกศ	เกศ	ธาตุ	ธาดุ
เกษตรกร	เกษตร	เกษตร	กร	กร
เกียรติประวัติ	เกียรติ	กีรุติ	ประวัติ	ปวัตติ
จตุรพิธ	จตุร	จตุร	พิธ	วิธ
จันทรคติ	จันทร	จันทร	คติ	คติ
จุฬารัตน์	จุฬา	จุฬา	รัตน์	รตน
ตรีภูก	ตรี	ตุริ	ภูก	ภูก
ตรีชาติ	ตรี	ตุริ	ชาติ	ชาติ
ตรีหุต	ตรี	ตุริ	หุต	หุต
ไตรทิพ	ไตร	ตุรย	ทิพ	ทิพพ
ไตรภาพ	ไตร	ตุรย	ภาพ	ภว
ไตรภาคี	ไตร	ตุรย	ภาคี	ภาคี
ไตรรัตน์	ไตร	ตุรย	รัตน์	รตน
ไตรวิญ	ไตร	ตุรย	วิญ	วญญ
ไตรวิชา	ไตร	ตุรย	วิชา	วิฑูชา
ไตรสรณคมน	ไตร	ตุรย	สรณคมน	สรณคมน
ไตรสิกขา	ไตร	ตุรย	สิกขา	สิกขา
ทฤษฎีบท	ทฤษฎี	ทฤษฎ	บท	ปท
ทศกัณฐ์	ทศ	ทศ	กัณฐ์	กณฐ
ทศพร	ทศ	ทศ	พร	วร
ทศนคติ	ทศน	ทศน	คติ	คติ
ทศนวิสัย	ทศน	ทศน	วิสัย	วิสัย

ตาราง 5 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
ทิพยจักขุญาณ	ทิพยจักขุ	ทิวยจักขุ	ญาณ	ญาณ
ทิพยญาณ	ทิพย์	ทิวย	ญาณ	ญาณ
ทิตาปาโมกข์	ทิตา	ทิต	ปาโมกข์	ปาโมกข
ทุรกันดาร์	ทุร	ทุร	กันดาร์	กนุดาร์
เทศบัญญัติ	เทศ	เทศ	บัญญัติ	ปญญตติ
เทศนาโวหาร	เทศนา	เทศนา	โวหาร	โวหาร
โทษากร	โทษา	โทษ	กร	กร
ธรรมชั้นร์	ธรรม	ธรม	ชั้นร์	ขนุธ
ธรรมจรณะ	ธรรม	ธรม	จรณะ	จรณ
ธรรมจริยา	ธรรม	ธรม	จริยา	จริยา
ธรรมจาคะ	ธรรม	ธรม	จาคะ	จาค
ธรรมเจตีย์	ธรรม	ธรม	เจตีย์	เจตีย
ธรรมฐิติ	ธรรม	ธรม	ฐิติ	ฐิติ
ธรรมธาดา	ธรรม	ธรม	ธาดา	ธาดา
ธรรมบท	ธรรม	ธรม	บท	ปท
ธรรมปิฐ	ธรรม	ธรม	ปิฐ	ปีฐ
ธรรมปฏิรูป	ธรรม	ธรม	ปฏิรูป	ปฏิรูป
ธรรมปฏิสัมภทา	ธรรม	ธรม	ปฏิสัมภทา	ปฏิสัมภทา
ธรรมยุต	ธรรม	ธรม	ยุต	ยุต
ธรรมวัตร	ธรรม	ธรม	วัตร	วตุต
ธรรมสรีระ	ธรรม	ธรม	สรีระ	สรีร
ธรรมสังคีติ	ธรรม	ธรม	สังคีติ	สังคีติ
ธรรมานุธรรม ปฏิบัติ	ธรรมานุธรรม	ธรม, อนุธรม	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ
นักษัตรบถ	นักษัตร์	นกุษตุร	บถ	ปถ
นิตยภัต	นิตย์	นิตฺย	ภัต	ภตุต

ตาราง 5 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
นिरทุกข์	นिर	นिर	ทุกข์	ทุกข์
นिरนัย	นिर	นिर	นัย	นย
นिरนาม	นिर	นिर	นาม	นาม
นिसารัตน์	นिसา	นिसา	รัตน์	รตน
บริณายกรัตน์	บริณายก	บริณายก	รัตน์	รตน
บัณฑิตหัตถ์	บัณฑิต	ปาณฺช	หัตถ์	หตุถ์
บุรพบท	บุรพ	ปุรว	บท	ปท
ประติมากร	ประติมา	ปุรติมา	กร	กร
ประทุษฏจิต	ประทุษฏ	ปุรทุษฏ	จิต	จิตฺต
ประทุษฐจิต	ประทุษฐ	ปุรทุษฐ	จิต	จิตฺต
ประภากร	ประภา	ปุรภา	กร	กร
ปริกรรมนิमित	ปริกรรม	ปริกรรมฺ	นิमित	นิมฺมิต
ปักษรร	ปักษ์	ปกฺษ	รร	รร
เปรตวิสัย	เปรต	ไปตฺรย	วิสัย	วิสย
ไประษณีย์ภณฺท์	ไประษณีย์	เปฺรษณีย์	ภณฺท์	ภณฺฏ
พงศกร	พงศ์	วงศ์	กร	กร
พงศรร	พงศ์	วงศ์	รร	รร
พรรณนาโวหาร	พรรณนา	วรณนา	โวหาร	โวหาร
พรรษวุฒิ	พรรษ	วรฺษ	วุฒิ	วุฑฺฒิ
พรรษายุต	พรรษา	วรฺษ	ยุต	ยุต
พฤตินัย	พฤติ	วฤตฺติ	นัย	นย
พัสดุภณฺท์	พัสดุ	วสฺต	ภณฺท์	ภณฺฏ
ภัทรกุมภ	ภัทร	ภทร	กุมภ	กุมฺภ
ภัทรบิฐ	ภัทร	ภทร	บิฐ	ปิฐ
มนัสดาป	มนัส	มนสฺ	ดาป	ตاپ
มฤจฉาทิฐิ	มฤจฉา	มิถฺยา	ทิฐิ	ทิฏฺฐิ

ตาราง 5 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
มัธยมฐาน	มัธยม	มธย	ฐาน	ฐาน
มาตรฐาน	มาตรฐาน	มาตรฐาน	ฐาน	ฐาน
มิตรจิต	มิตร	มิตร	จิต	จิตต
ลักษณะนาม	ลักษณะ	ลักษณ	นาม	นาม
วงศกร	วงศ์	วงศ์	กร	กร
วรรณคดี	วรรณะ	วรรณ	คดี	คติ
วรรณยุกต์	วรรณะ	วรรณ	ยุกต์	ยุกต์
วันทยหัตถ์	วันทย	วันทย	หัตถ์	หตุถ
วาทยกร	วาทย์	วาทย	กร	กร
วิทย์ฐานะ	วิทย์	วิฑูยา	ฐานะ	ฐาน
วิทยากร	วิทยา	วิฑูยา	กร	กร
วิทยาเขต	วิทยา	วิฑูยา	เขต	เขตต
วิศวกร	วิศว	วิศว	กร	กร
วิษัทร	วิษ	วิษ	ทร	ทร
วิสามานยนาม	วิสามานย	วิสามานย	นาม	นาม
ศศร	ศศะ	ศศ	ทร	ทร
ศศิทร	ศศิ	ศศิ	ทร	ทร
ศักรภาพน์	ศักร	ศกร	ภาพน์	ภวน
ศาสนกิจ	ศาสน	ศาสน	กิจ	กิจจ
ศาสนบุคคล	ศาสน	ศาสน	บุคคล	บุคฺค
ศาสนวัตถุ	ศาสน	ศาสน	วัตถุ	วตุถ
ศิลปกร	ศิลป์	ศิลป	กร	กร
ศิลปะกิจ	ศิลป์	ศิลป	กิจ	กิจจ
ศิลปะธาตุ	ศิลป์	ศิลป	ธาตุ	ธาต
ศิลปวัตถุ	ศิลป์	ศิลป	วัตถุ	วตุถ
ศิวกโมกข์	ศิวะ	ศิวก	โมกข์	โมกฺข

ตาราง 5 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
ศีลวัต	ศีล	ศีล	วัต	วตฺต
ศุภกร	ศุภ	ศุภ	กร	กร
เศรษฐกิจ	เศรษฐกิจ	เศรษฐกิจ	กิจ	กิจจ
สถลทิน	สถล	สถล	ทิน	ทินฺน
สถลบท	สถล	สถล	บท	ปถ
สรรพนาม	สรรพ	สรฺว	นาม	นาม
สรรพสามิต	สรรพ	สรฺว	สามิต	สามิตฺต
สัตฺตบท	สัต	สฺต	บท	ปถ
สามานยนาม	สามานย	สามานฺย	นาม	นาม
อกุศลมูล	อกุศล	อกุศล	มูล	มฺูล
อมฤตบท	อมฤต	อมฤต	บท	ปถ
อรรตกวี	อรรต	อรฺต	กวี	กวี
อรรตคดี	อรรต	อรฺต	คดี	คฺติ
อรรตบท	อรรต	อรฺต	บท	ปถ
อรรตปฏิสัมพันธ์	อรรต	อรฺต	ปฏิสัมพันธ์	ปฏิสัมพันธ์
อรรตภาค	อรรต	อรฺต	ภาค	ภาค
อรรตสระ	อรรต	อรฺต	สระ	สร
อักษรบรรณ	อักษร	อฺกฺษร	บรรณ	ปฺถ
อักษรศาสตร์	อักษร	อฺกฺษร	ศาสตร์	สฺถ
อักษรมหาลี	อักษร	อฺกฺษร	มหาลี	มฺหฺลฺ
อักษรสมณทูต	อักษร	อฺกฺษร	สมณทูต	สมณทูต
อังศุธร	อังศุ	อฺงฺศุ	ธร	ธฺร
อากาศธาตุ	อากาศ	อฺกฺษร	ธาตุ	ธฺต
อาชญากร	อาชญา	อฺชฺญ	กร	กร
อาชญาบท	อาชญา	อฺชฺญ	บท	ปถ
อายุรเวช	อายุร	อฺยฺ	เวช	เวชฺช

ตาราง 5 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
อาศิรพจน์	อาศิร	อาศิสฺ	พจน์	วจน
อาเศียรพจน์	อาเศียร	อาศิสฺ	พจน์	วจน
อุษณกร	อุษณ	อุษณ	กร	กร

1.6 คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต มี 265 คำ ได้แก่

ตาราง 6 แสดงคำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
กนิษฐภคินี	กนิษฐ์	กนิษฐ	ภคินี	ภคินี
กรรณบุคคล	กรรณ	กรณ	บุคคล	บุคคล
กรรตูการก	กรรตฺ	กรตฺ	การก	การก
กรรตฺวajak	กรรตฺ	กรตฺ	วajak	วajak
กรรมกรรม	กรรม	กรฺม	กรรม	กรณ
กรรมการ	กรรม	กรฺม	การ	การ
กรรมการก	กรรม	กรฺม	การก	การก
กรรมการินี	กรรม	กรฺม	การินี	การินี
กรรมพันธ์	กรรม	กรฺม	พันธ์	พนฺธุ
กรรมวajak	กรรม	กรฺม	วajak	วajak
กรรมวajak	กรรม	กรฺม	วajak	วajak
กรรมวิธี	กรรม	กรฺม	วิธี	วิธี
กรรมวิปาก	กรรม	กรฺม	วิปาก	วิปาก
กรรมสิทธิ์	กรรม	กรฺม	สิทธิ์	สิทธิ์
กรීทาพล	กรීทา	กรීทา	พล	พล
กลยุทธ์	กล	กล	ยุทธ์	ยุทธ์
กลวิธี	กล	กล	วิธี	วิธี

ตาราง 6 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
กษัตริยชาติ	กษัตริย์	กษัตริย	ชาติ	ชาติ
กษีรธारा	กษีระ	กษีร	ธारा	ธारा
กษีรรส	กษีระ	กษีร	รส	รส
เกียรติคุณ	เกียรติ	กีรติ	คุณ	คุณ
ครรภธาตุ	ครรภ	ครรภ	ธาตุ	ธาตุ
ครรภธาตุมณฑล	ครรภธาตุ	ครรภธาตุ	มณฑล	มณฑล
ครรภมณฑล	ครรภ	ครรภ	มณฑล	มณฑล
ครรภมล	ครรภ	ครรภ	มล	มล
จตุรคุณ	จตุร	จตุร	คุณ	คุณ
จตุรงคผล	จตุรงค์	จตุ, องค	ผล	ผล
จตุรงคโยธา	จตุรงค์	จตุ, องค	โยธา	โยธา
จตุรงคเสนา	จตุรงค์	จตุ, องค	เสนา	เสนา
จตุรภูษ	จตุร	จตุร	ภูษ	ภูษ
จตุรภูมิ	จตุร	จตุร	ภูมิ	ภูมิ
จตุรยุค	จตุร	จตุร	ยุค	ยุค
จตุรเพท	จตุร	จตุร	เพท	เวท
จตุรเวท	จตุร	จตุร	เวท	เวท
จักรยาน	จักร	จักร	ยาน	ยาน
จักรวาท	จักร	จักร	วาท	วาท
จัตุรงคผล	จัตุรงค์	จตุ, องค	ผล	ผล
จัตุรภูษ	จัตุร	จตุร	ภูษ	ภูษ
จัตุรมุข	จัตุร	จตุร	มุข	มุข
จันทรพิมพ์	จันทร	จันทร	พิมพ์	พิมพ์
จันทรมณฑล	จันทร	จันทร	มณฑล	มณฑล
จันทรवार	จันทร	จันทร	वार	वार
ฉัตรมงคล	ฉัตร	ฉัตร	มงคล	มงคล

ตาราง 6 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ชนมาพีธี	ชนม์	ชนมนุ	พีธี	วีธี
ดุษฏีนิพนธ์	ดุษฏี	ดุษฏี	นิพนธ์	นิพนุช
ดุษฏีบัณฑิต	ดุษฏี	ดุษฏี	บัณฑิต	ปณุชิต
ดุษฏีมาลา	ดุษฏี	ดุษฏี	มาลา	มาลา
ดุษณีภาพ	ดุษณี	ดุษณีมุ	ภาพ	ภาว
ตรีกาย	ตรี	ตฺริ	กาย	กาย
ตรีกาล	ตรี	ตฺริ	กาล	กาล
ตรีภพนาถ	ตรีภพ	ตฺริภว	นาถ	นาถ
ตรีมธุระ	ตรี	ตฺริ	มธุระ	มธุร
ตรีสาร	ตรี	ตฺริ	สาร	สาร
ตรีสุคนธ์	ตรี	ตฺริ	สุคนธ์	สุคนุช
ตรีเอกภาพ	ตรี	ตฺริ	เอกภาพ	เอกภาว
ตรีเอกานุภาพ	ตรี	ตฺริ	เอกานุภาพ	เอก, อนุภาว
ตฤณชาติ	ตฤณ	ตฤณ	ชาติ	ชาติ
ตฤณมัย	ตฤณ	ตฤณ	มัย	มย
ไตรจีวร	ไตร	ตฺรย	จีวร	จีวร
ไตรทวาร	ไตร	ตฺรย	ทวาร	ทวาร
ไตรปิฎก	ไตร	ตฺรย	ปิฎก	ปิฎก
ไตรเพท	ไตร	ตฺรย	เพท	เวท
ไตรภูมิ	ไตร	ตฺรย	ภูมิ	ภูมิ
ไตรรงค์	ไตร	ตฺรย	รงค์	รุงค
ไตรโลก	ไตร	ตฺรย	โลก	โลก
ทรัพย์ลิตฺธิ	ทรัพย์	ทฺรวย	ลิตฺธิ	ลิตฺธิ
ทวาทศมณฑล	ทวาทศะ	ทฺวาทศนุ	มณฑล	มณฺฑล
ทวารบรยุค	ทวาร	ทฺวาร	ยุค	ยุค
ทศชาติ	ทศ	ทศ	ชาติ	ชาติ

ตาราง 6 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ทศนิยม	ทศ	ทศ	นิยม	นิยม
ทศพล	ทศ	ทศ	พล	พล
ทศมาส	ทศ	ทศ	มาส	มาส
ทักซิณาทาน	ทักซิณา	ทกฺซิณา	ทาน	ทาน
ทัศนจักร	ทัศน	ทฺรศน	จร	จร
ทัศนียภาพ	ทัศนีย์	ทฺรศนีย์	ภาพ	ภาว
ทิพยรส	ทิพย์	ทิวฺย	รส	รส
ทุรคม	ตุร	ทฺุร	คม	คม
ตุรชน	ตุร	ทฺุร	ชน	ชน
ตุรชาติ	ตุร	ทฺุร	ชาติ	ชาติ
ตุรพล	ตุร	ทฺุร	พล	พล
เทศกาล	เทศ	เทศ	กาล	กาล
เทศบาล	เทศ	เทศ	บาล	ปาล
โทษาติลก	โทษา	โทษา	ติลก	ติลก
ธรรมการ	ธรรม	ธฺรฺม	การ	การ
ธรรมชาติ	ธรรม	ธฺรฺม	ชาติ	ชาติ
ธรรมนาถ	ธรรม	ธฺรฺม	นาถ	นาถ
ธรรมนิยม	ธรรม	ธฺรฺม	นิยม	นิยม
ธรรมยุทธ์	ธรรม	ธฺรฺม	ยุทธ์	ยฺุทธ
ธรรมราชา	ธรรม	ธฺรฺม	ราชา	ราชา
ธรรมสาร	ธรรม	ธฺรฺม	สาร	สาร
ธัญยาวาท	ธัญยา	ธฺนฺยา	วาท	วาท
ธีรภาพ	ธีระ	ธีร	ภาพ	ภาว
นฤเทพ	นฤ	นฤ	เทพ	เทว
นฤบดี	นฤ	นฤ	บดี	ปติ
นฤบาล	นฤ	นฤ	บาล	ปาล

ตาราง 6 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
นักษัตริบดี	นักษัตริ	นฤษตฺร	บดี	ปติ
นักษัตริปาฐก	นักษัตริ	นฤษตฺร	ปาฐก	ปาฐก
นักษัตริมณฑล	นักษัตริ	นฤษตฺร	มณฑล	มณฑล
นักษัตริมาลา	นักษัตริ	นฤษตฺร	มาลา	มาลา
นักษัตริโยค	นักษัตริ	นฤษตฺร	โยค	โยค
นิตยทาน	นิตย	นิตฺย	ทาน	ทาน
นิตยสาร	นิตย	นิตฺย	สาร	สาร
นिरคุณ	นिर	นिर	คุณ	คุณ
นिरภัย	นिर	นिर	ภัย	ภย
นिरมล	นिर	นिर	มล	มล
นिरมาณกาย	นिरมาณ	นिरมาณ	กาย	กาย
นिसากาล	นिसา	นिसา	กาล	กาล
นिसาชล	นिसา	นिसา	ชล	ชล
นिसานาถ	นिसา	นिसา	นาถ	นาถ
นिसาบดี	นिसา	นिसา	บดี	ปติ
นिसามณี	นिसา	นिसา	มณี	มณี
บรรณกวี	บรรณ	ปรณ	กวี	กวี
บัณฑรนาค	บัณฑร	ปาณฑฺร	นาค	นาค
บุษยมาส	บุษย	บุษฺย	มาส	มาส
ประจักษ์นิยม	ประจักษ์	ปรตฺยกฺษ	นิยม	นิยม
ประชาชน	ประชา	ปรุชา	ชน	ชน
ประชาชาติ	ประชา	ปรุชา	ชาติ	ชาติ
ประชาทัณฑ์	ประชา	ปรุชา	ทัณฑ์	ทณฺฑ
ประชานาถ	ประชา	ปรุชา	นาถ	นาถ
ประชาบาล	ประชา	ปรุชา	บาล	ปาล
ประชาพิจารณา	ประชา	ปรุชา	พิจารณา	วิจฺยารณ

ตาราง 6 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ประชามติ	ประชา	ปุรชา	มติ	มติ
ประชาสัมพันธ	ประชา	ปุรชา	สัมพันธ	สมุพันธ
ประดิติน	ประติ	ปุรติ	ทิน	ทินุน
ประเทศราช	ประเทศ	ปุรเทศ	ราช	ราช
ประเพณีนิยม	ประเพณี	ปุรเวณี	นิยม	นิยม
ประภามณฑล	ประภา	ปุรภา	มณฑล	มณฑล
ประสาทรูป	ประสาท	ปุรสาท	รูป	รูป
ประสิทธิผล	ประสิทธิ์	ปุรสิทธิ์	ผล	ผล
ประสิทธิภาพ	ประสิทธิ์	ปุรสิทธิ์	ภาพ	ภาว
ประสูติกาล	ประสูติ	ปุรสูติ	กาล	กาล
ปริกัลป์มาลา	ปริกัลป	ปุริกल्प	มาลา	มาลา
ปริยรณ	ปริย	ปุรีย	รณ	รณ
ปริยวาท	ปริย	ปุรีย	วาท	วาท
ปักษคณนา	ปักษ	ปุกษ	คณนา	คณนา
ปักษเภท	ปักษ	ปุกษ	เภท	เภท
ปักษวาท	ปักษ	ปุกษ	วาทนะ	วาทน
ปัทมปาณี	ปัทม	ปุทม	ปาณี	ปาณี
ปีศาจบดี	ปีศาจ	ปุปีศาจ	บดี	ปติ
พงศวลี	พงศ	วุศ	วลี	วลี
พรรษากาล	พรรษา	วุษ	กาล	กาล
พฤกษชาติ	พฤกษ	วุฤกษ	ชาติ	ชาติ
พฤกษทล	พฤกษ	วุฤกษ	ทล	ทล
พฤกษเทวดา	พฤกษ	วุฤกษ	เทวดา	เทวดา
พฤกษราช	พฤกษ	วุฤกษ	ราช	ราช
พฤติการณ	พฤติ	วุฤตติ	การณ	การณ
พฤหัสปติวาร	พฤหัสปติ	วุฤหสฺปติ	วาร	วาร

ตาราง 6 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
พาดิขยการ	พาดิขย	วาดิขย	การ	การ
เพชรปาดิ	เพชร	วชร	ปาดิ	ปาดิ
ภราดรภาพ	ภราดร	ภราตฤ	ภาพ	ภาว
ภราดรภาพ	ภราดร	ภราตฤ	ภาพ	ภาว
ภราตฤภาพ	ภราตฤ	ภราตฤ	ภาพ	ภาว
ภรมณฑล	ภรม	ภรม	มณฑล	มณฑล
ภักษการ	ภักษ	ภกษ	การ	การ
ภवादล	ภว	ภว	ดล	ดล
ภวานาถ	ภว	ภว	นาถ	นาถ
ภษามาลา	ภษ	ภษ	มาลา	มาลา
มนุชยชาติ	มนุชย	มนุชย	ชาติ	ชาติ
มนุชยเทพ	มนุชย	มนุชย	เทพ	เทพ
มนุชยโลก	มนุชย	มนุชย	โลก	โลก
มนุชยสัมพันธ	มนุชย	มนุชย	สัมพันธ	สมพันธ
มรรคนายก	มรรค	มารค	นายก	นายก
มฤคชาติ	มฤค	มฤค	ชาติ	ชาติ
มฤคราช	มฤค	มฤค	ราช	ราช
มฤคศิรมาส	มฤคศิระ	มฤคศิรส	มาส	มาส
มัธยมกาล	มัธยม	มธยม	กาล	กาล
มาตรการ	มาตร	มาตฺร	การ	การ
มิตรภาพ	มิตร	มิตร	ภาพ	ภาว
รักษาการ	รักษา	รกษ	การ	การ
รักษาการณ	รักษา	รกษ	การณ	การณ
จาเชนทรยาน	จาเชนทร	ราช, อินทร	ยาน	ยาน
ฤคกาล	ฤค	ฤค	กาล	กาล
ลษุโกชน	ลษุ	ลษุ	โกชน	โกชน

ตาราง 6 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
วัชรยาน	วัชระ	วชฺร	ยาน	ยาน
วิกฤตการณ์	วิกฤต	วิกฤต	การณ์	การุณ
วิกฤตการณ์	วิกฤติ	วิกฤติ	การณ์	การุณ
วิกฤตกาล	วิกฤต	วิกฤต	กาล	กาล
วิกฤตีกาล	วิกฤติ	วิกฤติ	กาล	กาล
วิทยาการ	วิทยา	วิฑฺยา	การ	การ
วิทยาทาน	วิทยา	วิฑฺยา	ทาน	ทาน
วิद्याนิพนธ์	วิद्या	วิฑฺยา	นิพนธ์	นิพนฺธ
วินาศภัย	วินาศ	วินาศ	ภัย	ภย
วิชาขมูชา	วิชาชะ	วิชาข	มูชา	มุชฺชา
วิเศษนการก	วิเศษณ์	วิเศษณ	การก	การก
วิษณุโลก	วิษณุ	วิษณุ	โลก	โลก
วิษณุเวท	วิษณุ	วิษณุ	เวท	เวท
ศตบาท	ศต	ศต	บาท	ปาท
ศนิวาร	ศนิ	ศนิ	วาร	วาร
ศฤงคารรส	ศฤงคาร	ศฤงคาร	รส	รส
ศศพินท์	ศศะ	ศศ	พินท์	พินฺทุ
ศศิขันธ์	ศศิ	ศศิ	ขันธ์	ขณฺฐ
ศศิมณฑล	ศศิ	ศศิ	มณฑล	มณฺฑล
ศศิวิมล	ศศิ	ศศิ	วิมล	วิมล
ศักยภาพ	ศักย	ศกฺย	ภาพ	ภาว
ศัสตรการ	ศัสตร	ศสุตร	การ	การ
ศากยเกตุ	ศากยะ	ศากฺย	เกตุ	เกตุ
ศากยพุทธ	ศากยะ	ศากฺย	พุทธ	พฺพุธ
ศากยมุนี	ศากยะ	ศากฺย	มุนี	มุณี
ศานตรส	ศานต์	ศานฺต	รส	รส

ตาราง 6 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ศานติโหม	ศานติ	ศานฺติ	โหม	โหม
ศาสนพิธี	ศาสน	ศาสน	พิธี	วิธี
ศาสนสมบัติ	ศาสน	ศาสน	สมบัติ	สมบัติ
ศิลปะการ	ศิลป์	ศิลป์	การ	การ
ศิวลึงค์	ศิวะ	ศิว	ลึงค์	ลึงค
ศิวเวท	ศิวะ	ศิว	เวท	เวท
ศุกรวาร	ศุกร์	ศุกร	วาร	วาร
ศุภนิมิต	ศุภ	ศุภ	นิมิต	นิมิต
ศุณยวาท	ศุณย์	ศุณฺย	วาท	วาท
สถาปัตยกรรม	สถาปัตยกรรม	สถาปัตยกรรม	เรขา	เรขา
สถาปัตยกรรม	สถาปัตยกรรม	สถาปัตยกรรม	เวท	เวท
สมรรถภาพ	สมรรถ	สมฺรต	ภาพ	ภาว
สมุทรใจ	สมุทร	สมุทฺร	ใจ	ใจ
สรรพคุณ	สรรพ	สรฺพ	คุณ	คุณ
สวัสดิการ	สวัสดิ์	สฺวสฺติ	การ	การ
สวัสดิภาพ	สวัสดิ์	สฺวสฺติ	ภาพ	ภาว
สวัสดิมงคล	สวัสดิ์	สฺวสฺติ	มงคล	มฺงคฺล
สัตการ	สัต	สฺต	การ	การ
สัตวชาติ	สัตว์	สฺตฺตฺว	ชาติ	ชาติ
สัตวบาล	สัตว์	สฺตฺตฺว	บาล	ปาล
สัตวโลก	สัตว์	สฺตฺตฺว	โลก	โลก
สามเวท	สาม	สาม	เวท	เวท
สิงหนาท	สิงห์	สีห	นาท	นาท
สิงห์บัญชา	สิงห์	สีห	บัญชา	ปญฺช
สิงห์ราช	สิงห์	สีห	ราช	ราช
สุวรรณภูมิ	สุวรรณ	สุวฺรณ	ภูมิ	ภูมิ

ตาราง 6 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
สุรยพิมพ์	สุรย	สุรย	พิมพ์	พิมพ
สุรยวาร	สุรย	สุรย	วาร	วาร
เสถียรภาพ	เสถียร	สฺถิร	ภาพ	ภาว
หฤทัยกัมपी	หฤทัย	หฤทย	กัมपी	กมฺป
หฤทัยพันธน์	หฤทัย	หฤทย	พันธน์	พณฺธน
หัสดีลิงค์	หัสดี	หสฺติ	ลิงค์	ลิงฺค
หิรัณยการ	หิรัณย์	หิรัณฺย	การ	การ
อถรรพเวท	อถรรพ์	อถรรฺว	เวท	เวท
อนารยชน	อนารย	อนารย	ชน	ชน
อนุรักษนิยม	อนุรักษ์	อนุรักษ	นิยม	นิยม
อมฤตรส	อมฤต	อมฤต	รส	รส
อรรถกถา	อรรถ	อรฺถ	กถา	กถา
อรรถรส	อรรถ	อรฺถ	รส	รส
อัคนิคณะ	อัคนิ	อฺคุนิ	คณะ	คณ
อัคนิวาหะ	อัคนิ	อฺคุนิ	วาหะ	วาท
อัครชทายา	อัคร	อฺคุร	ชทายา	ชทายา
อัมพาด	อัม	อฺม	พาด	วาท
อัศวกโวิท	อัศว	อฺศฺว	โวิท	โกวิท
อัศวเมธ	อัศว	อฺศฺว	เมธ	เมธ
อัษฎมงคล	อัษฎ	อฺษฺฏ	มงคล	มฺงฺคฺล
อัษฎมงคล	อัษฎ	อฺษฺฏ	มงคล	มฺงฺคฺล
อากาศยาน	อากาศ	อากาศ	ยาน	ยาน
อาชญาสิทธิ์	อาชญา	อาชฺญา	สิทธิ์	สิทฺธิ
อาตมทาน	อาตม	อาตฺมนุ	ทาน	ทาน
อาทิตยมณฑล	อาทิตย์	อาทิตฺย	มณฑล	มณฺฑล
อาทิตยวาร	อาทิตย์	อาทิตฺย	วาร	วาร

ตาราง 7 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
กามโรค	กาม	กาม	โรค	โรค
กายทวาร	กาย	กาย	ทวาร	ทวาร
กายพันธน์	กาย	กาย	พันธน์	พันธน
กายภาพ	กาย	กาย	ภาพ	ภาว
กายสิทธิ์	กาย	กาย	สิทธิ์	สิทธิ
กายสุจริต	กาย	กาย	สุจริต	สุจริต
การิตการก	การิต	การิต	การก	การก
การิตวajak	การิต	การิต	วajak	วajak
กาลโยค	กาล	กาล	โยค	โยค
กฏาธาร	กฏา	กฏ	ธาร	ธาร
กุลธิดา	กุล	กุล	ธิดา	ธิดา
กุลบดี	กุล	กุล	บดี	ปติ
กุลสัมพันธ์	กุล	กุล	สัมพันธ์	สมพันธ
เกตุมาลา	เกตุ	เกตุ	มาลา	มาลา
ขันฑสีมา	ขันฑ	ขันฑ	สีมา	สีมา
คชาชาติ	คช	คช	ชาติ	ชาติ
คณบดี	คณะ	คณ	บดี	ปติ
คัณท์กุฎี	คัณท์	คณ	กุฎี	กุฎี
คุณภาพ	คุณ	คุณ	ภาพ	ภาว
คุณสมบัติ	คุณ	คุณ	สมบัติ	สมปติ
ครุวาร	ครุ	ครุ	วาร	วาร
โคมัย	โค	โค	มัย	มย
โครต	โค	โค	รต	รต
จตุรงค์นิเสนา	จตุรงค์	จตุรงค์	นิเสนา	นิเสนา
จัตุรงค์นิเสนา	จัตุรงค์	จตุรงค์	นิเสนา	นิเสนา
จาตุมหาราช	จาตุ	จตุ	มหาราช	มหาราช

ตาราง 7 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
จินตนิยม	จันต์	จันตุ	นิยม	นิยม
จินตภาพ	จันต์	จันตุ	ภาพ	ภาว
จักรกาล	จิว	จิว	กาล	กาล
ชฎาธาร	ชฎา	ชฎา	ธาร	ธาร
ชราภาพ	ชรา	ชรา	ภาพ	ภาว
ชลจร	ชล	ชล	จร	จร
ชลจันทร์	ชล	ชล	จันทร์	จันตุ
ชลชาติ	ชล	ชล	ชาติ	ชาติ
ซังฆวิหาร	ซังฆ	ซงฺฆ	วิหาร	วิหาร
ชัยบาน	ชัย	ชย	บาน	ปาน
ชัยภูมิ	ชัย	ชย	ภูมิ	ภูมิ
ชาติภูมิ	ชาติ	ชาติ	ภูมิ	ภูมิ
ชาติมาลา	ชาติ	ชาติ	มาลา	มาลา
ชาติรส	ชาติ	ชาติ	รส	รส
ชานุมณฑล	ชานู	ชานู	มณฑล	มณฑล
ชีพจร	ชีพ	ชีวะ	จร	จร
ชีวภาพ	ชีวะ	ชีวะ	ภาพ	ภาว
ชีวโลก	ชีวะ	ชีวะ	โลก	โลก
ชีววาร	ชีวะ	ชีวะ	วาร	วาร
ไชยเภท	ไชย	เชยฺย	เภท	เภท
ดุลยภาพ	ดุลย	ตุลย	ภาพ	ภาว
ตุลาการ	ตุลา	ตุลา	การ	การ
ทวารบาล	ทวาร	ทวาร	บาล	ปาล
ทวิบาท	ทวิ	ทวิ	บาท	ปาท
ทัญชมาต	ทัญท์	ทณฺฑ	ชมาต	ชมาต
ทานมัย	ทาน	ทาน	มัย	มย

ตาราง 7 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ทาสทาน	ทาส	ทาส	ทาน	ทาน
ทิวชาติ	ทิวชะ	ทิวช	ชาติ	ชาติ
ทิวกาล	ทิวชะ	ทิวา	กาล	กาล
ทิวากาล	ทิวา	ทิวา	กาล	กาล
เทวทัศน์	เทว	เทว	ทัศน์	ทณฺฑ
เทวธิดา	เทว	เทว	ธิดา	ธิดา
เทวนิยม	เทว	เทว	นิยม	นิยม
เทวรูป	เทว	เทว	รูป	รูป
เทวโลก	เทว	เทว	โลก	โลก
ธนาธานี	ธน	ธน	ธานี	ธานี
ธนสมบัติ	ธน	ธน	สมบัติ	สมบัติ
ธนसार	ธน	ธน	सार	सार
ธรรณีมณฑล	ธรรณี	ธรรณี	มณฑล	มณฑล
ธवादล	ธวา	ธวา	ดล	ดล
ธูรการ	ธูระ	ธูร	การ	การ
นขลิขิต	นชะ	นข	ลิขิต	ลิขิต
นขเลขชา	นชะ	นข	เลขชา	เลขชา
นครวาสี	นคร	นคร	วาสี	วาสี
นรชาติ	นร	นร	ชาติ	ชาติ
นรเทพ	นร	นร	เทพ	เทว
นรนาถ	นร	นร	นาถ	นาถ
นรนายก	นร	นร	นายก	นายก
นรบดี	นร	นร	บดี	ปติ
นรบาล	นร	นร	บาล	ปาล
นรราช	นร	นร	ราช	ราช
นวกการ	นว	นว	การ	การ

ตาราง 7 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
นวพฐ	นว	นว	พฐ	วฐ
นาคราช	นาค	นาค	ราช	ราช
นาคลดา	นาค	นาค	ลดา	ลดา
นาควิถึ	นาค	นาค	วิถึ	วิถึ
นารีผล	นารี	นารี	ผล	ผล
นียตินิยม	นียต	นียต	นิยม	นิยม
นীরจร	นীর	นীর	จร	จร
เนติบัณฑิต	เนติ	นีติ	บัณฑิต	ปณฺฑิต
บรมธาตุ	บรม	ปรม	ธาตุ	ธาตุ
บริการ	ปริ	ปริ	การ	การ
บริมาส	ปริ	ปริ	มาส	มาส
บานโกชน์	บาน	ปาน	โกชนะ	โกชน
บานมงคล	บาน	ปาน	มงคล	มงคล
บุรณภาพ	บุรณ	ปุรณ	ภาพ	ภาว
ปโยธรา	ปโย	ปย	ธรา	ธรา
ปโยนินิ	ปโย	ปย	นินิ	นินิ
ปริมณฑล	ปริ	ปริ	มณฑล	มณฑล
ปาสฐกา	ปาสฐะ	ปาสฐ	กา	กา
ผลาผล	ผล	ผล	ผล	ผล
พยุหยาตรา	พยุหะ	วยุห	ยาตรา	ยาตรา
พยุหโยธา	พยุหะ	วยุห	โยธา	โยธา
พยุหเสนา	พยุหะ	วยุห	เสนา	เสนา
พรหมกาย	พรหม	พฺรหฺม	กาย	กาย
พรหมทัณฑ์	พรหม	พฺรหฺม	ทัณฑ์	ทณฺฑ
พรหมปุโรหิต	พรหม	พฺรหฺม	ปุโรหิต	ปุโรหิต
พรหมพันธ	พรหม	พฺรหฺม	พันธ	พณฺธุ

ตาราง 7 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
พรหมยาน	พรหม	พฺรหฺม	ยาน	ยาน
พรหมเลขา	พรหม	พฺรหฺม	เลขา	เลขา
พรหมลิขิต	พรหม	พฺรหฺม	ลิขิต	ลิขิต
พรหมโลก	พรหม	พฺรหฺม	โลก	โลก
พรหมวิหาร	พรหม	พฺรหฺม	วิหาร	วิหาร
พลโลก	พล	พล	โลก	โลก
พสุมดี	พสุ	วสุ	มดี	มดี
พหุคุณ	พหุ	พหุ	คุณ	คุณ
พันธกรณี	พันธ	พฺนฺธ	กรณี	กรณี
พาหุยุทธ์	พาหุ	พาหุ	ยุทธ์	ยุทธ์
พิธีการ	พิธี	วฺิธิ	การ	การ
พิธีมณฑล	พิธี	วฺิธิ	มณฑล	มณฑล
พิธีสาร	พิธี	วฺิธิ	สาร	สาร
โพธิสมาหาร	โพธิ	โพธิ	สมาหาร	สมาหาร
ภวปาระ	ภวะ	ภว	ปาระ	ปาร
ภัทรบพมาส	ภัทรบพ	ภฺทรบพ	มาส	มาส
ภีรูกชาติ	ภีรุก	ภฺีรุก	ชาติ	ชาติ
ภูตล	ภู	ภู	ตล	ตล
ภูตรูป	ภูต	ภูต	รูป	รูป
ภูนาถ	ภู	ภู	นาถ	นาถ
ภูนายก	ภู	ภู	นายก	นายก
ภูบดี	ภู	ภู	บดี	ปติ
ภูบาล	ภู	ภู	บาล	ปาล
ภูมินาถ	ภูมิ	ภูมิ	นาถ	นาถ
ภูมิบดี	ภูมิ	ภูมิ	บดี	ปติ
ภูมิบาล	ภูมิ	ภูมิ	บาล	ปาล

ตาราง 7 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
มกรกฤษณทล	มกร	มกร	กฤษณทล	กฤษณทล
มงคลวาท	มงคล	มงคล	วาท	วาท
มงคลวาร	มงคล	มงคล	วาร	วาร
มณีการ	มณี	มณี	การ	การ
มธุรส	มธุ	มธุ	รส	รส
มนทกานติ	มนท์	มนุท	กานติ	กานติ
มยุรอาสน์	มยุระ	มยุร	อาสน์	อาสน
มรณภัย	มรณะ	มรณ	ภัย	ภย
มรณภาพ	มรณะ	มรณ	ภาพ	ภาว
มลสาร	มล	มล	สาร	สาร
มหาชน	มหา	มหา	ชน	ชน
มหาชาติ	มหา	มหา	ชาติ	ชาติ
มหาเทพ	มหา	มหา	เทพ	เทว
มหาธาตุ	มหา	มหา	ธาตุ	ธาตุ
มหานิกาย	มหา	มหา	นิกาย	นิกาย
มหาบัณฑิต	มหา	มหา	บัณฑิต	ปณฺฑิต
มหาพน	มหา	มหา	พน	พน
มหาพรหม	มหา	มหา	พรหม	พรหม
มหายาน	มหา	มหา	ยาน	ยาน
มหายุค	มหา	มหา	ยุค	ยุค
มหाराช	มหา	มหา	ราช	ราช
มหาอุจ	มหา	มหา	อุจ	อุจ
มหิบดี	มหิ	มหิ	บดี	ปติ
มหิบาล	มหิ	มหิ	บาล	ปาล
มายาการ	มายา	มายา	การ	การ
มารวิชัย	มาร	มาร	วิชัย	วิชัย

ตาราง 7 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
มาลาการ	มาลา	มาลา	การ	การ
มุขปาฐ	มุข	มุข	ปาฐ	ปาฐ
มุขปาฐะ	มุข	มุข	ปาฐะ	ปาฐ
โมรกลาป	โมร	โมร	กลาป	กลาป
ยติภังค์	ยติ	ยติ	ภังคะ	ภงค
ยมทัศน์	ยม	ยม	ทัศน์	ทณฺฐ
ยมราช	ยม	ยม	ราช	ราช
ยมโลก	ยม	ยม	โลก	โลก
ยกุลบาท	ยกุล	ยกุล	บาท	ปาท
ยทถการ	ยทถ	ยทถ	การ	การ
ยทถภูมิ	ยทถ	ยทถ	ภูมิ	ภูมิ
ยทถโยธา	ยทถ	ยทถ	โยธา	โยธา
ยทถวิธี	ยทถ	ยทถ	วิธี	วิธี
ยพยง	ยพ	ยพ	ยง	ยง
ยพเยาว์	ยพ	ยพ	เยาว์	ยพ
ยพราช	ยพ	ยพ	ราช	ราช
ยพราชา	ยพ	ยพ	ราชา	ราชา
โยธวาทิต	โยธ	โยธ	วาทิต	วาทิต
รัชนี้จร	รัชนี้	รัชนี้	จร	จร
รณภู	รณ	รณ	ภู	ภู
รณภูมิ	รณ	รณ	ภูมิ	ภูมิ
รณรงค์	รณ	รณ	รงค์	รณค
รวิวาร	รวิ	รวิ	วาร	วาร
ราชการ	ราช	ราช	การ	การ
ราชทัศน์	ราช	ราช	ทัศน์	ทณฺฐ
ราชธานี	ราช	ราช	ธานี	ธานี

ตาราง 7 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ราชনীติ	ราช	ราช	নীติ	নীติ
ราชบัณฑิต	ราช	ราช	บัณฑิต	ปณฺฑิต
ราชมัล	ราช	ราช	มัลละ	มลฺล
ราชยาน	ราช	ราช	ยาน	ยาน
ราชโยค	ราช	ราช	โยค	โยค
ราชเลขานุการ	ราช	ราช	เลขานุการ	เลขานุการ
ราชวรมหาวิหาร	ราช	ราช	วรมหาวิหาร	วรมหาวิหาร
ราชวรวิหาร	ราช	ราช	วรวิหาร	วรวิหาร
ราชสมบัติ	ราช	ราช	สมบัติ	สมฺปตฺติ
ราชาคณะ	ราชา	ราชา	คณะ	คณ
ราชาวลี	ราชา	ราชา	วลี	วลี
รุจิเรข	รุจิ	รุจิ	เรข	เรข
รูปสมบัติ	รูป	รูป	สมบัติ	สมฺปตฺติ
เรขาคณิต	เรข	เรข	คณิต	คณิต
ลีปการ	ลีป	ลีป	การ	การ
โลกนาถ	โลก	โลก	นาถ	นาถ
โลกุตระภูมิ	โลกุตระ	โลก, อุตฺตร	ภูมิ	ภูมิ
วรทาน	วร	วร	ทาน	ทาน
วรมหาวิหาร	วร	วร	มหาวิหาร	มหาวิหาร
วรวิหาร	วร	วร	วิหาร	วิหาร
วากยสัมพันธ์	วากยะ	วากย	สัมพันธ์	สมฺพนฺธ
วาทภัย	วาทะ	วาท	ภัย	ภย
วารสาร	วาร	วาร	สาร	สาร
วารณกร	วารณ	วารณ	กร	กร
วาริพินทุ	วาริ	วาริ	พินทุ	พินทุ
วิถีชีวิต	วิถี	วีถิ	ชีวิต	ชีวิต

ตาราง 7 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
วิธีการ	วิธี	วิธี	การ	การ
วินัยปิฎก	วินัย	วินย	ปิฎก	ปิฎก
วิภทฺชพยากรณ์	วิภทฺช	วิภช	พยากรณ์	วฺยการณ
วิภทฺชวาที	วิภทฺช	วิภช	วาที	วาที
วิภู	วิ	วิ	ภู	ภู
วิมล	วิ	วิ	มล	มล
วิราคะ	วิ	วิ	ราคะ	ราค
วิรูป	วิ	วิ	รูป	รูป
วิโรค	วิ	วิ	โรค	โรค
วิโรจน์	วิ	วิ	โรจน์	โรจน
วิวาหมงคล	วิวาทฺ์	วิวาท	มงคล	มงคล
วีรชน	วีร	วีร	ชน	ชน
สกลโลก	สกล	สกล	โลก	โลก
สธนะ	ส	ส	ธน	ธน
สภานายก	สภา	สภา	นายก	นายก
สภาบดี	สภา	สภา	บดี	ปติ
สมดุล	สม	สม	ดูล	ตุล
สมว้ย	สม	สม	ว้ย	วย
สมรภูมि	สมร	สมร	ภูมิ	ภูมิ
สหกรณ์	สห	สห	กรณ์	กรณ
สหการ	สห	สห	การ	การ
สหจร	สห	สห	จร	จร
สหชาติ	สห	สห	ชาติ	ชาติ
สหชาติ	สห	สห	ชาติ	ชาติ
สหบาน	สห	สห	บาน	ปาน
สหพันธ	สห	สห	พันธ	พันธ

ตาราง 7 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
สหภาพ	สห	สห	ภาพ	ภาว
สังฆทาน	สังฆ	สังฆ	ทาน	ทาน
สังฆเภท	สังฆ	สังฆ	เภท	เภท
สังฆมณฑล	สังฆ	สังฆ	มณฑล	มณฑล
สังฆราช	สังฆ	สังฆ	ราช	ราช
สัมพันธภาพ	สัมพันธ์	สมฺพนุช	ภาพ	ภาว
สาธารณชน	สาธารณะ	สาธารณ	ชน	ชน
สาธารณภัย	สาธารณะ	สาธารณ	ภัย	ภย
สาธารณสมบัติ	สาธารณะ	สาธารณ	สมบัติ	สมบัติ
สาธารณสุข	สาธารณะ	สาธารณ	สุข	สุข
สาธุการ	สาธุ	สาธุ	การ	การ
สาธุชน	สาธุ	สาธุ	ชน	ชน
สุขภาพ	สุข	สุข	ภาพ	ภาว
สุคนธ์	สุ	สุ	คนธ์	คนุช
สุคนธ์ชาติ	สุคนธ์	สุคนุช	ชาติ	ชาติ
สุคนธ์รส	สุคนธ์	สุคนุช	รส	รส
สุคันธ์	สุ	สุ	คันธ์ะ	คนุช
สุคันธ์รส	สุคันธ์	สุคนุช	รส	รส
สุจิตร	สุ	สุ	จิตร	จิตร
สุชน	สุ	สุ	ชน	ชน
สุธาโภชน	สุธา	สุธา	โภชน	โภชน
สุธาการ	สุธา	สุธา	การ	การ
สุบตี	สุ	สุ	บตี	ปตี
สุปาณี	สุ	สุ	ปาณี	ปาณี
สุเมธ	สุ	สุ	เมธา	เมธ
สุรงค์	สุ	สุ	รงค์	รงค

ตาราง 7 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
สุรภาพ	สุร	สุร	ภาพ	ภาว
สุรโลก	สุร	สุร	โลก	โลก
สุรังค์	สุ	สุ	รังค์	รุงค
สุรติ	สุ	สุ	รติ	รติ
สุราบาน	สุรา	สุรา	บาน	ปาน
สุวินัย	สุ	สุ	วินัย	วินย
สุวิมล	สุ	สุ	วิมล	วิมล
สุปการ	สุปะ	สุป	การ	การ
เสาวคนธ์	เสาว	สุ	คนธ์	คนฐ
เสาวคันธ์	เสาว	สุ	คันฐะ	คนฐ
เสาวภาพ	เสาว	สุ	ภาพ	ภาว
ไสมวาร	ไสม	ไสม	วาร	วาร
หงสบาท	หงส์	หังส	บาท	ปาท
หงสราช	หงส์	หังส	ราช	ราช
หงสลีลา	หงส์	หังส	ลีลา	ลีลา
หริคันธ์	หริ	หริ	คันธ์	คนฐ
หริจันท์น	หริ	หริ	จันท์น	จนุทน
หิตวจนะ	หิต	หิต	วจนะ	วจน
หिनชาติ	หिन	หिन	ชาติ	ชาติ
หิมवास	หิมะ	หิม	วาสะ	वास
หุดโกวิท	หุด	หุด	โกวิท	โกวิท
องคฺวิการ	องคฺ	องค	วิการ	วิการ
อจระ	อ	อ	จระ	จระ
อจินตา	อ	อ	จินตา	จินฺตา
อจิริระ	อ	อ	จิริระ	จิริ
อดีตกาล	อดีต	อดีต	กาล	กาล

ตาราง 7 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
อดีตชาติ	อดีต	อดีต	ชาติ	ชาติ
อดีตภาพ	อดีต	อดีต	ภาพ	ภว
อดีตสมัย	อดีต	อดีต	สมัย	สมย
อดีตชาติ	อดีต	อดีต	ชาติ	ชาติ
อดีตเทพ	อดีต	อดีต	เทพ	เทว
อดีตมานะ	อดีต	อดีต	มานะ	มาน
อดีตราช	อดีต	อดีต	ราช	ราช
อดีตเรกจีวร	อดีตเรก	อดีตเรก	จีวร	จีวร
อธิกมาส	อธิก	อธิก	มาส	มาส
อธิกวาร	อธิก	อธิก	วาร	วาร
อธิกราช	อธิ	อธิ	ราช	ราช
อธิวาส	อธิ	อธิ	วาสะ	วาส
อนาคตกาล	อนาคต	อนาคต	กาล	กาล
อนิยต	อน	อน	นิยต	นิยต
อนินยม	อน	อน	นินยม	นินยม
อนุการ	อนุ	อนุ	การ	การ
อนุคามิก	อนุ	อนุ	คามิก	คามิก
อนุคามี	อนุ	อนุ	คามี	คามี
อนุจร	อนุ	อนุ	จร	จร
อนุชน	อนุ	อนุ	ชน	ชน
อนุชิต	อนุ	อนุ	ชิต	ชิต
อนุทิน	อนุ	อนุ	ทิน	ทิน
อนุบาล	อนุ	อนุ	บาล	ปาล
อนุพันธ์	อนุ	อนุ	พันธ์	พนุธ
อนุโพธ	อนุ	อนุ	โพธ	โพธ
อนุมาน	อนุ	อนุ	มาน	มาน

ตาราง 7 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเต็ม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเต็ม (ป., ส.)
อนุโมทนา	อนุ	อนุ	โมทนา	โมทน
อนุราช	อนุ	อนุ	ราช	ราช
อนุรูป	อนุ	อนุ	รูป	รูป
อนุสนธิ	อนุ	อนุ	สนธิ	สนธิ
อปจายนมัย	อปจายน	อปจายน	มัย	มย
อปภาคย์	อป	อป	ภาคย์	ภาคย
อปมงคล	อป	อป	มงคล	มงคล
อปมาน	อป	อป	มาน	มาน
อปวาท	อป	อป	วาท	วาท
อปहार	อป	อป	हार	हार
อภยทาน	อภย	อภย	ทาน	ทาน
อภูตะ	อ	อ	ภูตะ	ภูต
อมรราช	อมร	อมร	ราช	ราช
อยุर्थ	อ	อ	ยุर्थ	ยุทร
อรรดี	อ	อ	รรดี	รรติ
อรรติ	อ	อ	รรติ	รรติ
อรूप	อ	อ	รूप	รूप
อรूपพรหม	อรूप	อรूप	พรหม	พรหม
อรूपภูมิ	อรूप	อรूप	ภูมิ	ภูมิ
อลโลหะ	อ	อ	โลหะ	โลห
อวมงคล	อว	อว	มงคล	มงคล
อวรุर्थ	อว	อว	รุर्थ	รุทร
อวิรุर्थ	อ	อ	วิรุर्थ	วิรุทร
อวิโรธน์	อ	อ	วิโรธน์	วิโรธน
อวิโรธนะ	อ	อ	วิโรธน์	วิโรธน
อสาธุ	อ	อ	สาธุ	สาธุ

ตาราง 7 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
อสุรกาย	อสุร	อสุร	กาย	กาย
อหิงสา	อ	อ	หิงสา	หิงสา
อันทกาล	อันต	อนฺต	กาล	กาล
อันตชาติ	อันต	อนฺต	ชาติ	ชาติ
อันตรการณ	อันตร	อนฺตร	การณ	การณ
อันโตชน	อันโต	อนฺโต	ชน	ชน
อัปภาคย์	อป	อป	ภาคย์	ภาคย์
อัปมงคล	อป	อป	มงคล	มงคล
อาปานภูมิ	อาปาน	อาปาน	ภูมิ	ภูมิ
อารัมภกถา	อารัมภ	อารมฺภ	กถา	กถา
อินทรียโคจร	อินทรีย	อินฺทรีย	โคจร	โคจร
อินทรียสังวร	อินทรีย	อินฺทรีย	สังวร	สังวร
อุดมการณ์	อุดม	อฺุดม	การณ์	การณ
อุดมภาพ	อุดม	อฺุดม	ภาพ	ภาพ
อุทปาน	อุท	อุท	ปาน	ปาน
อุทพินทุ์	อุท	อุท	พินทุ์	พินทุ์
อุทกธรรา	อุทก	อุทก	ธรรา	ธรรา
อุทกภัย	อุทก	อุทก	ภัย	ภัย
อุปยุวราช	อุปะ	อุป	ยุวราช	ยุวราช
อุปราคา	อุปะ	อุป	ราคะ	ราคะ
อุปริจร	อุปริ	อุป	จร	จร
อุปเวท	อุปะ	อุป	เวท	เวท
อุปสัมปทา	อุปะ	อุป	สัมปทา	สัมปทา
เอกชน	เอก	เอก	ชน	ชน
เอกภาพ	เอก	เอก	ภาพ	ภาพ
เอกมัย	เอก	เอก	มัย	มัย

ตาราง 7 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
เอกรส	เอก	เอก	รส	รส
เอกราช	เอก	เอก	ราช	ราช
เอกรูป	เอก	เอก	รูป	รูป
เอกสาร	เอก	เอก	สาร	สาร
เอกสิทธิ์	เอก	เอก	สิทธิ์	สิทธิ์
โอฆชล	โอฆะ	โอฆ	ชล	ชล
โอฆสงสาร	โอฆะ	โอฆ	สงสาร	สังสาร

1.8 คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี มี 215 คำ ได้แก่

ตาราง 8 แสดงคำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
กรสุทธิ์	กร	กร	สุทธิ์	สุทธิ
กากคติ	กากะ	กาก	คติ	คติ
กามกิจ	กาม	กาม	กิจ	กิจจุ
กามฉันท์	กาม	กาม	ฉันท์	ฉนุท
กามตัณหา	กาม	กาม	ตัณหา	ตณฺหา
กามภพ	กาม	กาม	ภพ	ภว
กามวิตก	กาม	กาม	วิตก	วิตุก
กามสมังคี	กาม	กาม	สมังคี	สมงฺคี
กายทุจจริต	กาย	กาย	ทุจจริต	ทฺจฺจริต
กาลกิริยา	กาล	กาล	กิริยา	กิริยา
กุลทุสก	กุล	กุล	ทุสก	ทฺสก
คชนาม	คช	คช	นาม	นาม
คชสีห์	คช	คช	สีห์	สีห

ตาราง 8 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
คุณนาม	คุณ	คุณ	นาม	นาม
คุณบท	คุณ	คุณ	บท	ปท
คุณวุฒิ	คุณ	คุณ	วุฒิ	วุฒุฒิ
โคจรคาม	โคจร	โคจร	คาม	คาม
ฆาตกร	ฆาต	ฆาต	กร	กร
จตุรพิชพร	จตุรพิช	จตุรวิช	พร	วร
จาคุกรณีย์	จาคุ	จตุ	กรณีย์	กรณีย
จิตรกร	จิตร	จิตร	กร	กร
จินตกวี	จินต์	จินุต	กวี	กวี
ชัยเขารี	ชัย	ชย	เขารี	เขารี
ชีวประวัติ	ชีวะ	ชีว	ประวัติ	ปวตฺติ
ตลภาค	ตล	ตล	ภาค	ภาค
ดาราบถ	ดารา	ดารา	บถ	ปถ
ดูลภาค	ดูล	ตุล	ภาค	ภาค
เดโชธาดุ	เดโช	เดโช	ธาดุ	ธาดุ
ทวารบถ	ทวาร	ทวาร	บถ	ปถ
ทวิบถ	ทวิ	ทวิ	บถ	ปถ
ทวิบท	ทวิ	ทวิ	บท	ปท
ทวิภาค	ทวิ	ทวิ	ภาค	ภาค
ทวิภาคี	ทวิ	ทวิ	ภาคี	ภาคี
ทัณฑนิคม	ทัณฑ์	ทณฺฑ	นิคม	นิคม
ทานกัณฑ์	ทาน	ทาน	กัณฑ์	กณฺฑ
ทาสบัญญัติ	ทาส	ทาส	บัญญัติ	ปญญา
ทินกร	ทิน	ทินฺน	กร	กร
ทิพากร	ทิพา	ทิวา	กร	กร
ทิวสภาค	ทิวสละ	ทิวส	ภาค	ภาค

ตาราง 8 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
ทิวากร	ทิวา	ทิวา	กร	กร
เทวทูต	เทว	เทว	ทูต	ทูต
เทหวัตถุ	เทห์	เทห	วัตถุ	วัตถุ
ธรณีสงฆ์	ธรณี	ธรณี	สงฆ์	สงฆ์
ธารายนต์	ธारा	ธारा	ยนต์	ยนต์
ธุรกีจ	ธุระ	ธุร	กีจ	กีจ
นรพยัคฆ์	นร	นร	พยัคฆ์	พยุคฺฆ
นรสีห์	นร	นร	สีห์	สีห
นวกีจ	นว	นว	กีจ	กีจ
นวชาติ	นว	นว	ชาติ	ชาติ
นาคสังวัจจระ	นาค	นาค	สังวัจจระ	สังวัจจ
นิลรัตน์	นิล	นِيل	รัตน์	รัตน
บรมครู	บรม	ปรบรม	ครู	ครู
บรมอัฐิ	บรม	ปรบรม	อัฐิ	อฏฐิ
บริบท	บริ	บริ	บท	ปบท
บาทนิเกต	บาท	ปบาท	นิเกต	นิเกต
บาทมูล	บาท	ปบาท	มูล	มูล
บาทมูลิกากร	บาท	ปบาท	มูลิกากร	มูลิกากร
บุราณทุดิยิกา	บุราณ	บุราณ	ทุดิยิกา	ทุดิยิกา
บุชชาญญ	บุชชา	บุชชา	ญญ	ยญญ
ปโยธรร	ปโย	ปโย	ธรร	ธรร
บริบท	บริ	บริ	บท	ปบท
ปาณิมูล	ปาณิ	ปาณิ	มูล	มูล
ปาปมุต	ปาป	ปาป	มุต	มุตต
ปิงคหัตถิ	ปิงคละ	ปิงค	หัตถิ	หตุถิ
พนาสนนท์	พน	พน	สนนท์	สนุช

ตาราง 8 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
พนาส์ณฺท์	พน	วน	ส์ณฺท์	สณฺฑ
พรหมธาดา	พรหม	พฺรหฺม	ธาดา	ธาดา
พรหมบถ	พรหม	พฺรหฺม	บถ	ปถ
พรหมบท	พรหม	พฺรหฺม	บท	ปท
พลขันธ์	พล	พล	ขันธ์	ขณฺฐ
พหูภาคี	พหู	พหู	ภาคี	ภาคี
พีธีกร	พีธี	วีธี	กร	กร
พิพิธภณฺท์	พิพิธ	วิวิธ	ภณฺท์	ภณฺฑ
โพธิญาณ	โพธิ์	โพธิ	ญาณ	ญาณ
ภวตฺตฺนหา	ภวะ	ภว	ตฺตฺนหา	ตตฺนหา
ภาสกร	ภาส	ภาส	กร	กร
ภุชสมโภช	ภุช	ภุช	สมโภช	สมุโภช
ภูธร	ภู	ภู	ธร	ธร
ภูมิธร	ภูมิ	ภูมิ	ธร	ธร
ภูมิภาค	ภูมิ	ภูมิ	ภาค	ภาค
โภคภณฺท์	โภค	โภค	ภณฺท์	ภณฺฑ
โภชนากร	โภชนะ	โภชน	กร	กร
มงคลหัตถี	มงคล	มงคล	หัตถี	หตฺถี
มธุกร	มธุ	มธุ	กร	กร
มธุปายาส	มธุ	มธุ	ปายาส	ปายาส
มหาเทพี	มหา	มห	เทพี	เทวี
มหาเทวี	มหา	มห	เทวี	เทวี
มายากร	มายา	มายา	กร	กร
มุนีกุญชร	มุนี	มุนิ	กุญชร	กุญชร
โมฆสฺสฺยญา	โมฆะ	โมฆ	สฺสฺยญา	สยฺยญา
ยมขันธ์	ยม	ยม	ขันธ์	ขณฺฐ

ตาราง 8 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
ยมทูต	ยม	ยม	ทูต	ทูต
ยมกปาฏิหาริย์	ยมก	ยมก	ปาฏิหาริย์	ปาฏิหาริย์
ยฺทูตปัจฉิม	ยฺทูต	ยฺทูต	ปัจฉิม	ปัจฉิม
ยฺทูตภักดิ์	ยฺทูต	ยฺทูต	ภักดิ์	ภักดิ์
ยฺทูตหัตถ์	ยฺทูต	ยฺทูต	หัตถ์	หัตถ์
รงควัตถุ	รงค์	รงค์	วัตถุ	วัตถุ
รชนีกร	รชนี	รชนี	กร	กร
รชนีกร	รชนี	รชนี	กร	กร
ราคจวิต	ราคา	ราคา	จวิต	จวิต
ราชกรณียกิจ	ราช	ราช	กรณียกิจ	กรณียกิจ
ราชกิจ	ราช	ราช	กิจ	กิจ
ราชฐาน	ราช	ราช	ฐาน	ฐาน
ราชทินนาม	ราช	ราช	ทินนาม	ทินนาม
ราชทูต	ราช	ราช	ทูต	ทูต
ราชบัลลังก์	ราช	ราช	บัลลังก์	บัลลังก์
ราชภัฏ	ราช	ราช	ภัฏ	ภัฏ
ราชรถ	ราช	ราช	รถ	รถ
ราชลัญจกร	ราช	ราช	ลัญจกร	ลัญจกร
ราชวโงการ	ราช	ราช	วโงการ	ว, โงการ
ราชวัติ	ราช	ราช	วัติ	วัติ
ราชศาสน์	ราช	ราช	ศาสน์	ศาสน์
ราชโงการ	ราช	ราช	โงการ	โงการ
ราชสีห์	ราช	ราช	สีห์	สีห์
รูปฌาน	รูป	รูป	ฌาน	ฌาน
รูปภพ	รูป	รูป	ภพ	ภพ
โรคนิทาน	โรค	โรค	นิทาน	นิทาน

ตาราง 8 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
ลิปิกร	ลปิ	ลปิ	กร	กร
เลปกร	เลป	เลป	กร	กร
โลกธาตุ	โลก	โลก	ธาตุ	ธาตุ
โลกวัชชะ	โลก	โลก	วัชชะ	วชช
โลกวิฑู	โลก	โลก	วิฑู	วิฑู
โลหกุมภี	โลหะ	โลห	กุมภี	กุมภ
ว้ยวุฒิ	ว้ย	วย	วุฒิ	วุฒิ
วาลกัมพล	วาล	วาล	กัมพล	กมฺพล
วาลวีชนี	วาล	วาล	วีชนี	วีชนี
วิจารณญาณ	วิจารณ	วิจารณ	ญาณ	ญาณ
วิภวตัณหา	วิภว	วิภว	ตัณหา	ตณฺหา
สงสารทุกข์	สงสาร	สังสาร	ทุกข์	ทุกฺข
สงสารวิฑู	สงสาร	สังสาร	วิฑู	วฑฺฑ
สนธิสังญญา	สนธิ	สนธิ	สังญญา	สญฺญา
สมจारी	สม	สม	จारी	จารี
สมมูล	สม	สม	มูล	มฺูล
สมานคติ	สมาน	สมาน	คติ	คติ
สมานฉันท	สมาน	สมาน	ฉันท	ฉนฺท
สมุจเฉทปทาน	สมุจเฉท	สมุจเฉท	ปทาน	ปทาน
สหพันธรัฐ	สหพันธ	สหพันธ	รัฐ	รฏฺฐ
สังฆการี	สังฆ	สังฆ	การี	การี
สังฆเถระ	สังฆ	สังฆ	เถระ	เถร
สังฆปาโมกข์	สังฆ	สังฆ	ปาโมกข์	ปาโมกฺข
สังฆภัด	สังฆ	สังฆ	ภัด	ภตฺต
สาธารณรัฐ	สาธารณะ	สาธารณ	รัฐ	รฏฺฐ
สารคดี	สาร	สาร	คดี	คติ

ตาราง 8 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
สิทธิกร	สิทธิ	สิทธิ	กร	กร
สิทธิการิยะ	สิทธิ	สิทธิ	การิยะ	การิยะ
สุขภังค์	สุข	สุข	ภังค์	ภณูท
สุคต	สุ	สุ	คต	คต
สุคติ	สุ	สุ	คติ	คติ
สุจริต	สุ	สุ	จริต	จริต
สุจิต	สุ	สุ	จิต	จิตุต
สุนทรพจน์	สุนทร	สุนทร	พจน์	วจน
สุรคต	สุร	สุร	คต	คต
สุรสีหนาท	สุร	สุร	สีหนาท	สีหนาท
เสนาพยุหี	เสนา	เสนา	พยุหะ	ว्यूห
เสนาพยุหี	เสนา	เสนา	พยุหะ	ว्यूห
หงสคติ	หงส์	หังส	คติ	คติ
หงสรถ	หงส์	หังส	รถ	รถ
हितกร	हित	हित	กร	กร
हितพจน์	हित	हित	พจน์	วจน
อกตเวทิตา	อ	อ	กตเวทิตา	กตเวทิตา
อกตเวที	อ	อ	กตเวที	กตเวที
อกตัญญูตา	อ	อ	กตัญญูตา	กตญญูตา
อกตัญญู	อ	อ	กตัญญู	กตญญู
อกรณีย์	อ	อ	กรณีย์	กรณีย
อภัยปิยะ	อ	อ	ภัยปิยะ	กบปิย
อคติ	อ	อ	คติ	คติ
อนาคต	อน	อน	คต	คต
อนิจจะ	อ	อ	นิจ	นิจ
อนุกร	อนุ	อนุ	กร	กร

ตาราง 8 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
อนุชาติ	อนุ	อนุ	ชาติ	ชาติ
อนุเถระ	อนุ	อนุ	เถระ	เถร
อนุปริญา	อนุ	อนุ	ปริญา	ปริญญา
อนุอุปสัมบัน	อนุ	อนุ	อุปสัมบัน	อุปสมุปนฺน
อนุพัทธ์	อนุ	อนุ	พัทธ์	พทุธ
อนุภริยา	อนุ	อนุ	ภริยา	ภริยา
อนุภาค	อนุ	อนุ	ภาค	ภาค
อนุมูล	อนุ	อนุ	มูล	มูล
อนุสัญญา	อนุ	อนุ	สัญญา	สนญา
อเนกวิธ	อเนก	อเนก	วิธ	วิธ
อปรภาค	อปร	อปร	ภาค	ภาค
อปราชัย	อ	อ	ปราชัย	ปฺราชย
อปราชิต	อ	อ	ปราชิต	ปฺราชิต
อมรรัตน์	อมร	อมร	รัตน์	รตน
อรุปฌาน	อรุป	อรุป	ฌาน	ฌาน
อรุปภพ	อรุป	อรุป	ภพ	ภว
อลัชชี	อ	อ	ลัชชี	ลชฺชี
อวชาติ	อว	อว	ชาติ	ชาติ
อวิชา	อ	อ	วิชา	วิชฺชา
อวิญญู	อ	อ	วิญญู	วิญญู
อวิหิงสา	อ	อ	วิหิงสา	วิหฺิงสา
อสังหาริมะ	อ	อ	สังหาริมะ	สงฺหาริม
อสังญี	อ	อ	สังญี	สนฺญี
อสุจิ	อ	อ	สุจิ	สุจิ
อันตกิริยา	อันต	อนฺต	กิริยา	กิริยา
อันตรภาค	อันตร	อนฺตร	ภาค	ภาค

ตาราง 8 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
อันตรสาวก	อันตร	อนฺตร	สาวก	สาวก
อันธพาล	อันธ	อนฺธ	พาล	พาล
อาการนาม	อาการ	อาการ	นาม	นาม
อาการกร	อาภา	อาภา	กร	กร
อาร์มภท	อาร์มภ์	อาร์มฺภ	ภท	ปท
อาโลกกสิณ	อาโลก	อาโลก	กสิณ	กสิณ
อินทรีย์ญาณ	อินทรีย์	อินฺทฺริย	ญาณ	ญาณ
อุดมคติ	อุดม	อฺตุตม	คติ	คติ
อุปทูต	อุปะ	อฺป	ทูต	ทูต
อุปนาย	อุปะ	อฺป	นาย	นย
อุปมาโวหาร	อุปมา	อฺปมา	โวหาร	โวหาร
อุปมาอุปไมย	อุปมา	อฺปมา	อุปไมย	อฺปเมยฺย
อุปรีพุทธิ	อุปรี	อฺปรี	พุทธิ	พฺพุทธิ
อุปรีภาค	อุปรี	อฺปรี	ภาค	ภาค
เอกฉันท	เอก	เอก	ฉันท	ฉนฺท
เอคนัย	เอก	เอก	นัย	นย
เอกบุคคล	เอก	เอก	บุคคล	ปฺบุคคล
เอกพจน์	เอก	เอก	พจน์	วจน
เอกภพ	เอก	เอก	ภพ	ภว
เอกภาคี	เอก	เอก	ภาคี	ภาคฺคี

1.9 คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต มี 211 คำ ได้แก่

ตาราง 9 แสดงคำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
กถามรรค	กถา	กถา	มรรค	มารุค
กามกวีธา	กาม	กาม	กวีธา	กวีธา
กายกรรม	กาย	กาย	กรรม	กรุม
กายวิภาคศาสตร์	กายวิภาค	กายวิภาค	ศาสตร์	ศาสตุร
กาลจักร	กาล	กาล	จักร	จgur
กาลเทศะ	กาล	กาล	เทศะ	เทศ
กาลสมุตถาน	กาล	กาล	สมุตถาน	สมุตถาน
กุลบุตร	กุล	กุล	บุตร	ปฺตุว
กุลสตรี	กุล	กุล	สตรี	สฺตุรี
คชกรรม	คช	คช	กรรม	กรุม
คชลักษณะ	คช	คช	ลักษณะ	ลกษณ
คชศาสตร์	คช	คช	ศาสตร์	ศาสตุร
คณิตศาสตร์	คณิต	คณิต	ศาสตร์	ศาสตุร
คันธมาทน์	คันธะ	คณฺธ	มาทนะ	มาทน
คุณธรรม	คุณ	คุณ	ธรรม	ธรัม
คุณประโยชน์	คุณ	คุณ	ประโยชน์	ปฺรโยชน
คุณพิเศษ	คุณ	คุณ	พิเศษ	วิเศษ
คุณวิเศษ	คุณ	คุณ	วิเศษ	วิเศษ
คุณลักษณะ	คุณ	คุณ	ลักษณะ	ลกษณ
ครูกรรม	ครู	ครู	กรรม	กรุม
ครูศึกษา	ครู	ครู	ศึกษา	ศีกษา
เคหสถาน	เคหะ	เคห	สถาน	สถาน
ฆาตกรรม	ฆาต	ฆาต	กรรม	กรุม
จลนพลศาสตร์	จลน	จลน	พลศาสตร์	พลศาสตุร

ตาราง 9 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
จลนศาสตร์	จลน	จลน	ศาสตร์	ศาสตร์
จิตรกรรม	จิตร	จิตร	กรรม	กรรม
ฉันทฤกษ์	ฉันท	ฉันท	ฤกษ์	ฤกษ์
จุปศาสตร์	จุป	จุป	ศาสตร์	ศาสตร์
ชนกกรรม	ชนก	ชนก	กรรม	กรรม
ชราธรรม	ชรา	ชรา	ธรรม	ธรรม
ชลประทาน	ชล	ชล	ประทาน	ประทาน
ชลมารค	ชล	ชล	มารค	มารค
ชลสถาน	ชล	ชล	สถาน	สถาน
ชาลกรรม	ชาล	ชาล	กรรม	กรรม
ชีววิทยา	ชีว	ชีว	วิทยา	วิทยา
ดาราศาสตร์	ดารา	ดารา	ศาสตร์	ศาสตร์
ทนต์กาษฐี	ทนต์	ทนต์	กาษฐี	กาษฐี
ทันตกรรม	ทันต	ทันต	กรรม	กรรม
ทันตวิทยา	ทันต	ทันต	วิทยา	วิทยา
ทันตสถาน	ทันต	ทันต	สถาน	สถาน
ทันตแพทย์	ทันต	ทันต	แพทย์	แพทย์
ทารุณกรรม	ทารุณ	ทารุณ	กรรม	กรรม
ทินศูนย์	ทิน	ทิน	ศูนย์	ศูนย์
เทพบุตร	เทพ	เทพ	บุตร	บุตร
เทวธรรม	เทว	เทว	ธรรม	ธรรม
เทววิทยา	เทว	เทว	วิทยา	วิทยา
เทวสถาน	เทว	เทว	สถาน	สถาน
ธนบัตร	ธน	ธน	บัตร	บัตร
ธรณีวิทยา	ธรณี	ธรณี	วิทยา	วิทยา
ธาตุกรรม	ธาตุ	ธาตุ	กรรม	กรรม

ตาราง 9 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
นรเศรษฐี	นร	นร	เศรษฐี	เศรษฐี
นรสิงห์	นร	นร	สิงห์	สิงห์
นวกกรรม	นว	นว	กรรม	กรรม
นาคบาท	นาค	นาค	บาท	บาท
นาฏกรรม	นาฏ	นาฏ	กรรม	กรรม
นาฏดนตรี	นาฏ	นาฏ	ดนตรี	ดนตรี
นาฏศิลป์	นาฏ	นาฏ	ศิลป์	ศิลป์
นาวิกโยธิน	นาวิก	นาวิก	โยธิน	โยธิน
นิลบัตร	นิล	นิล	บัตร	บัตร
นิลปัทม์	นิล	นิล	ปัทม์	ปัทม์
บาทมูทรา	บาท	บาท	มูทรา	มูทรา
บานบาตร	บาน	บาน	บาตร	บาตร
บุขนิยสถาน	บุขนิย	บุขนิย	สถาน	สถาน
ปโยราศี	ปโย	ปโย	ราศี	ราศี
บริทรรศน์	บริ	บริ	ทรรศนะ	ทรรศน
บริทศน์	บริ	บริ	ทศน์	ทรรศน
พนาเวศ	พน	พน	เวศ	เวศ
พยุหแสนยา	พยุหะ	พยุห	แสนย์	แสนยา
พรหมบริษัท	พรหม	พรหม	บริษัท	บริษัท
พรหมบุตร	พรหม	พรหม	บุตร	บุตร
พรหมพักตร์	พรหม	พรหม	พักตร์	พักตร์
พรหมฤๅษี	พรหม	พรหม	ฤๅษี	ฤๅษี
พรหมศร	พรหม	พรหม	ศร	ศร
พรหมสูตร	พรหม	พรหม	สูตร	สูตร
พลศึกษา	พล	พล	ศึกษา	ศึกษา
พลศาสตร์	พล	พล	ศาสตร์	ศาสตร์

ตาราง 9 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
พลีกรรม	พลี	พลี	กรรม	กรุม
พันธบัตร	พันธ	พณฺธ	บัตร	ปฺตร
พันธมิตร	พันธ	พณฺธ	มิตร	มิตร
พันธกรรม	พันธฺ	พณฺธ	กรรม	กรุม
พิธีกรรม	พิธี	วฺธิ	กรรม	กรุม
พิธีธรรม	พิธี	วฺธิ	ธรรม	ธรุม
ภวक्षัย	ภวะ	ภว	กษัย	กุษย
ภาพยนตร์	ภาพ	ภาว	ยนตร์	ยฺนฺตร
ภาวศุทธิ	ภาว	ภาว	ศุทธิ	ศุทธิ
ภูธรศ	ภู	ภู	ธเรศ	ธร, อีส
ภูบดินทร์	ภู	ภู	บดินทร์	ปติ, อินฺทฺร
ภูมิประเทศ	ภูมิ	ภูมิ	ประเทศ	ปุรเทศ
ภูมิศาสตร์	ภูมิ	ภูมิ	ศาสตร์	ศาสุตฺร
ภูมิอากาศ	ภูมิ	ภูมิ	อากาศ	อากาศ
ภูวนตรัย	ภูวน	ภูวน	ตรัย	ตฺรย
โภคทรัพย์	โภค	โภค	ทรัพย์	ทฺรพฺย
มงคลจักร	มงคล	มฺงคฺล	จักร	จฺกร
มงคลสูตร	มงคล	มฺงคฺล	สูตร	สุตฺร
มณีศิลา	มณี	มณฺิ	ศิลา	ศิลา
มธุโกศ	มธุ	มธุ	โกศ	โกศ
มธุตถุณ	มธุ	มธุ	ตถุณ	ตถุณ
มธุมิตร	มธุ	มธุ	มิตร	มิศฺร
มธุเศษ	มธุ	มธุ	เศษ	เศษ
มยุรฉัตร	มยุระ	มยฺร	ฉัตร	ฉตฺร
มรณกรรม	มรณะ	มรณ	กรรม	กรุม
มรณธรรม	มรณะ	มรณ	ธรรม	ธรุม

ตาราง 9 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
มรณบุตร	มรณะ	มรณ	บัต	บุตร
มลพิษ	มล	มล	พิษ	วิษ
มหาจักร	มหา	มหา	จักร	จกร
มหาภารตะ	มหา	มหา	ภารตะ	ภารต
มหาวงศ์	มหา	มหา	วงศ์	วงศ์
มหาวรรค	มหา	มหา	วรรค	วรุก
มหาวิทยาลัย	มหา	มหา	วิทยาลัย	วิทยา, อาลัย
มหาสงกรานต์	มหา	มหา	สงกรานต์	สงกรานติ
มณฑนศิลป์	มณฑน	มณฑน	ศิลป์	ศิลป์
มายากล	มายา	มายา	กล	กล
มาลากรรม	มาลา	มาลา	กรรม	กรุม
มุขมนตรี	มุข	มุข	มนตรี	มนตุริณ
โมฆกรรม	โมฆะ	โมฆ	กรรม	กรุม
ยุทธศาสตร์	ยุทธ์	ยุทธ์	ศาสตร์	ศาสตุร
โยคจักร	โยคะ	โยค	จักร	จกษุ
รณเกษตร	รณ	รณ	เกษตร	เกษตรุร
รณสถาน	รณ	รณ	สถาน	สถาน
รมณีสถาน	รมณีย์	รมณีย์	สถาน	สถาน
ราชธรรม	ราช	ราช	ธรรม	ธรรม
ราชบุตร	ราช	ราช	บุตร	บุตร
ราชบุรุษ	ราช	ราช	บุรุษ	บุรุษ
ราชเลขาธิการ	ราช	ราช	เลขาธิการ	เลขา, อธิการ
ราชวงศ์	ราช	ราช	วงศ์	วงศ์
ราชสันตติวงศ์	ราช	ราช	สันตติวงศ์	สันตติวงศ์
ราชองครักษ์	ราช	ราช	องครักษ์	องครกษ
ราชาฤกษ์	ราชา	ราชา	ฤกษ์	ฤกษ

ตาราง 9 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
ราชาศัพท์	ราชา	ราชา	ศัพท์	ศพท
รูปธรรม	รูป	รูป	ธรรม	ธรม
รูปพรรณ	รูป	รูป	พรรณ	วรณ
โลกสถิติ	โลก	โลก	สถิติ	สุสถิติ
โลกุตระธรรม	โลกุตระ	โลก, อุตุตร	ธรรม	ธรม
วสันตฤดู	วสันต์	วสนุต	ฤดู	ฤตุ
วสันตวิษุวัต	วสันต์	วสนุต	วิษุวัต	วิษุวต
วาทศาสตร์	วาท	วาท	ศาสตร์	ศาสุตร
วาทศิลป์	วาท	วาท	ศิลป์	ศิลป์
วายุภักษ์	วายุ	วายุ	ภักษ์	ภกษ
วิภาษ	วิ	วิ	ภาษ	ภษ
วิลาวัลย์	วิ	วิ	ลาวัลย์	ลาวลย
วิหารธรรม	วิหาร	วิหาร	ธรรม	ธรม
วีรกรรม	วีร	วีร	กรรม	กรม
วีรสตรี	วีร	วีร	สตรี	สุตรี
สหธรรม	สห	สห	ธรรม	ธรม
สหประชาชาติ	สห	สห	ประชาชาติ	ปรุชาชาติ
สหศึกษา	สห	สห	ศึกษา	คิกษา
สังฆกรรม	สังฆ	สังฆ	กรรม	กรม
สังฆเนยสถาน	สังฆเนย	สังฆเนย	สถาน	สถาน
สัมพันธมิตร	สัมพันธ	สมพนุถ	มิตร	มิตร
สัมพันธไมตรี	สัมพันธ	สมพนุถ	ไมตรี	ไมตรี
สาธารณประโยชน์	สาธารณะ	สาธารณ	ประโยชน์	ปรุโยชน์
สาธารณสถาน	สาธารณะ	สาธารณ	สถาน	สถาน
สารธรรม	สาร	สาร	ธรรม	ธรม
สารนิเทศ	สาร	สาร	นิเทศ	นินุเทศ

ตาราง 9 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
สารบรรณ	สาร	สาร	บรรณ	ปฺรณ
สารประโยชน์	สาร	สาร	ประโยชน์	ปฺรโยชน
สารสนเทศ	สาร	สาร	สนเทศ	สนฺเทศ
สิทธิบัตร	สิทธิ	สิทธิ	บัตร	ปฺตร
สุนาฏกรรม	สุข	สุข	นาฏกรรม	นาฏกรฺม
สุขลักษณะ	สุข	สุข	ลักษณะ	ลกฺษณ
สุขวิทยา	สุข	สุข	วิทยา	วิทฺยา
สุขศึกษา	สุข	สุข	ศึกษา	ศิกฺษา
สุปรีย์	สุ	สุ	ปรีย์	ปฺริตี
สุปรีย์	สุ	สุ	ปรีย์	ปฺริย
สุจิตฺร	สุจิ	สุจิ	บัตร	ปฺตร
สุทศาสตร์	สุท	สุท	ศาสตร์	ศาสฺตร
หริรักษ์	หริ	หริ	รักษ์	รกฺษ
หริวงศ์	หริ	หริ	วงศ์	วํศ
हितประโยชน์	हित	हित	ประโยชน์	ปฺรโยชน
หิตานุहितประโยชน์	หิตานุहित	हित, อนุहित	ประโยชน์	ปฺรโยชน
หิมเวศ	หิมะ	หิม	เวศ	เวศ
โหมกรรม	โหม	โหม	กรรม	กรฺม
โหมกฺุณท์	โหม	โหม	กฺุณท์	กฺุณฺท
โหราศาสตร์	โหร	โหรา	ศาสตร์	ศาสฺตร
องครักษ์	องค์	องฺค	รักษ์	รกฺษ
องค์มนตรี	องค์	องฺค	มนตรี	มนฺตรินฺุ
อจิตติ	อ	อ	จิตติ	จิตฺติ
อธรรม	อ	อ	ธรรม	ธฺรฺม
อนีกทรรศนะ	อนีกะ	อนีก	ทรรศนะ	ทฺรฺศน
อนีกัทศนะ	อนีกะ	อนีก	ัทศนะ	ทฺรฺศน

ตาราง 9 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
อนุกรรมการ	อนุ	อนุ	กรรมการ	กรุมการ
อนุประโยค	อนุ	อนุ	ประโยค	ปุรโยค
อนุภรรยา	อนุ	อนุ	ภรรยา	ภารุยา
อนุเมฆนาบัตร์	อนุเมฆนา	อนุเมฆนา	บัตร์	ปตุร
อนุรักษ์	อนุ	อนุ	รักษ์	รกุษ
อนุวงศ์	อนุ	อนุ	วงศ์	วุศ
อปลายนธรรม	อปลายน	อภย	ธรรม	ธรัม
อปยศ	อป	อป	ยศ	ยศ
อภัยโทษ	อภัย	อภย	โทษ	โทษ
อมรสตรี	อมร	อมร	สตรี	สุตุวี
อมฤตยู	อ	อ	มฤตยู	มฤตยู
อลังการศาสตร์	อลังการ	อลงการ	ศาสตร์	ศาสตุร
อวรรค	อ	อ	วรรค	วรุค
อสิธารา	อสิ	อสิ	ธารา	ธารา
อันโตนาที	อันโต	อันโต	นาที	นาที
อัปยศ	อป	อป	ยศ	ยศ
อาชีวะศึกษา	อาชีวะ	อาชีวะ	ศึกษา	ศึกษา
อาปานศาลา	อาปาน	อาปาน	ศาลา	ศาลา
อาราธนาธรรม	อาราธนา	อาราธนา	ธรรม	ธรัม
อาราธนาพระ บริตร	อาราธนา	อาราธนา	พระบริตร	วรปริตุต
อาราธนาศีล	อาราธนา	อาราธนา	ศีล	ศีล
อาสนศาลา	อาสนะ	อาสน	ศาลา	ศาลา
อุดมศึกษา	อุดม	อุตุตม	ศึกษา	ศึกษา
อุทบาตร	อุท	อุท	บาตร	ปตุร
อุทกวิทยา	อุทก	อุทก	วิทยา	วิฑุยา

ตาราง 9 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
อุทกศาสตร์	อุทก	อุทก	ศาสตร์	ศาสตร
เอกเทศ	เอก	เอก	เทศ	เทศ
เอกบุรุษ	เอก	เอก	บุรุษ	บุรุษ
เอกลักษณะ	เอก	เอก	ลักษณะ	ลักษณ
เอกศก	เอก	เอก	ศก	ศก
เอกศักดิ์	เอก	เอก	ศักดิ์	ศกฺติ

1.10 คำบาลี สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต มี 3 คำ ได้แก่

ตาราง 10 แสดงคำบาลี สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
จุดปารีสุทธิศีล	จุด	จุด	ปารีสุทธิ	ปารีสุทธิ	ศีล	ศีล
จิตเวชศาสตร์	จิต	จิตต	เวช	เวชช	ศาสตร์	ศาสตร
ตจปัญจกรรมฐาน	ตจ	ตจ	ปัญจ	ปญจ	กรรมฐาน	กรฺมฐาน

1.11 คำบาลี สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต มี 5 คำ ได้แก่

ตาราง 11 แสดงคำบาลี สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
เบญจมสุรทิน	เบญจม	ปญจม	สุร	สุร	ทิน	ทิน

ตาราง 11 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ปฏิบัติพยาบาลกรรม	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	บุจจา	บุจจา	พยากรรม	วูยากรรม
ปฏิบัติอาวาส	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	บุจจา	บุจจา	วาที	วาที
ปฐมสุรทิน	ปฐม	ปฐม	สุร	สุร	ทิน	ทิน
ปณรสมสุรทิน	ปณรสม	ปณร สม	สุร	สุร	ทิน	ทิน

1.12 คำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต มี 4 คำ ได้แก่

ตาราง 12 แสดงคำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)
กิตติกรรมประกาศ	กิตติ	กิตติ	กรรม	กรุม	ประกาศ	ปรุภาศ
คหกรรมศาสตร์	คห	คห	กรรม	กรุม	ศาสตร์	ศาสตุร
รัฐประศาสนศาสตร์	รัฐ	รฐ	ประศาสน์	ปรุศาสน	ศาสตร์	ศาสตุร
โสตทัศนวัสดุ	โสต	โสต	ทัศน์	ทรุศน	วัสดุ	วสุตุ

1.13 คำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี มี 1 คำ ได้แก่

ตาราง 13 แสดงคำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)
รัฐประชาสน นัย	รัฐ	รฏฐ	ประชาสน์	ปฺรชาสน	นัย	นย

1.14 คำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต มี 3 คำ ได้แก่

ตาราง 14 แสดงคำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)
จตุทิพย คันธา	จตุ	จตุ	ทิพย์	ทิวฺย	คันธา	คฺนฺธา
ไสตทศน อุปกฺรณ	ไสต	ไสต	ทศน์	ทฺรศน	อุปกฺรณ	อุปกฺรณ
ทุทฺรศนนิยม	ทุ	ทุ	ทฺรศนนะ	ทฺรศน	นิยม	นิยม

1.15 คำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต มี 1 คำ
ได้แก่

ตาราง 15 แสดงคำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ปฐมโพธิ กาล	ปฐม	ปฐม	โพธิ	โพธิ	กาล	กาล

1.16 คำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต มี 5 คำ ได้แก่

ตาราง 16 แสดงคำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)
จุฬาราชมนตรี	จุฬา	จุฬา	ราช	ราช	มนตรี	มนุจรีนุ
จตุรศาสตร์	จตุ	จตุ	ศาสตร์	ศาสตร์	ศาสตร์	ศาสตร์
บุพวิเทหทวีป	บุพ	บุพ	วิเทห	วิเทห	ทวีป	ทวีป
อัฐวินิบาตกรรม	อัฐ	อัฐ	วินิบาต	วินิบาต	กรรม	กรรม
อตุณิยมหาวิทยาลัย	อตุ	อตุ	นิย	นิย	มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัย

1.17 คำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต มี 1 คำ ได้แก่

ตาราง 17 แสดงคำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)
ตรีพิษจักร	ตรี	ตฺริ	พิษ	วิษ	จักร	จกร

1.18 คำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี มี 2 คำ ได้แก่

ตาราง 18 แสดงคำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)
ปฤจณา	ปฤจณา	ปฺฤจณา	สรรพ	สรฺว	นาม	นาม
สูตินรีเวช	สูติ	สูติ	นรี	นรี	เวช	เวชฺช

1.19 คำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต มี 4 คำ

ได้แก่

ตาราง 19 แสดงคำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ตรีทิวรส	ตรี	ตฺริ	ทฺว	ทฺว	วส	วส
ตรีสัตกุล	ตรี	ตฺริ	สฺต	สฺต	กุล	กุล
ตรีอากาศผล	ตรี	ตฺริ	อากาศ	อากาศ	ผล	ผล

ตาราง 19 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ผลคูนีบุรพมาส	ผลคูนี	ผาลคูนี	บุรพะ	ปุรว	มาส	มาส

1.20 คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต มี 3 คำ ได้แก่

ตาราง 20 แสดงคำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)
ตรีภาพิษ	ตรี	ตฺริ	ภาพิ	ภาพิ	พิษ	วิษ
ศัพทมูลวิทยา	ศัพท	ศพท	มูล	มูล	วิทยา	วิทฺยา
ศิลปหัตถกรรม	ศิลป์	คิลฺป	หัตถ	หตถ	กรรม	กรฺม

1.21 คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำบาลี มี 1 คำ ได้แก่

ตาราง 21 แสดงคำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำบาลี

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)
มฤคทายวัน	มฤค	มฺฤค	ทาย	ทาย	วัน	วณ

1.22 คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต มี 6 คำ ได้แก่

ตาราง 22 แสดงคำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ตรีภูวนรส	ตรี	ตฺริ	ภูวน	ภูวน	รส	รส
ตรีปิตผล	ตรี	ตฺริ	ปิตตะ	ปิตฺต	ผล	ผล
ตรีสินธุรส	ตรี	ตฺริ	สินธุ	สินฺธุ	รส	รส
ตรีสุรผล	ตรี	ตฺริ	สุร	สุร	ผล	ผล
ตรีเสมหผล	ตรี	ตฺริ	เสมหะ	เสมห	ผล	ผล
วัชรชาติ มณฑล	วัชระ	วชฺร	ชาติ	ชาติ	มณฑล	มณฑล

1.23 คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต มี 3 คำ ได้แก่

ตาราง 23 แสดงคำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ตรีวัตผล	ตรี	ตฺริ	วาทะ	วาท	ผล	ผล
ตรีสันนิบาต ผล	ตรี	ตฺริ	สันนิบาต	สนฺนิปาต	ผล	ผล
จักรมหา เสนาบดี	จักร	จกฺร	มหา	มหา	เสนาบดี	เสนาปติ

1.24 คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี มี 2 คำ ได้แก่

ตาราง 24 แสดงคำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)
ตรีฉินทลามก	ตรี	ตุริ	ฉินท์	ฉินุท	ลามก	ลามก
ตรีผลธาตุ	ตรี	ตุริ	ผล	ผล	ธาตุ	ธาตุ

1.25 คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต มี 1 คำ
ได้แก่

ตาราง 25 แสดงคำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)
ตรีธารทิพย์	ตรี	ตุริ	ธาร	ธาร	ทิพย์	ทิวูย

1.26 คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต มี 1
คำ ได้แก่

ตาราง 26 แสดงคำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)
กายวิภาค ศาสตร์	กาย	กาย	วิภาค	วิภาค	ศาสตร์	ศาสตุร

1.27 คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต มี 2 คำ ได้แก่

ตาราง 27 แสดงคำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)
ภุมิ รัฐศาสตร์	ภุมิ	ภุมิ	รัฐ	รฐ	ศาสตร์	ศาสฺตร
อุตริมนุสธ รวม	อุตริ	อุตฺตริ	มนุส	มนุสฺส	ธรวม	ธรวม

1.28 คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต มี 1 คำ
ได้แก่

ตาราง 28 แสดงคำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)
อธิกสุรทิน	อธิก	อธิก	สุร	สุร	ทิน	ทิน

2. คำสมาสแบบมีสนธิ

จากการศึกษาและวิเคราะห์พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 พบ คำสมาสแบบมีสนธิ จำนวน 499 คำ จำแนกตามที่มาของคำ ดังนี้

2.1 คำบาลี สนธิกับ คำบาลี มี 23 คำ ได้แก่

ตาราง 29 แสดงคำบาลี สนธิกับ คำบาลี

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
กิจจานุกิจ	กิจ	กิจจ	อนุกิจ	อนุกิจจ
จิตตานุปัสสนา	จิตต์	จิตต	อนุปัสสนา	อนุปัสสนา
ฉันท์ภาคติ	ฉันท์	ฉนุท	อคติ	อคติ
ชिरณคคิ	ชिरณะ	ชีรณ	อคคิ	อคคิ
อุปารหบุคคล	อุป	อุป	อรรบุคคล	อรรบุคคล
ทุกขารมณ	ทุกข์	ทุกข	อารมณ	อารมณ
ทุดานุหุต	หุต	หุต	อนุหุต	อนุหุต
โทสาคติ	โทสะ	โทส	อคติ	อคติ
นวกโกวาท	นวก	นวก	โกวาท	โกวาท
นानครส	นานา	นานา	อครส	อครส
นามากิโยย	นาม	นาม	อภิโยย	อภิโยย
บุพพาสาพพะ	บุพพ	บุพพ	อาสาพพะ	อาสาพพะ
ปรมัตถ	ปรม	ปรม	อตถ	อตถ
ปริณามคคิ	ปริณาม	ปริณาม	อคคิ	อคคิ
ปาณาติบาตร	ปาณะ	ปาณ	อติบาตร	อติบาตร
ปิยโรส	ปิย	ปิย	โอรส	โอรส
ราชินูปถัมภ	ราชินี	ราชินี	อุปถัมภ	อุปถัมภ
วชิราวุธ	วชิระ	วชิร	อาวุธ	อาวุธ
สมิทธิ	สม	สม	อิทธิ	อิทธิ
สมิทธิ	สม	สม	อิทธิ	อิทธิ

ตาราง 29 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
อสีตยานุ พยัญชนะ	อสีติ	อสีติ	อนุพยัญชนะ	อนุพยัญชน
อัญฐังสะ	อัญฐะ	อญฐ	อังสะ	อัส
อัทธายุ	อัทธ	อทุธ	อายุ	อายุ

2.2 คำบาลี สันธิกับ คำสันสกฤต มี 34 คำ ได้แก่

ตาราง 30 แสดงคำบาลี สันธิกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
กัณฐัศว	กัณฐ	กณฐ	อัสว	อศฺว
ฐานานุกรม	ฐานะ	ฐาน	อนุกรม	อนุกรม
ฐานานุศักดิ์	ฐานะ	ฐาน	อนุศักดิ์	อนุศกฺติ
เถรานุเถระ	เถระ	เถร	อนุเถระ	อนุเถร
นาคินทร์	นาค	นาค	อินทร์	อินฺทฺร
นาเคนทร์	นาค	นาค	อินทร์	อินฺทฺร
นาเคศ	นาค	นาค	อีส	อีส
นาเศวร	นาค	นาค	อิศวร	อีสฺวร
นามานุศาสตร์	นาม	นาม	อนุศาสตร์	อนุศาสฺตฺร
บุคลาธิษฐาน	บุคคล	ปฺบุคคล	อธิษฐาน	อธิษฺฐาน
บุพพาจารย์	บุพพ	ปฺบุพพ	อาจารย์	อาจฺรฺย
ปรมาจารย์	ปรม	ปรม	อาจารย์	อาจฺรฺย
ปรมาตมัน	ปรม	ปรม	อาตมัน	อาตฺมฺนุ
ปรมาภิเษก	ปรม	ปรม	อภิเษก	อภิเษก
ปรมินทร์	ปรม	ปรม	อินทร์	อินฺทฺร

ตาราง 30 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
ปรเมนทร์	ปรม	ปรม	อินทร์	อินุทร
ปรเมศวร์	ปรม	ปรม	อิสวร	อีศวร
พจนานุกรม	พจน์	วจน	อนุกรม	อนุกรม
พจนารถ	พจน์	วจน	อรรถ	อรุถ
พยัคฆินทร์	พยัคฆ์	พยุคฺษ	อินทร์	อินุทร
พยัคฆินทร์	พยัคฆ์	พยุคฺษ	อินทร์	อินุทร
พระหารณีย์	พระหา	พฺรหา	อาร์ณีย์	อาร์ณุย
พระหารัณีย์	พระหา	พฺรหา	อาร์ณีย์	อาร์ณุย
พุทธาภิเษก	พุทฺธะ	พฺรหฺ	อภิเษก	อภิเษก
ภักตอารักษ์	ภักฺท	ภณฺท	อาร์ักษ์	อาร์กษ
มัคคุเทศก์	มคฺคะ	มคฺค	อุเทศก์	อุทุเทศก
มูทธาภิเษก	มูทฺธา	มูทฺธา	อภิเษก	อภิเษก
วโนทยาน	วน	วน	อุทยาน	อุทยาน
สกรรต	สก	สก	อรรถ	อรุถ
สุญญาภาศ	สุญฺญ	สุญฺญ	อากาศ	อากาศ
เสวกามาตย์	เสวก	เสวก	อมาตย์	อมาตฺย
หัตถาจารย์	หัตฺถ	หตฺถ	อาจารย์	อาจารย์
อักษานุกรม	อักษระ	อกฺขร	อนุกรม	อนุกรม
อุรเคนทร์	อุรคะ	อุรค	อินทร์	อินุทร

2.3 คำบาลี สนธิกับ คำบาลีสันสกฤต มี 88 คำ ได้แก่

ตาราง 31 แสดงคำบาลี สนธิกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
กรรณาธิคุณ	กรรณา	กรรณา	อธิคุณ	อธิคุณ
กิดาการ	กิต	กิตฺติ	อาการ	อาการ
กุมภภาพันธุ์	กุมภ	กุมภ	อาพันธ์	อาพหุ
คมนาการ	คมน	คมน	อาการ	อาการ
คมนาคม	คมน	คมน	อาคม	อาคม
คัพโภทร	คัพภ	คพภ	อุทร	อุทร
คิมหันต์	คิมหะ	คิมห	อันต	อนุต
ชมราวาส	ชมระ	ชมร	อาวาส	อาวาส
ชานินทรีย์	ชาน	ชาน	อินทรีย์	อินุทรีย์
จลาจล	จล	จล	อจล	อจล
จักขุนทรีย์	จักขุ	จกฺขุ	อินทรีย์	อินุทรีย์
จุลินทรีย์	จุล	จุลฺล	อินทรีย์	อินุทรีย์
ฉันทานุมติ	ฉันทะ	ฉนฺท	อนุมติ	อนุมติ
ชีวหินทรีย์	ชีวหา	ชีวหา	อินทรีย์	อินุทรีย์
ฐานานุกรป	ฐานะ	ฐาน	อนรูป	อนรูป
ศุริยางค์	ศุริยะ	ศุริย	องค์	อํงค
ศุริยางค์	ศุริย	ศุริย	องค์	อํงค
ทวิขงค์	ทวิข	ทฺวิข	องค์	อํงค
ทักขิโณทก	ทักขินา	ทกฺขินา	อุทก	อุทก
ทิมัมพร	ทิม	ทิม	อัมพร	อุมฺพร
ทพภิกขันดร	ทพภิกข	ทพฺภิกฺข	อันดร	อนฺดร
ธัญญาหาร	ธัญ	ธนฺญ	อาหาร	อาหาร
ธันวาคม	ธนู	ธนฺ	อาคม	อาคม
นภาลัย	นภ	นภ	อาลัย	อาลัย

ตาราง 31 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
นานาเนก	นานา	นานา	อนเนก	อน, เอก
นิสัชชาการ	นิสัช	นิสชช	อาการ	อาการ
นิสีทนาการ	นิสีทนะ	นิสีทน	อาการ	อาการ
บุคคลากร	บุคคล	ปุคคล	อาการ	อาการ
บุญญาธิการ	บุญ	ปุญญ	อิธิการ	อิธิการ
บุญญาธิสมภาร	บุญ	ปุญญ	อิธิสมภาร	อิธิสมภาร
เบญจางค์	เบญจะ	ปญจ	องค์	องค
ปริตรโตทก	ปริตร	ปริตต	อุทก	อุทก
ปวัตนาการ	ปวัตน์	ปวตุน	อาการ	อาการ
ปลัสนนาการ	ปลัสนนะ	ปลสนุน	อาการ	อาการ
ปลัทยการ	ปลัทยะ	ปลสยห	อาการ	อาการ
ปลัทยอาหาร	ปลัทยะ	ปลสยห	อวหาร	อวหาร
ปักขันดร	ปักข์	ปกุข	อันดร	อนุดร
ผัสสอาหาร	ผัสสะ	ผสุต	อาหาร	อาหาร
พุทธังกูร	พุทธะ	พุทธ	อังกูร	องกูร
พุทธรางกูร	พุทธะ	พุทธ	อังกูร	องกูร
พุทธาวาส	พุทธะ	พุทธ	อาวาส	อาวาส
ภัตตาคาร	ภัต	ภตต	อาคาร	อาคาร
ภัตตอาหาร	ภัต	ภตต	อาหาร	อาหาร
ภินทนาการ	ภินทน	ภินุทน	อาการ	อาการ
มนินทรีย์	มน	มน	อินทรีย์	อินุทรีย์
มโนนุกูล	มโน	มโน	อนุกูล	อนุกูล
มัญเชฏฐิกาการ	มัญเชฏฐิกา	มณเชฏฐ	อาการ	อาการ
มิจจาจาร	มิจจา	มิจจา	อาการ	อาการ
มิจจาชีพ	มิจจา	มิจจา	อาชีพ	อาชีพ
รยางค์	รยา	รยา	องค์	องค

ตาราง 31 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
รัฐบุปการ	รัฐ	รฐ	อุปการะ	อุปการ
รัตนากร	รัตนะ	รตน	อากร	อากร
รัตนากรณ	รัตนะ	รตน	อากรณ	อากรณ
วนานต์	วน	วน	อันต	อนุต
วนาวาส	วน	วน	อาวาส	อาวาส
วัตถาภรณ์	วัตถ์	วตถ	อาภรณ์	อาภรณ
วัตถาลังการ	วัตถ์	วตถ	อลังการ	อลงการ
วัสโสทก	วัสสะ	วสุส	อุทก	อุทก
วิชาชีพ	วิชา	วิชฺชา	อาชีพ	อาชีพ
วิวัฒนาการ	วิวัฒน์	วิวุฒน	อาการ	อาการ
สตาจค์	สจ	สจ	องค์	องค
สมาจาร	สม	สม	อาจาร	อาจาร
สรวิ้งคาร	สรวิระ	สรวิ	อ้งคาร	องคฺคาร
สรวิ้งการ	สรวิระ	สรวิ	อ้งการ	องคฺการ
สวณาการ	สวณะ	สวณ	อาการ	อาการ
สัถถันดร	สัถถ	สจถ	อันดร	อนฺดร
สัทธาธิกะ	สัทธา	สทฺธา	อธิก	อธิก
สัทธาอินทรีย์	สัทธา	สทฺธา	อินทรีย์	อินฺทฺริย
สัมมาชีพ	สัมมา	สมฺมา	อาชีพ	อาชีพ
สิโรดม	สิระ	สิร	อุดม	อุตฺตม
สิโรตม์	สิระ	สิร	อุตตมะ	อุตฺตม
สีตโลก	สีตล	สีตล	อุทก	อุทก
สีตทก	สีต	สีต	อุทก	อุทก
สูงกากร	สูงกะ	สูงก	อากร	อากร
สุทธาวาส	สุทธ	สุทฺธ	อาวาส	อาวาส
สุริยุปราคา	สุริยะ	สุริย	อุปราคา	อุปราคา

ตาราง 31 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
เสนาสนะ	เสน	เสนา	อาสน์	อาสน
โสดินทรีย์	โสด	โสด	อินทรีย์	อินทฺรีย
ไสยาสน์	ไสยา	เสยฺยา	อาสน์	อาสน
หัตถาภรณ์	หัตถ์	หตุถ	อาภรณ์	อาภรณ
หัตถาลังการ	หัตถ์	หตุถ	อลังการ	อลงฺการ
หัตถานีก	หัตถ์	หตุถ	อนีก	อนีก
อภิจจา	อภิ	อภิ	ิจจา	ิจฺจา
อัชฌาจาร	อัชฌา	อชฺฌา	อาจาร	อาจาร
อัญฐังค์	อัญฐะ	อญฺฐ	องค์	องฺค
อาวชันนาการ	อาวชัน	อาวชฺชน	อาการ	อาการ
อิสริยาภรณ์	อิสริยะ	อิสฺสริย	อาภรณ์	อาภรณ
อุปัทวันตราย	อุปัทวะ	อุปทฺหว	อันตราย	อนฺตราย

2.4 คำสันสกฤต สันธิกับ คำสันสกฤต มี 41 คำ ได้แก่

ตาราง 32 แสดงคำสันสกฤต สันธิกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
กรรมวาจารย์	กรรมวาจา	กรฺมวาจา	อาจารย์	อาจารฺย
กรินทร์	กริน	กรินฺ	อินทร์	อินฺทฺร
กริยานุเคราะห์	กริยา	กฺริยา	อนุเคราะห์	อนฺุครฺห
กริยาวิเศษณานุ ประโยค	กริยาวิเศษณ์	กฺริยาวิเศษณ	อนุประโยค	อนฺุปรโยค
กฐีทาภิรมย์	กฐีทา	กฺฐีทา	อภิรมย์	อภิรฺมฺย
กษัตราธิราช	กษัตรา	กฺษตร	อิธิราช	อิธิรฺาช

ตาราง 32 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
กษีรารณพ	กษีระ	กษีร	อรรณพ	อรุณว
กาญจนากิเชก	กาญจนา	กาญจน	อภิเชก	อภิเชก
ทิตานุทิศ	ทิต	ทิต	อนุทิศ	อนุทิศ
โทษานุโทษ	โทษ	โทษ	อนุโทษ	อนุโทษ
ธรรมมาทิตย	ธรรม	ธรรม	อาทิตย	อาทิตย
บรรณนุกรม	บรรณ	ปรุณ	อนุกรม	อนุกรม
บรรณารักษ์	บรรณ	ปรุณ	อารักษ์	อารกษ
บุรพาจารย์	บุรพ	บุรว	อาจารย์	อาจารย์
บุษยามิเชก	บุษย์	บุษย	อภิเชก	อภิเชก
บุรพาจารย์	บุรพ์	บุรว	อาจารย์	อาจารย์
ปราปตมิเชก	ปราปต์	ปราปต	อภิเชก	อภิเชก
ปุรพษาคม	ปุรพ	ปุรว	อาษาคม	อาษาคม
ผณินทร	ผณิน	ผณินุ	อินทร์	อินุทร
ผณิศวร	ผณิน	ผณินุ	อิศวร	อิศวร
พงศาวดาร	พงศ	วงศ์	อวดาร	อวดาร
พฤตมาจารย์	พฤตมา	วฤตมา	อาจารย์	อาจารย์
พิชเนศ	พิชน	วิชน	อิศ	อิศ
พิชเนศวร	พิชน	วิชน	อิศวร	อิศวร
ไพรินทร์	ไพริน	ไวรินุ	อินทร์	อินุทร
ภูมิศวร	ภูมี	ภูมี	อิศวร	อิศวร
มฤคินทร์	มฤค	มฤค	อินทร์	อินุทร
มฤคเณทร์	มฤค	มฤค	อินทร์	อินุทร
วัชรินทร์	วัชระ	วชร	อินทร์	อินุทร
วัชเรนทร์	วัชระ	วชร	อินทร์	อินุทร
วิษเนศ	วิษณะ	วิษน	อิศ	อิศ
วิษเนศวร	วิษณะ	วิษน	อิศวร	อิศวร

ตาราง 32 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
ศักรินทร์	ศักร	ศกร	อินทร์	อินุทร
ศักรินทร์	ศักร	ศกร	อินทร์	อินุทร
ศาสตราจารย์	ศาสตร์	ศาสฺตร	อาจารย์	อาจฺรุษ
ศิษยานุศิษย์	ศิษย์	ศิษฺย	อนุศิษย์	อนฺุศิษฺย
ศุลกากรักษ์	ศุลก	ศฺลฺก	อาร์ักษ์	อารกฺษ
สัตยาธิษฐาน	สัตย์	สฺตฺย	อธิษฐาน	อฺธิษฺฐาน
อนุศาสนาจารย์	อนุศาสน์	อนฺุศาสน	อาจารย์	อาจฺรุษ
อรรถกถาจารย์	อรรถกถา	อฺรฺกฺถ	อาจารย์	อาจฺรุษ
อินทราภิเษก	อินทร์	อินุทร	อภิเษก	อฺภิษฺก

2.5 คำสันสกฤต สันธิกับ คำบาลี มี 12 คำ ได้แก่

ตาราง 33 แสดงคำสันสกฤต สันธิกับ คำบาลี

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
จตุรวิยัสจ	จตุร	จฺตฺร	อริยัสจ	อฺริยฺสจฺจ
จตุรวิปไตย	จตุร	จฺตฺร	อริปไตย	อฺริปฺเตยฺย
โทษารมณ	โทษา	ทฺโษ	อารมณ	อาฺรมฺมณ
ธรรมมารมณ	ธรรม	ธฺรฺม	อารมณ	อาฺรมฺมณ
นิทรารมณ	นิทรา	นฺิทร	อารมณ	อาฺรมฺมณ
ประชาธิปไตย	ประชา	ปฺรฺช	อริปไตย	อฺริปฺเตยฺย
พรหฺเชนล	พรหฺษ	วฺรฺษ	อุบล	อฺุปล
วันทยาอูธ	วันทย	วฺนฺทย	อาวูธ	อาวฺุธ
ศีลตราอูธ	ศีลตรา	ศฺลฺตรา	อาวูธ	อาวฺุธ
อรรถาธิบาย	อรรถ	อฺรฺกฺถ	อธิบาย	อฺธิปาย

ตาราง 33 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
อักษฎาฐ	อักษฎ	อษฎ	อาฐ	อาฐ
อำมาตยาธิปไตย	อำมาตย์	อมาตย	อธิปไตย	อธิปไตยย

2.6 คำสันสกฤต สันธิกับ คำบาลีสันสกฤต มี 97 คำ ได้แก่

ตาราง 34 แสดงคำสันสกฤต สันธิกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
กรกฎาคม	กรกฎ	กรุกฏ	อาคม	อาคม
กรรมวาชีพ	กรรม	กรุม	อาชีพ	อาชีพ
กรรมวาธิการ	กรรม	กรุม	อธิการ	อธิการ
กษัยการ	กษัย	กุษย	อาการ	อาการ
กษีรามพู	กษีระ	กุษีร	อัมพู	อมพู
กัลปาวสาน	กัลป์	กल्प	อวสาน	อวสาน
กุศโลบาย	กุศล	กุศล	อุบาย	อุบาย
คิริชมายัน	คิริษมะ	คิริษม	อายัน	อายน
โฆษณาการ	โฆษณา	โฆษณา	อาการ	อาการ
จตุรงค์	จตุร	จตุร	องค์	องค
จัตุรงค์	จัตุร	จตุร	องค์	องค
จันทรุปราคา	จันทร์	จनुทร	อุปราคา	อุปราคา
ชาคริยานุโยค	ชาครีรย์	ชาครีรย	อนุโยค	อนุโยค
ทรรศนาการ	ทรรศนะ	ทรุศน	อาการ	อาการ
ทวิพยากร	ทวิพย์	ทรวุย	อากร	อากร
ทศวงศ์	ทศ	ทศ	องค์	องค
ทักษิณาจาร	ทักษิณ	ทกษิณ	อาจาร	อาจาร

ตาราง 34 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ทักษิณายัน	ทักษิณ	ทกฺษิณ	อายัน	อายน
ทักษิณานู ประทาน	ทักษิณา	ทกฺษิณา	อนูประทาน	อนูปรุทาน
ทักษิณาทก	ทักษิณา	ทกฺษิณา	อุทก	อุทก
ทัตสนาการ	ทัตสน์	ทฺรฺตฺสน	อาการ	อาการ
ทัตสนูปกรณ์	ทัตสน์	ทฺรฺตฺสน	อุปกรณ์	อุปกรณ์
ทวารคม	ทฺว	ทฺว	อาคม	อาคม
ทวารจาร	ทฺว	ทฺว	อาจาร	อาจาร
เทศาจาร	เทศ	เทศ	อาจาร	อาจาร
ธรรมายตนะ	ธรรม	ธฺรฺม	อายตนะ	อายตน
ธรรมาสน์	ธรรม	ธฺรฺม	อาสน์	อาสน
นิรันดร	นिर	นिर	อันดร	อนฺดร
นิตาคม	นิตา	นิตา	อาคม	อาคม
นิตาทิ	นิตา	นิตา	อาทิ	อาทิ
บรรณาคม	บรรณ	ปรฺณ	อาคม	อาคม
บรรณาธิการ	บรรณ	ปรฺณ	อิการ	อิการ
บุษบาคม	บุษบ	บุษฺบ	อาคม	อาคม
บุษบบัน	บุษบ	บุษฺบ	อาปนะ	อาปน
ประชากร	ประชา	ปรฺชา	อากร	อากร
ประชาคม	ประชา	ปรฺชา	อาคม	อาคม
ประชาภิบาล	ประชา	ปรฺชา	อภิบาล	อภิบาล
ประธานาธิบดี	ประธาน	ปรฺธาน	อิบดี	อิปติ
ประกาศาร	ประกาศา	ปรฺภา	อาคาร	อาคาร
ประสัยหาการ	ประสัยห์	ปรฺสฺหฺต	อาการ	อาการ
ประสัยหาหาร	ประสัยห์	ปรฺสฺหฺต	อวหาร	อวหาร
ประสาทการ	ประสาท	ปรฺสาท	อาการ	อาการ

ตาราง 34 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ประสูติการ	ประสูติ	ปรสูติ	อาการ	อาการ
ปริยานุช	ปริย	ปรีย	อนุช	อนุช
ปริโยสถาน	ปริย	ปรีย	อวสถาน	อวสถาน
ปฤษฎางค์	ปฤษฎ์	ปฤษฎฐ	องค์	องค
ปักขคม	ปักข์	ปกุข	อาคม	อาคม
ปักขานดร	ปักข์	ปกุข	อันดร	อนุดร
ปักขาวสถาน	ปักข์	ปกุข	อวสถาน	อวสถาน
ปัทมาสน์	ปัทม	ปทม	อาสน์	อาสน
ไปรษณียากร	ไปรษณีย์	เปรรษณีย	อากร	อากร
พยุหแสนยากร	พยุหแสนยา	วยุหไสนุย	อากร	อากร
พรรษาคม	พรรษ	วรุข	อาคม	อาคม
พรรษโชทก	พรรษ	วรุข	อุทก	อุทก
พฤศจิกายน	พฤศจิก	วฤศจิก	อายน	อายน
พฤษภาคม	พฤษภ	วฤษภ	อาคม	อาคม
พิทยาาคม	พิทย์	วิทฺยา	อาคม	อาคม
พิทยาการ	พิทย์	วิทฺยา	อาคาร	อาคาร
พิทยาลัย	พิทย์	วิทฺยา	อาลัย	อาลัย
เพชรายุธ	เพชร	วษุร	อายุธ	อายุธ
ภักษาหาร	ภักข์	ภกุข	อาหาร	อาหาร
ภักษาการ	ภักข์	ภกุข	อาคาร	อาคาร
มนุชาธิป	มนุช	มนุช	อธิป	อธิป
มฤจฉาชีพ	มฤจฉา	มิถุยา	อาชีพ	อาชีพ
เมษายน	เมษ	เมษ	อายน	อายน
รัชฎากร	ราชฎร์	ราชฎร	อากร	อากร
ลักษณะการ	ลักษณะ	ลกษณ	อาการ	อาการ
วัชรราสน์	วัชระ	วษุร	อาสน์	อาสน

ตาราง 34 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
วิทยาาคม	วิทยา	วิฑูยา	อาคม	อาคม
วิทยาคาร	วิทยา	วิฑูยา	อาคาร	อาคาร
วิทยาลัย	วิทยา	วิฑูยา	อาลัย	อาลัย
วิเทโศบาย	วิเทศ	วิเทศ	อุบาย	อุบาย
วิศวงค์	วิศ	วีศ	องค์	องค
ศรายุธ	ศร	ศร	อายุธ	อายุธ
ศรารวณ	ศร	ศร	อารวณ	อารวณ
ศราสณ	ศร	ศร	อาสน	อาสน
ศานนต์	ศาน	ศาน	อันต	อนต
ศิวาลัย	ศิวะ	ศิว	อาลัย	อาลัย
ศึกษาศึกษา	ศึกษา	ศึกษา	อธิการ	อธิการ
ศุภางค์	ศุภ	ศุภ	องค์	องค
ศุลกากร	ศุลก	ศุลก	อากร	อากร
เศวตงค์	เศวต	เศวต	องค์	องค
เศวตัมพร	เศวต	เศวต	อัมพร	อมุพร
เศวตตามพร	เศวต	เศวต	อัมพร	อมุพร
โศกาตุร	โศก	โศก	อาตุร	อาตุร
โศกาลัย	โศก	โศก	อาลัย	อาลัย
สมบูรณาญาสิทธิราชย์	สมบูรณ	สมบูรณ	อาญาสิทธิราชย์	อาญาสิทธิราชุย
สรรพากร	สรรพ	สรุว	อากร	อากร
สรรพศาลัย	สรรพ	สรุค	อาลัย	อาลัย
สัตยาบัน	สัตย์	สตุย	อาบัน	อาปนุน
สิงหาคม	สิงห์	สิง	อาคม	อาคม
สิงหสน	สิงห์	สิง	อาสน	อาสน
แสนยากร	แสนย์	ไสนุย	อากร	อากร

ตาราง 34 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
แสนยานุภาพ	แสนย์	ไสนุຍ	อานุภาพ	อานุภาว
หรัสวางค์	หรัสว	หรัสว	องค์	องฺค
อัษฎายุธ	อัษฎ	อษฏ	อายุธ	อายุธ
อินทรายุธ	อินทร์	อินฺทฺร	อายุธ	อายุธ

2.7 คำบาลีสันสกฤต สันธิกับ คำบาลีสันสกฤต มี 111 คำ ได้แก่

ตาราง 35 แสดงคำบาลีสันสกฤต สันธิกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
กัมปนาการ	กัมปน	กมุปน	อาการ	อาการ
กามาทีนพ	กาม	กาม	อาทีนพ	อาทีนว
กายาพยพ	กาย	กาย	อพยพ	อวยว
กายินทรีย์	กาย	กาย	อินทรีย์	อินฺทฺริย
กาเยนทรีย์	กาย	กาย	อินทรีย์	อินฺทฺริย
ภูฏาคาร	ภูฏ	ภูฏ	อาคาร	อาคาร
คคนัมพร	คคนะ	คคน	อัมพร	อมฺพร
คคนางค์	คคนะ	คคน	องค์	องฺค
คคนานต์	คคนะ	คคน	อันต์	อนฺต
คชาชีพ	คช	คช	อาชีพ	อวชีว
คชาธาร	คช	คช	อาธาร	อาธาร
คชาภรณ์	คช	คช	อาภรณ์	อาภรณ
คณาธิการ	คณะ	คณ	อธิการ	อธิการ
คุณากร	คุณ	คุณ	อากร	อากร
คุณุปการ	คุณ	คุณ	อุปการะ	อุปการ

ตาราง 35 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
คุณูปการ	คุณ	คุณ	อุปการะ	อุปการ
จินตนาการ	จินต์	จินฺตน	อาการ	อาการ
ชลธาร	ชล	ชล	อาธาร	อาธาร
ชลาลัย	ชล	ชล	อาลัย	อาลัย
ชลโถทร	ชล	ชล	อุทร	อุทร
ชีวันตราย	ชีวะ	ชีว	อันตราย	อนฺตราย
ชีวิตินทรีย์	ชีวิต	ชีวิต	อินทรีย์	อินฺทฺรีย
ตุลาคม	ตุลา	ตุลา	อาคม	อาคม
ทานาธิปไตย	ทาน	ทาน	อธิปไตย	อธิปฺติ
ทิคัมพร	ทิก	ทิกฺ	อัมพร	อมฺพร
ทិชากร	ทิชะ	ทฺวิช	ชากร	ชากร
เทพาธิปไตย	เทพ	เทว	อธิปไตย	อธิปฺติ
เทวาคาร	เทว	เทว	อาคาร	อาคาร
เทวาวาส	เทว	เทว	อาวาส	อาวาส
เทวาลัย	เทว	เทว	อาลัย	อาลัย
ธนาคาร	ธน	ธน	อาคาร	อาคาร
ธราธิปไตย	ธรา	ธฺรา	อธิปไตย	อธิปฺติ
ธราธิป	ธรา	ธฺรา	อธิป	อธิป
ธราธิคุณ	ธรา	ธฺรา	อธิคุณ	อธิคุณ
นโคทร	นคะ	นค	อุทร	อุทร
นโยบาย	นยะ	นย	อุบาย	อุบาย
นรากร	นร	นร	ชากร	ชากร
นรกานต์	นรก	นรก	อันต	อนฺต
นันทนาการ	นันทน์	นฺนฺทน	อาการ	อาการ
นัยนามพ	นัยน์	นยน	อัมพ	อมฺพ
บานียทก	บานียะ	ปานียะ	อุทก	อุทก

ตาราง 35 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ปานีโยทก	ปานีเย	ปานี	อุทก	อุทก
ผลาหาร	ผล	ผล	อาหาร	อาหาร
พนาราม	พน	วน	อาราม	อาราม
พลากร	พล	พล	อากร	อากร
พลาทิการ	พล	พล	อธิการ	อธิการ
พลานามัย	พล	พล	อนามัย	อน, อามย
พันธนาการ	พันธนะ	พันธ	อาการ	อาการ
พันธนาคาร	พันธนะ	พันธ	อาคาร	อาคาร
พิกลเนทรีย์	พิกล	วิก	อินทรีย์	อินทรี
พิมพาภรณ์	พิมพ์	พิมพ	อภรณ์	อภรณ
พิราลัย	พิระ	วีระ	อาลัย	อาลัย
ภยันตราย	ภย	ภย	อันตราย	อนุนตราย
เกตุบาย	เกท	เกท	อุบาย	อุบาย
โกชนาการ	โกชนะ	โกชน	อาการ	อาการ
โกชนาหาร	โกชนะ	โกชน	อาหาร	อาหาร
มกราคม	มกร	มกร	อาคม	อาคม
มนทาทร	มนท์	มนุท	อาทร	อาทร
มรณานต์	มรณะ	มรณ	อันต	อนุนต
มโหชะ	มหา	มหา	โหชะ	โหช
มันทிரาลัย	มันทิระ	มนุทริ	อาลัย	อาลัย
มิถุนายน	มิถุน	มิถุน	อายน	อายน
มีนาคม	มีน	มีน	อาคม	อาคม
โมหันต์	โมหะ	โมห	อันต์	อนุนต์
ยุทโธปกรณ์	ยุทท์	ยุทฺธ	อุปกรณ์	อุปกรณ์
โยคาพจร	โยคะ	โยค	อพจร	อวจร
โยคาวจร	โยคะ	โรค	อวจร	อวจร

ตาราง 35 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ราชูปโภค	ราช	ราช	อุปโภค	อุปโภค
ราโชปโภค	ราช	ราช	อุปโภค	อุปโภค
โรคอาพาธ	โรค	โรค	อาพาธ	อาพาธ
เลขาธิการ	เลขา	เลขา	อธิการ	อธิการ
เลขานุการ	เลขา	เลขา	อนุการ	อนุการ
โลกุตระ	โลก	โลก	อุตระ	อุตฺตร
วงค์	วง	วง	องค์	องฺค
วงศา	วง	วง	อังกศา	องฺคฺนา
วงศาตม	วง	วง	อุตตม	อุตฺตม
วงศาตมะ	วง	วง	อุตตมะ	อุตฺตม
วงศาตม	วง	วง	อุตม	อุตฺตม
วงศาตมะ	วง	วง	อุตตมะ	อุตฺตม
วันทนาการ	วันทน	วันทน	อากการ	อากการ
วาตปานะ	วาตตะ	วาต	อปาน	อปาน
วามาจารย์	วามะ	วาม	อาจารย์	อาจารย์
เวทวงศ์	เวท	เวท	องค์	องฺค
เวทนต์	เวท	เวท	อันต	อนฺต
เวทนต์ตะ	เวท	เวท	อันต	อนฺต
สภาจารย์	สภา	สภา	อาจารย์	อาจารย์
สังฆาธิการ	สังฆ	สังฆ	อธิการ	อธิการ
สังฆาวาส	สังฆ	สังฆ	อาวาส	อาวาส
สาธารณูปการ	สาธารณะ	สาธารณ	อุปกการะ	อุปการ
สาธารณูปโภค	สาธารณะ	สาธารณ	อุปโภค	อุปโภค
สิทธนต์	สิทธ	สิทธ	อันต	อนฺต
สิวลัย	สิวะ	สิวะ	อาลัย	อาลัย
สุรางคณา	สุร	สุร	อังกคณา	องฺคฺนา

ตาราง 35 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
สุราลัย	สุร	สุร	อาลัย	อาลัย
เสนาธิการ	เสนา	เสนา	อธิการ	อธิการ
เสนางค์	เสนา	เสนา	องค์	องค์
หโยดม	หย	หย	อุตดม	อุตดม
หิมาลัย	หิมะ	หิม	อาลัย	อาลัย
อนธการ	อนธ	อนธ	อาการ	อาการ
อนันต์	อน	อน	อันต์	อนุต
อนากูล	อน	อน	อากุล	อากุล
อนาจาร	อน	อน	อาจาร	อาจาร
อนาทร	อน	อน	อาทร	อาทร
อนามัย	อน	อน	อามัย	อามย
อนาลัย	อน	อน	อาลัย	อาลัย
อเนก	อน	อน	เอก	เอก
อภิเนันทนาการ	อภิเนันท์	อภิเนนุท	อาการ	อาการ
อรุโณทัย	อรุณ	อรุณ	อุทัย	อุทย
อัณฑนาการ	อัณฑะ	อณูท	อาการ	อาการ
อันธการ	อันธ	อนูธ	อาการ	อาการ
อุตตรายัน	อุตตร	อุตตร	อายัน	อายน

2.8 คำบาลีสันสกฤต สันธิกับ คำบาลี มี 32 คำ ได้แก่

ตาราง 36 แสดงคำบาลีสันสกฤต สันธิกับ คำบาลี

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
กามารมณ	กาม	กาม	อารมณ	อารมณ

ตาราง 36 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
คนาธิปไตย	คนะ	คน	อธิปไตย	อธิปไตยย
เจตนารมณฺ์	เจตนา	เจตนา	อารมณฺ์	อารมณฺ
ชินโรส	ชิน	ชิน	โอรส	โอรส
ชีรณฺคคิ	ชีรณะ	ชีรณ	อัคคิ	อคคิ
ตฺรณานนฺติ	ตฺรณ	ตฺรณ	อาณนฺติ	อาณตฺติ
ธนานนฺติ	ธน	ธน	อาณนฺติ	อาณตฺติ
ผลานิสฺส	ผล	ผล	อาณิสฺส	อาณิสฺส
ภยาคคิ	ภย	ภย	อคคิ	อคคิ
ภาคยานุวฺติ	ภาคยฺ์	ภาคย	อนุวฺติ	อนุวตฺต
มหัทธนะ	มหา	มหา	อัทธนะ	อทุธน
มhitฺติ	มhit	มhit	อิทฺติ	อิทฺติ
มhitฺท	มhit	มhit	อินฺท	อินฺท
มเหฬาร	มหา	มหา	อุฬาร	อุฬาร
มhitฬาร	มหา	มหา	อุฬาร	อุฬาร
มhitคคิ	มhit	มhit	อคคิ	อคคิ
ราชโยงการ	ราชยฺ์	ราชย	โองการ	โองการ
ราชธาธิปไตย	ราชา	ราชา	อธิปไตย	อธิปไตยย
ราชชูปถมฺภ	ราช	ราช	อุปถมฺภ	อุปถตฺตมฺภ
ราชโยงการ	ราช	ราช	โองการ	โองการ
ราชชูปถมฺภ	ราช	ราช	อุปถมฺภ	อุปถตฺตมฺภ
ราชชวาท	ราช	ราช	โหวาท	โหวาท
โลกตฺตจฺริยา	โลก	โลก	อตฺตจฺริยา	อตฺต, จฺริยา
โลกาภิวตฺน	โลก	โลก	อภิวตฺน	อภิวตฺตน
โลกามิส	โลก	โลก	อามิส	อามิส
สังฆานุสฺติ	สังฆ	สังฆ	อนุสฺติ	อนุสฺตฺติ
สุขารมณฺ์	สุข	สุข	อารมณฺ์	อารมณฺ

ตาราง 36 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
องคัพยพ	องค์	องค	อพยพ	อวยว
อนัตตา	อน	อน	อัตตา	อาตุมนุ
อนาธิปไตย	อน	อน	อธิปไตย	อธิปเตยฺย
อภิชนาธิปไตย	อภิชน	อภิชน	อธิปไตย	อธิปเตยฺย
เอกาธิปไตย	เอก	เอก	อธิปไตย	อธิปเตยฺย

2.9 คำบาลีสันสกฤต สันธิกับ คำสันสกฤต มี 61 คำ ได้แก่

ตาราง 37 แสดงคำบาลีสันสกฤต สันธิกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
กามามิศ	กาม	กาม	อามิษ	อามิษ
กามิศ	กาม	กาม	อีส	อีส
กามเมศ	กาม	กาม	อีส	อีส
คชินทร์	คช	คช	อินทร์	อินุทร
คเสนทร์	คช	คช	อินทร์	อินุทร
คณาจารย์	คณะ	คณ	อาจารย์	อาจารย์
คณานุกรม	คณะ	คณ	อนุกรม	อนุกรม
จิตกาธาน	จิตกา	จิตก	อาธาน	อาธาน
ชนินทร์	ชน	ชน	อินทร์	อินุทร
เทพารักษ์	เทพ	เทว	อารักษ์	อารกฺษ
เทพวารัณย์	เทว	เทว	อารัณย์	อารณฺยก
เทเวศ	เทว	เทว	อีส	อีส
เทเวศวรร	เทว	เทว	อิศวร	อิศวร
ธรรณิศวร	ธรรณี	ธรรณี	อิศวร	อิศวร

ตาราง 37 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
นครินทร์	นคร	นคร	อินทร์	อินุทร
นเคนทร์	นคะ	นค	อินทร์	อินุทร
นเศศวร	นคะ	นค	อิศวร	อีศวร
นราธิเบนทร์	นร	นร	อธิเบนทร์	อธิป, อินุทร
นราธิเบศร์	นร	นร	อธิเบศร์	อธิป, อีศร
บดีนทร์	บดี	ปติ	อินทร์	อินุทร
พรหมินทร์	พรหม	พुरुหม	อินทร์	อินุทร
พรหมเอนทร์	พรหม	พुरुหม	อินทร์	อินุทร
พรหมเศศวร	พรหม	พुरुหม	อิศวร	อีศวร
พลาตศิัย	พล	พล	อติศัย	อติศย
พิหเคนทร์	พิหค	วิหค	อินทร์	อินุทร
ภูตเศศวร	ภูต	ภูต	อิศวร	อีศวร
ภูมินทร์	ภูมิ	ภูมิ	อินทร์	อินุทร
มหิศร	มหิ	มหิ	อิศร	อีศร
มหิศวร	มหิ	มหิ	อิศวร	อีศวร
มเหนทร์	มหา	มหา	อินทร์	อินุทร
มเทศ	มหา	มหา	อีศ	อีศ
มเทศวร	มหา	มหา	อิศวร	อีศวร
มเหษช	มหา	มหา	เอษช	เอษช
มาราธิราช	มาร	มาร	อธิราช	อธิราช
รัชดาภิเษก	รัชด	รชต	อภิเษก	อภิเษก
ราชันย์	ราช	ราช	อัญย	อนุย
ราชาธิราช	ราชา	ราชา	อธิราช	อธิราช
ราชาภิเษก	ราชา	ราชา	อภิเษก	อภิเษก
ราเชนทร์	ราช	ราช	อินทร์	อินุทร
ราชเศศวรย์	ราช	ราช	ไอศวรย์	ไอศุรย

ตาราง 37 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
วานรินทร์	วานร	วานร	อินทร์	อินุทร
วามนาวตาร	วามน	วามน	อวตาร	อวตาร
วิเรนทร์	วีร	วีร	อินทร์	อินุทร
สارانุกรม	सार	सार	อนุกรม	อนุกรม
สิตางค์	สิต	สิต	อังค์	อังค์
สิทธิอาจารย์	สิทธิ์	สิทธิ	อาจารย์	อาจารย์
สุรารักษ์	สุร	สุร	อารักษ์	อารักษ์
สุเรนทร์	สุร	สุร	อินทร์	อินุทร
หุดาจารย์	หุด	หุด	อาจารย์	อาจารย์
โหราจารย์	โหร	โหรา	อาจารย์	อาจารย์
อติศร	อติ	อติ	อิศร	อิศวร
อติศวร	อติ	อติ	อิศวร	อิศวร
อนารยะ	อน	อน	อารยะ	อารย
อนกรรตประโยค	อนก	อน, เอก	อรรตประโยค	อรุตปรโยค
อมรินทร์	อมร	อมร	อินทร์	อินุทร
อมเรนทร์	อมร	อมร	อินทร์	อินุทร
อมเรศ	อมร	อมร	อิศ	อิศ
อมเรศวร	อมร	อมร	อิศวร	อิศวร
อรินทร์	อริ	อริ	อินทร์	อินุทร
อวกาศ	อว	อว	อากาศ	อากาศ
เอกรรตประโยค	เอก	เอก	อรรตประโยค	อรุตปรโยค

เปรียบเทียบจำนวนคำสมาส

จากการวิเคราะห์คำสมาสในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 และ ศึกษาคำสมาสจากปริญญานิพนธ์ของ กฤตยวรรณ บัวชู เรื่อง คำสร้างใหม่จากพจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันแล้วพบความแตกต่างของจำนวนคำ 2,018 คำ โดยเปรียบเทียบตามประเภทของคำสมาส และตามที่มาของคำ ดังนี้

1. คำสมาสแบบไม่มีสนธิ

คำสมาสแบบไม่มีสนธิ มีจำนวนคำที่เพิ่มขึ้น 1,613 คำ โดยจำแนกประเภทตามที่มา ของคำดังนี้

1.1 คำบาลี สมาสกับ คำบาลี มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น คำ 177 ได้แก่

ตาราง 38 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลี สมาสกับ คำบาลี

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
กตเวที	กต	กต	เวที	เวที
กติกาสัญญา	กติกา	กติกา	สัญญา	สัญญา
กรณีย์กิจ	กรณีย์	กรณีย์	กิจ	กิจจุ
กัปปิยภณท์	กัปปิยะ	กัปปิย	ภณท์	ภณฺท
กัปปิยโฆหาร	กัปปิยะ	กัปปิย	โฆหาร	โฆหาร
กิจวัตร	กิจ	กิจจุ	วัตร	วตฺต
ขัตติยมานะ	ขัตติย	ขตฺติย	มานะ	มาน
คดีอาญา	คดี	คดี	อาญา	อาญา
คดีพจน์	คดี	คดี	พจน์	วจน
คดีสุขารมณ	คดี	คดี	สุขารมณ	สุข, อารมฺมณ
ครุภณท์	ครุ	ครุ	ภณท์	ภณฺท
คหปตานี	คห	คห	ปตานี	ปตานี
คัพภสาลี	คัพภ	คพฺภ	สาลี	สาลี
คามโกชก	คาม	คาม	โกชก	โกชก
จตุกาลธาตุ	จตุ	จตุ	กาลธาตุ	กาลธาตุ
จริยวัตร	จริย	จริยา	วัตร	วตฺต

ตาราง 38 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
จริยาวัตร	จริยา	จริยา	วัตร	วตฺต
จักขุวิญญาณ	จักขุ	จกฺขุ	วิญญาณ	วิญฺญาณ
จักขุสัมผัส	จักขุ	จกฺขุ	สัมผัส	สมฺผัส
จาตุรคสันนิบาต	จาตุรงค์	จาทฺร, อญฺค	สันนิบาต	สนฺนิปาต
เจดีย์ฐาน	เจดีย์	เจตฺย	ฐาน	ฐาน
เจตคติ	เจต	เจตฺต	คติ	คติ
ตามพหัตถิ	ตามพะ	ตมฺพ	หัตถิ	หตฺถิ
ทักษิณาบถ	ทักษิณา	ทกฺขิณา	บถ	ปถ
ทักษิณบุคคล	ทักษิณ	ทกฺขิณฺเยย	บุคคล	ปฺกฺค
ทุกขนิโรธ	ทุกข์	ทกฺข	นิโรธ	นิโรธ
ทุพภิกขันดรกัป	ทุพภิกขันดร	ทฺวฺภิกฺข, อญฺตร	กัป	กปฺป
ธัญเบญจก	ธัญ	ธณฺญ	เบญจก	ปญฺจก
ธุดงค์วัตร	ธุดงค์	ธุดฺงค	วัตร	วตฺต
ธูภาค	ธู	ธู	ภาค	ภาค
นพปฏล	นพ	นว	ปฏล	ปฏล
นพรัตน์	นพ	นฺว	รัตน์	รตน
นวปฏล	นว	นว	ปฏล	ปฏล
นพรัตน์	นว	นว	รัตน์	รตน
นพวิธ	นว	นว	วิธ	วิธ
นวัคส์ตฤศาสน์	นวัคส์	นว, อญฺค	สัตฤศาสนา	สตฤศาสนา
นิตินัย	นิติ	นิตฺติ	นัย	นย
นิตินิบัญญัติ	นิติ	นิตฺติ	บัญญัติ	ปญฺญตฺติ
นิตินบุคคล	นิติ	นิตฺติ	บุคคล	ปฺกฺค
นิพพิทาญาณ	นิพพิทา	นิวฺพิทา	ญาณ	ญาณ
นิรุตติปฏิสัมภทา	นิรุตติ	นิรุตฺติ	ปฏิสัมภทา	ปฏฺสมภทา
นีสัทสนัต	นีสัทนะ	นีสัทน	สนัต	สนฺถต

ตาราง 38 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
เนาวรัตน์	เนาว	นว	รัตน์	รตน
บทภาชนีย์	บท	ปท	ภาชนะ	ภาชน
บทภาชนีย์	บท	ปท	ภาชนีย์	ภาชนีย์
บริโภคนเจตีย์	บริโภค	บริโภค	เจตีย์	เจตีย
บวรโตฏก	บวร	ปวร	โตฏก	โตฏก
บุปผวิกิติ	บุปผ	บุปผ	วิกิติ	วิกติ
บุพบท	บุพ	บุพพ	บท	ปท
บุพเปตพลี	บุพ	บุพพ	เปตพลี	เปตพลี
บุริมสิทธิสามัญ	บุริมสิทธิ	บุริมสิทธิ	สามัญ	สามัญญ
เบญจศรียางค์	เบญจะ	ปญจ	ศรียางค์	ศรีย, องค
ปฏิภาณ	ปฏิ	ปฏิ	ภาณ	ภาณ
ปฏิภาณ ปฏิสัมภทา	ปฏิภาณ	ปฏิภาณ	ปฏิสัมภทา	ปฏิสมภทา
ปฏิภาณโวหาร	ปฏิภาณ	ปฏิภาณ	โวหาร	โวหาร
ปฏิสังขรณ์	ปฏิ	ปฏิ	สังขระณะ	สงขรณ
ปฐมสมโพธิ	ปฐม	ปฐม	สมโพธิ	สมโพธิ
ปติวัตต	ปติ	ปติ	วัตต	วตต
ปรนัย	ปร	ปร	นัย	นย
ประทุฐจิต	ประทุฐ	ปทุฐฐ	จิต	จิตต
ปรัตถจรรยา	ปรัตถะ	ปรตถ	จรรยา	จรรยา
ปัจจันตคาม	ปัจจันต์	ปัจจนุต	คาม	คาม
ปัจเจกบุคคล	ปัจเจก	ปัจเจก	บุคคล	บุคค
ปัจเจกพุทธะ	ปัจเจก	ปัจเจก	พุทธะ	พุทธ
ปัจฉากัต	ปัจฉา	ปัจฉา	กัต	กตต
ปัจฉาสมณะ	ปัจฉา	ปัจฉา	สมณะ	สมณ
ปัญจนที	ปัญจ	ปญจ	นที	นที

ตาราง 38 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
ปัญจวัคคีย์	ปัญจ	ปญจ	วัคคีย์	วคคีย์
ปัญจสาขา	ปัญจ	ปญจ	สาขา	สาขา
ปาหุไณยบุคคล	ปาหุไณย	ปาหุเณย	บุคคล	บุคคล
เปตวิสัย	เปต	เปต	วิสัย	วิสย
พรรณาปิติ	พรรณ	พรรณ	ปิติ	ปีติ
พสกนิกร	พสก	วสค	นิกร	นิกร
พัฒนาการ	พัฒนะ	วฑฺฒน	การ	กร
พุทธฎีกา	พุทธะ	พุทฺธ	ฎีกา	ฎีกา
พุทธปฏิมากร	พุทธะ	พุทฺธ	ปฏิมากร	ปฏิมากร
พุทธมามกะ	พุทธะ	พุทฺธ	มามกะ	มามก
ภวังคจิต	ภวังค์	ภวฺงค	จิต	จิตฺต
มโนทุจจริต	มโน	มโน	ทุจจริต	ทฺจฺจฺริต
มโนรถ	มโน	มโน	รถ	รถ
มัชฌิมาปฏิปทา	มัชฌิม	มชฺฌิม	ปฏิปทา	ปฏิปทา
มาตุคาม	มาตุ	มาตุ	คาม	คาม
มิดลัญญี	มิดะ	มิด	ลัญญี	ลญฺญี
มิดลึระ	มิดะ	มิด	ลึระ	ลึร
มิจฉากัมมันตะ	มิจฉา	มิจฺฉา	กัมมันตะ	กมฺมนฺต
มิจฉาจริยา	มิจฉา	มิจฺฉา	จริยา	จริยา
มิจฉาทิฐี	มิจฉา	มิจฺฉา	ทิฐี	ทิฏฺฐี
มิจฉาบถ	มิจฉา	มิจฺฉา	บถ	ปถ
มิจฉาวายามะ	มิจฉา	มิจฺฉา	วายามะ	วายาม
มิจฉาสติ	มิจฉา	มิจฺฉา	สติ	สติ
มิจฉาสังกัปปะ	มิจฉา	มิจฺฉา	สังกัปปะ	สงฺกปฺป
มูลฐาน	มูล	มฺูล	ฐาน	ฐาน
โมกขปริสุทธี	โมกข์	โมกฺข	ปริสุทธี	ปริสุทฺธิ

ตาราง 38 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
ยามกาลิก	ยาม	ยาม	กาลิก	กาลิก
รถปุงคพ	รถ	รถ	ปุงคพ	ปุงคพ
รถปุงควะ	รถ	รถ	ปุงควะ	ปุงคพ
รโหคต	รโห	รโห	คต	คต
รัฐทูต	รัฐ	รฐ	ทูต	ทูต
รุกขมุล	รุกข์	รุกข	มุล	มุล
โลกยัตตร	โลกยะ	โลกย	ัตตร	วตฺต
โลกยวิสัย	โลกยะ	โลกย	วิสัย	วิสย
วจีทฺจฺริต	วจี	วจิ	ทฺจฺริต	ทฺจฺจฺริต
วจีภาค	วจี	วจิ	ภาค	ภาค
วณิชากร	วณิชา	วณิชา	กร	กร
วคฺคฺวท	วคฺค	วคฺค	วท	วท
วฏฺทกฺข	วฏ	วฏ	ทกฺข	ทกฺข
วตฺตรปฏฺธิ	วตฺตร	วตฺต	ปฏฺธิ	ปฏฺธิ
วาโยธาด	วาโย	วาโย	ธาด	ธาด
วาฬมิก	วาฬ	วาฬ	มิก	มิก
วิชาธร	วิชา	วิชา	ธร	ธร
วิตกจฺริต	วิตก	วิตก	จฺริต	จฺริต
เวฬุวัน	เวฬุ	เวฬุ	วัน	วัน
สกกฺวาระ	สกก	สกก	วาระ	วาระ
สตีปญฺญา	สตี	สตี	ปญฺญา	ปญฺญา
สตีปฏฺฐาน	สตี	สตี	ปฏฺฐาน	ปฏฺฐาน
สตีวิปฺลาส	สตี	สตี	วิปฺลาส	วิปฺลาส
สตีสัมปชฺฌญะ	สตี	สตี	สัมปชฺฌญะ	สัมปชฺฌญ
สตีอารมณ	สตี	สตี	อารมณ	อารมณ
สมณบริขาร	สมณะ	สมณ	บริขาร	บริขาร

ตาราง 38 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
สมณโฆหาร	สมณะ	สมณ	โฆหาร	โฆหาร
สมณสาสน์	สมณะ	สมณ	สาสน์	สาสน
สมถยานิก	สมณะ	สมถ	ยานิก	ยานิก
สมถวิปัสสนา	สมณะ	สมถ	วิปัสสนา	วิปัสสนา
สมุหนาม	สมุหี	สมุห	นาม	นาม
สรณคมนี	สรณะ	สรณ	คมนี	คมน
สรীরกิจ	สรีระ	สรีร	กิจ	กิจจ
สัชฌกร	สัชฌะ	สชฺฌ	กร	กร
สัชฌุกร	สัชฌุ	สชฺฌุ	กร	กร
สัตถัณฑ์	สัตถ	สตุต	ภัณฑ์	ภณฺฑ
สัตถันดรกัปป	สัตถันดร	สตุต, อนุต	กัปป	กปฺป
สัทธาจริต	สัทธา	สทฺธา	จริต	จริต
สัมมากรรมันตะ	สัมมา	สมฺมา	กรรมันตะ	กมฺมนฺต
สัมมาคารวะ	สัมมา	สมฺมา	คารวะ	คารว
สัมมาจริยา	สัมมา	สมฺมา	จริยา	จริยา
สัมมาวายามะ	สัมมา	สมฺมา	วายามะ	วายาม
สัมมาสติ	สัมมา	สมฺมา	สติ	สติ
สัมมาสังกัปปะ	สัมมา	สมฺมา	สังกัปปะ	สงฺกปฺป
สิกขาบท	สิกขา	สิกฺขา	บท	ปท
สีหไสยา	สีห์	สีห	ไสยา	เสยฺยา
สีหไสยาสน์	สีห์	สีห	ไสยาสน์	เสยฺย, อาสน
สุตทกวี	สุต	สุต	กวี	กวี
สุตตนิบาต	สุตต	สุตฺต	นิบาต	นิปาท
เสกขบุคคล	เสกขะ	เสกฺข	บุคคล	ปฺบุคคล
เสนางคนิกร	เสนางค์	เสนา, องฺค	นิกร	นิกร
หิริโหดตปปะ	หิริ	หิริ	โหดตปปะ	โหดตฺปฺป

ตาราง 38 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
อกัปปิยวัตถุ	อกัปปิย	อกปฺปิย	วัตถุ	วตุฏ
อกัปปิยโหวหาร	อกัปปิย	อกปฺปิย	โหวหาร	โหวหาร
อนุสาสนี ปาฎิหาริย์	อนุสาสนี	อนุสาสนี	ปาฎิหาริย์	ปาฎิหาริย
อภิชาติ	อภิ	อภิ	ชาติ	ชาติ
อภินันท์	อภิ	อภิ	นันท์	นนุท
อภิราม	อภิ	อภิ	ราม	ราม
อภิวันท์	อภิ	อภิ	วันทา	วนุท
อภิสมโพธิ	อภิ	อภิ	สมโพธิ	สมุโพธิ
อภิสัมโพธิ	อภิ	อภิ	สัมโพธิ	สมุโพธิ
อภิสัมโพธิญาณ	อภิสัมโพธิ	อภิสมุโพธิ	ญาณ	ญาณ
อสีติมหาสาวก	อสีติ	อสีติ	มหาสาวก	มหาสาวก
อสุภัสถัญญา	อสุภ	อสุภ	สถัญญา	สญญา
อเสกขบุคคล	อเสกขะ	อเสกฺข	บุคคล	ปุคฺค
อเสขบุคคล	อเสขะ	อเสข	บุคคล	ปุคฺค
อังสภาวะ	อังสะ	อังส	ภาวะ	ภาว
อัจฉิ์สณฐาน	อัจฉิ์	อญฺฉิ์	สณฐาน	สณฺฐาน
อัตชีวประวัติ	อัต	อตฺต	ชีวประวัติ	ชีวปวตฺติ
อัตตโนบท	อัตตโน	อตฺตโน	บท	ปท
อัทธคต	อัทธ	อทฺถ	คต	คต
อันติมสัจ	อันติมะ	อนฺติม	สัจ	สจฺจ
อัมพวัน	อัมพ	อมฺพ	วัน	วน
อัสดร	อัส	อสฺส	ดร	ตฺร
อาณาเขต	อาณา	อาณา	เขต	เขตฺต
อาณานิคม	อาณา	อาณา	นิคม	นิคม

ตาราง 38 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
อาเทศนา ปาฏิหาริย์	อาเทศนา	อาเทศนา	ปาฏิหาริย์	ปาฏิหาริย
อาไปกลิน	อาไป	อาไป	กลิน	กลิน
อาไปธาตุ	อาไป	อาไป	ธาตุ	ธาตุ
อิทธิปาฏิหาริย์	อิทธิ	อิทธิ	ปาฏิหาริย์	ปาฏิหาริย
อิริยาบถ	อิริยา	อิริยา	บถ	ปถ
อุณาโลม	อุณา	อุณฺณา	โลม	โลม
อุเทศิกเจติย์	อุเทศิก	อุทุเทศิก	เจติย์	เจติย
อุปริมปริยาย	อุปริม	อุปริม	ปริยาย	ปริยาย

1.2 คำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 144 คำ ได้แก่

ตาราง 39 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
กฐินัตถการกรรม	กฐินัตถการ	กฐิน, อตถการ	กรรม	กรุม
กาฬจักร	กาฬ	กาฬ	จักร	จกร
กิมิวิทยา	กิมิ	กิมิ	วิทยา	วิทฺยา
กัญญาวิทยา	กัญญา	กัญญา	วิทยา	วิทฺยา
คตธรรม	คติ	คติ	ธรรม	ธรม
ครุกรรม	ครุ	ครุ	กรรม	กรุม
ครุศาสตร์	ครุ	ครุ	ศาสตร์	ศาสฺตร
คันถรจนาจารย์	คันถ	คณฺถ	รจนาจารย์	รจน, อาจารย์
คันถาราชภูริ	คันถาร	คณฺถาร	ราชภูริ	ราชภูริ
คุษหรัศย์	คุษห	คุษห	รัศย์	รหฺสฺย

ตาราง 39 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
ฆานประสาท	ฆาน	ฆาน	ประสาท	ปรุสาท
จตุบริษัท	จตุ	จตุ	บริษัท	ปริษทุ
จตุสดมภ์	จตุ	จตุ	สดมภ์	สุตมฺภ
จริยศาสตร์	จริย	จริยา	ศาสตร์	ศาสฺตุร
จักขุประสาท	จักขุ	จกฺขุ	ประสาท	ปรุสาท
จุลชีวัน	จุล	จุลฺล	ชีวัน	ชีวัน
จุลชีวิน	จุล	จุลฺล	ชีวิน	ชีวิน
จุลทรรศน์	จุล	จุลฺล	ทรรศน์	ทฺรศน
จุลวงศ์	จุล	จุลฺล	วงศ์	วํศ
จุฬาลักษณ์	จุฬา	จุฬา	ลักษณ์	ลกฺษณ
เจดีย์สถาน	เจดีย์	เจติย	สถาน	สถาน
กษัตริย์	กษ	กษ	กษัตริย์	กฺษตฺริย
กศก	กษ	กษ	ศก	ศก
ฉันทศาสตร์	ฉันท	ฉนฺท	ศาสตร์	ศาสฺตุร
ชีวหาสดมภ์	ชีวหา	ชีวุหา	สดมภ์	สุตมฺภ
ญาณศาสตร์	ญาณ	ญาน	ศาสตร์	ศาสฺตุร
ตามพวรรณ	ตามพ์	ตมฺพ	วรรณ	วฺรณ
ดุริยางคศาสตร์	ดุริยางค์	ดุริย, องฺค	ศาสตร์	ศาสฺตุร
ดุริยางคศิลป์	ดุริยางค์	ดุริย, องฺค	ศิลป์	ศิลฺป
ทกรกรรม	ทกร	ทฺ, ทฺร	กรรม	กฺรม
ทกรพิษ	ทกร	ทฺ, ทฺร	พิษ	วิษ
ทกรภิกษ	ทกร	ทฺ, ทฺร	ภิกษา	ภิกฺษา
ทกรยศ	ทกร	ทฺ, ทฺร	ยศ	ยศ
ทกรลักษณ์	ทกร	ทฺ, ทฺร	ลักษณ์	ลกฺษณ
ทพท์พิธีกรรม	ทพท์	ทพฺุฑี	กรรม	กฺรม
ธนูรमारค	ธนูร	ธนูร	मारค	มารุค

ตาราง 39 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
ธนูวิทยา	ธนู	ธนู	วิทยา	วิทยา
ธนูศิลป์	ธนู	ธนู	ศิลป์	ศิลป์
นพเคราะห์	นพ	นพ	เคราะห์	ครุห
นกศูล	นก	นก	ศูล	ศูล
นวครหะ	นพ	นพ	ครหะ	ครุห
นพเคราะห์	นพ	นพ	เคราะห์	ครุห
นักขัตฤกษ์	นักขัต	นฤขัต	ฤกษ์	ฤษ
นานาประการ	นานา	นา	ประการ	ปรการ
นิจศิลป์	นิจ	นิจ	ศิลป์	ศิลป์
นิติกรรม	นิติ	นิติ	กรรม	กรม
นิติวิทยาศาสตร์	นิติ	นิติ	วิทยาศาสตร์	วิทยาศาสตร์
นิพัตถกุศล	นิพัตถ	นิพัตถ	กุศล	กุศล
บุพทักษิณ	บุพ	บุพ	ทักษิณ	ทกษิณ
บุริมทิศ	บุริม	บุริม	ทิศ	ทิศ
บุริมพรรษา	บุริม	บุริม	พรรษา	วรุษ
บุริมสิทธิพิเศษ	บุริมสิทธิ	บุริมสิทธิ	พิเศษ	วิเศษ
เบญจบรรพต	เบญจ	ปญจ	บรรพต	ปรวต
เบญจวรรค	เบญจ	ปญจ	วรรค	วรด
เบญจวรรณ	เบญจ	ปญจ	วรรณ	วรด
เบญจศก	เบญจ	ปญจ	ศก	ศก
เบญจางคประดิษฐ์	เบญจางค	ปญจ, องค	ประดิษฐ์	ปรดิษฐ
ปรัชญาวิทยา	ปรัชญา	ปรัชญา	วิทยา	วิทยา
ประวัติศาสตร์	ประวัติ	ปวัตติ	ศาสตร์	ศาสตร
ปริญญาบัตร	ปริญญา	ปริญญา	บัตร	ปตร
ปริตรทวิป	ปริตร	ปริตร	ทวิป	ทวิป

ตาราง 39 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
ปัจฉิมประเทศ	ปัจฉิมต์	ปัจจนุต	ประเทศ	ปรเทศ
ปัจฉิมทิศ	ปัจฉิม	ปัจฉิม	ทิศ	ทิศ
ปัจฉิมพรรษา	ปัจฉิม	ปัจฉิม	พรรษา	วรุษา
ปุพพผลคฺฉนี	ปุพพ	ปุพพ	ผลคฺฉนี	ผลคฺฉนี
ผลิกศิขรี	ผลิกะ	ผลิก	ศิขรี	ศิขรินุ
โณฏฐัฬฬรรม	โณฏฐัฬฬะ	โณฏฐัฬฬ	ธรรรม	ธรรรม
พิฬฬิภัณฬฬสถาน	พิฬฬิภัณฬฬ	วิฬฬิภณฬฬ	สถาน	สถาน
พุทฬฬตันตฺรระ	พุทฬฬะ	พุทฬฬ	ตันตฺรระ	ตณุตฺร
พุทฬฬติคฺฉีกษา	พุทฬฬติ	พุทฬฬ	คฺฉีกษา	คฺฉีกษา
ภัณฬฬทูกรรรม	ภัณฬฬ	ภณฬฬ	กรรรม	กรรรม
ภะสัฬฬ	ภะสัฬฬ	ภะสทฺฐ	พฤกษะคาสตฺร	วฤกษะคาสตฺร
พฤกษะคาสตฺร				
ภะสัฬฬวิทยา	ภะสัฬฬ	ภะสทฺฐ	วิทยา	วิทยา
ภะสัฬฬคาสตฺร	ภะสัฬฬ	ภะสทฺฐ	คาสตฺร	คาสตฺร
มโนคิลลา	มโน	มโน	คิลลา	คิลลา
มิดคเฬฬยร	มิดคะ	มิด	คเฬฬยร	คิร
มอฬฬเฬฬยกรรรรม	มอฬฬเฬฬยะ	มอฬฬเฬฬย	กรรรรม	กรรรรม
เยาวลัฬฬษณัณ	เยาว์	ยุว	ลัฬฬษณัณ	ลฤกษณ
รังสิแพทฬฬย์	รังสิ	รังสิ	แพทฬฬย์	ไวทฺฎ
รังสิวิทยา	รังสิ	รังสิ	วิทยา	วิทยา
ร้งฆมังคลาภิเชก	ร้งฆ	ร้งฆ	มังคลาภิเชก	มงคล, อภิเชก
ร้งฆประคาสโน	ร้งฆ	ร้งฆ	ประคาสโนบาย	ปรคาสน, อูบาย
ร้งฆคาสตฺร	ร้งฆ	ร้งฆ	คาสตฺร	คาสตฺร
ร้งฆตณตฺรีย	ร้งฆตณะ	ร้งฆตณ	ตณตฺรีย	ตณตฺรีย
ร้งฆตณสิงหะสณัณ	ร้งฆตณะ	ร้งฆตณ	สิงหะสณัณ	สิท, อาสณ

ตาราง 39 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
วนศาสตร์	วน	วน	ศาสตร์	ศาสฺตร
วนอุทยาน	วน	วน	อุทยาน	อุทยาน
วัจมรรค	วัจ	วจฺจ	มรรค	มารุค
วัตถุประสงคฺ	วัตถุ	วัตถุ	ประสงคฺ	ปรฺสงค
วิสสานฤคฺ	วิสสานะ	วสุสาน	ฤค	ฤค
วากจิริพัสตฺร	วากจิริ	วากจิริ	พัสตฺร	วสุตฺร
วิสฺถุณฺเฑทย	วิสฺถุณฺเฑ	วิสฺถุณฺเฑ	แพทย	ไวทฺย
วิสฺถุณฺเฑวิทยา	วิสฺถุณฺเฑ	วิสฺถุณฺเฑ	วิทยา	วิทยา
เวจฺมรรค	เวจ	วจฺจ	มรรค	มารุค
เวชศาสตร์	เวช	เวชฺช	ศาสตร์	ศาสฺตร
สมุหเทศาภิบาล	สมุห	สมุห	เทศาภิบาล	เทศ, อภิบาล
สรณตฺรีย	สรณะ	สรณ	ตฺรีย	ตฺรย
สรีรวิทยา	สรีระ	สรีร	วิทยา	วิทยา
สรีรศาสตร์	สรีระ	สรีร	ศาสตร์	ศาสฺตร
สังกรประโยค	สังกร	สงฺกร	ประโยค	ปรฺโยค
สังฆตฺตรวม	สังฆตะ	สงฺฆต	ตฺตรวม	ตฺรุม
สังฆารตฺตรวม	สังฆาร	สงฺฆาร	ตฺตรวม	ตฺรุม
สังคฺมศาสตร์	สังคฺม	สงฺคฺม	ศาสตร์	ศาสฺตร
สังหาริมทฺรพฺย	สังหาริมะ	สงฺหาริม	ทฺรพฺย	ทฺรพฺย
สัจตฺตรวม	สัจ	สจฺจ	ตฺตรวม	ตฺรุม
สัตฺมหาสถาน	สัต	สตฺต	มหาสถาน	มหาสถาน
สัทวิทยา	สัท	สทฺท	วิทยา	วิทยา
สัทศาสตร์	สัท	สทฺท	ศาสตร์	ศาสฺตร
สัทอักษร	สัท	สทฺท	อักษร	อักษร
สาภิยนฺตฺร	สาภิยะ	สาภิย	นฺตฺร	นฺตฺร
สามิภักดี	สามิ	สามิ	ภักดี	ภกฺติ

ตาราง 39 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
สารทฤดู	สารท	สารท	ฤดู	ฤดู
สาราณียธรรม	สาราณีย	สาราณีย	ธรรม	ธรรม
สาสนธรรม	สาสน์	สาสน	ธรรม	ธรรม
สีตลรัศมี	สีตล	สีตล	รัศมี	รัศมี
สีตลหฤทัย	สีตล	สีตล	หฤทัย	หฤทัย
สุริยเคราะห์	สุริยะะ	สุริย	เคราะห์	ครุห
สุริยวงค์	สุริยะะ	สุริย	วงค์	วงศ์
เสรีธรรม	เสรี	เสรี	ธรรม	ธรรม
หัตตศาสตร์	หัตถ์	หตุถ	ศาสตร์	ศาสฺตร
หัตตศิลป์	หัตถ์	หตุถ	ศิลป์	ศิลปะ
หัตถดนตรี	หัตถ	หตุถ	ดนตรี	ดนตรีณ
หัตถนาฏกรรม	หัตถ	หตุถ	นาฏกรรม	นาฏกรรม
อนาคามิมรรค	อนาคามิ	อนาคามิ	มรรค	มารุค
อภิปรัชญา	อภิ	อภิ	ปรัชญา	ปรัชญา
อรหัตมรรค	อรหัต	อรหตุต	มรรค	มารุค
อริยมรรค	อริยะะ	อริย	มรรค	มารุค
อสังหาริมทรัพย์	อสังหาริมะ	อสงฺหาริม	ทรัพย์	ทรวุย
อสังญปฏิสัตว์	อสังญปฏิ	อสนฺญปฏิ	สัตว์	สตฺตว
อสังฆินพงศ์	อสังฆิน	อสนฺฆินฺน	พงศ์	วงศ์
อสังฆินวงค์	อสังฆิน	อสนฺฆินฺน	วงค์	วงศ์
อสุภกรรมฐาน	อสุภ	อสุภ	กรรมฐาน	กรรมฐาน
อัศจรรย์ลักษณะ	อัศจรรย์ะ	อจฺฉริย	ลักษณะ	ลกฺษณ
อัศจรรย์ลักษณะ	อัศจรรย์ะ	อจฺฉริย	ลักษณะ	ลกฺษณ
อัญจํคิกมรรค	อัญจํคิกะ	อญฺจํคิก	มรรค	มารุค
อัฐเคราะห์	อัฐ	อฏฺฐ	เคราะห์	ครุห
อาณาเกษตร	อาณา	อาณา	เกษตร	เกษตร

ตาราง 39 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
อาณาจักร	อาณาจักร	อาณาจักร	จักร	จกร
อาณาจักร	อาณาจักร	อาณาจักร	ประชากราษฎร์	ปฺรชาธาษฎฺร
อาณาจักร	อาณาจักร	อาณาจักร	ประโยชน์	ปฺรโยชน
อาณาจักร	อาณาจักร	อาณาจักร	สมัคร	สมฺคร
อาณาจักร	อาณาจักร	อาณาจักร	ฤทธิ์	ฤทธิ
อาณาจักร	อาณาจักร	อาณาจักร	กรรม	กรฺม
อาณาจักร	อาณาจักร	อาณาจักร	กรรม	กรฺม

1.3 คำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 242 คำ ได้แก่

ตาราง 40 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
กวีนิพนธ์	กวี	กวี	นิพนธ์	นิพนฺธ
กบปียการก	กบปียะ	กบปฺปฺย	การก	การก
กุมภการ	กุมภ	กุมภ	การ	การ
โกณจนาท	โกณจ	โกณจ	นาท	นาท
ชุกทนิกาย	ชุกทกะ	ชุกทก	นิกาย	นิกาย
คดีอนาธา	คดี	คดี	อนาธา	อนาธา
คตินิยม	คติ	คติ	นิยม	นิยม
คหบดี	คห	คห	บดี	ปติ
คันถฐระ	คันถ	คณฺถ	ฐระ	ฐฺร
คามวาสี	คาม	คาม	วาสี	วาสี
จริยาปฏิภ	จริยา	จริยา	ปฏิภ	ปฏิภ

ตาราง 40 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
จักขุทวาร	จักขุ	จกฺขุ	ทวาร	ทวาร
จิตฺตโลกบาล	จิตฺต	จตฺต	โลกบาล	โลกปาล
จันทวาร	จันท์	จนฺท	วาร	วาร
จิตภาพ	จิต	จิตฺต	ภาพ	ภาว
จุลชีพ	จุล	จุลฺล	ชีพ	ชีว
จุลพน	จุล	จุลฺล	พน	วน
ณกามาพจร	ณ	ณ	กามาพจร	กาม, อวจร
ณกามาวจร	ณ	ณ	กามาวจร	กาม, อวจร
ณทวาร	ณ	ณ	ทวาร	ทวาร
ณตกภย	ณตก	ณตก	ภย	ภย
ชาตรูป	ชาต	ชาต	รูป	รูป
ชาตสระ	ชาต	ชาต	สระ	สร
เดโชชัย	เดโช	เดช	ชัย	ชย
เดโช	เดโช	เดช	พล	พล
ติณชาติ	ติณ	ติณ	ชาติ	ชาติ
เณรภูมิ	เณระ	เณร	ภูมิ	ภุมิ
ทรรชน	ทร	ทฺ, ทฺร	ชน	ชน
ทรรชาติ	ทร	ทฺ, ทฺร	ชาติ	ชาติ
ทรรพล	ทร	ทฺ, ทฺร	พล	พล
ทรรยุค	ทร	ทฺ, ทฺร	ยุค	ยุค
ทรรราช	ทร	ทฺ, ทฺร	ราช	ราช
ทวิชชาติ	ทวิช	ทฺวิช	ชาติ	ชาติ
ทัฬหสัมภาระ	ทัฬห	ทฺฬห	สัมภาระ	สมฺภาระ
ทัฬหชาติ	ทัฬห	ทฺฬห	ชาติ	ชาติ
ทัฬหนิกาย	ทัฬห	ทฺฬห	นิกาย	นิกาย
ทัฬหสระ	ทัฬห	ทฺฬห	สระ	สร

ตาราง 40 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ทุกนิบาต	ทุกะ	ทุก	นิบาต	นิปาด
ทุกขสมุทัย	ทุกข์	ทุกฺข	สมุทัย	สมุทย
ทุนิยม	ทุ	ทุ	นิยม	นิยม
ทุพภิกขภัย	ทุพภิกข	ทุพฺภิกฺข	ภัย	ภย
ทุมราช	ทุม	ทุม	ราช	ราช
เทวภาวะ	เทว	เทว	ภาวะ	ภาว
เทววาจิกะ	เทว	เทว	วาจิกะ	วาจิก
เทวสุคนธ์	เทว	เทว	สุคนธ์	สุคนฺธ
ธนูรเวท	ธนูร	ธนูร	เวท	เวท
ธีรราช	ธีระ	ธีร	ราช	ราช
ธุดงค์สมาทาน	ธุดงค์	ธุดงฺค	สมาทาน	สมาทาน
ธูวดารา	ธูว	ธูว	ดารา	ตารา
ธูวมณฑล	ธูว	ธูว	มณฑล	มณฑฺล
นทีรภัย	นที	นที	ภัย	รย
นวกุณ	นว	นว	คุณ	คุณ
นวทวาร	นว	นว	ทวาร	ทวาร
นวมุข	นว	นว	มุข	มุข
นวลโลหะ	นว	นว	โลหะ	โลห
นวกฎุมิ	นวกะ	นวก	ฎุมิ	ฎุมิ
นพการ	นพะ	นพ	การ	การ
นาคทนต์	นาค	นาค	ทนต์	ทนฺต
นानาสังวาส	นानา	นานา	สังวาส	สังฺวาส
นิติกรณ์	นิติ	นิติ	กรณ์	กณฺ
นิติการ	นิติ	นิติ	การ	การ
นิตินภาวะ	นิติ	นิติ	ภาวะ	ภาว
นิติสัมพันธ์	นิติ	นิติ	สัมพันธ์	สมฺพนฺธ

ตาราง 40 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
นิติเหตุ	นิติ	นีติ	เหตุ	เหตุ
นิทานวจนะ	นิทาน	นิทาน	วจนะ	วจน
นิมมานรดี	นิมมาน	นิมฺมาน	รดี	รติ
นिरยบาล	นिरย	นिरย	บาล	ปาล
บริเจทกาล	บริเจท	บริเจท	กาล	กาล
บุคคลสิทธิ์	บุคคล	บุคฺคฺล	สิทธิ์	สิทธิ
บุคคลิกภาพ	บุคคลิก	บุคฺคฺลิก	ภาพ	ภาว
บุริมสิทธิ์	บุริม	บุริม	สิทธิ์	สิทธิ
เบญจคีรีนคร	เบญจคีรี	ปฺลฺยจฺคีรี	นคร	นคร
เบญจโครส	เบญจจะ	ปฺลฺยจ	โครส	โครส
เบญจโลหะ	เบญจจะ	ปฺลฺยจ	โลหะ	โลห
ปฏิกรรม	ปฏิ	ปฏฺิ	กรรม	กรณ
ปฏิการะ	ปฏิ	ปฏฺิ	การ	การ
ปฏิวาต	ปฏิ	ปฏฺิ	วาตะ	วาต
ปฏิเวช	ปฏิ	ปฏฺิ	เวชะ	เวช
ประวัติการ	ประวัติ	ปฺวตฺติ	การ	การ
ประวัติการณ์	ประวัติ	ปฺวตฺติ	การณ์	การณ
ประวัติกาล	ประวัติ	ปฺวตฺติ	กาล	กาล
ปักขคณนา	ปักข์	ปกฺข	คณนา	คณนา
ปัจจันตชนบท	ปัจจันต์	ปฺจฺจนฺต	ชนบท	ชนปท
ปัจจุสกาล	ปัจจุส	ปฺจฺจส	กาล	กาล
ปัจเจกโพธิ	ปัจเจก	ปฺจฺเจก	โพธิ	โพธิ
ปัจเจกสมาทาน	ปัจเจก	ปฺจฺเจก	สมาทาน	สมาทาน
ปัจจุสกาล	ปัจจุส	ปฺจฺจส	กาล	กาล
ปัญญาชน	ปัญญา	ปญฺญา	ชน	ชน
ปัตติทาน	ปัตติ	ปตฺติ	ทาน	ทาน

ตาราง 40 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ปาณกชาติ	ปาณก	ปาณก	ชาติ	ชาติ
ปิตามหะ	ปิตา	ปิตา	มหา	มหา
ปิตุสมาต	ปิตุ	ปิตุ	สมาต	สมาต
ปิตุภูมิ	ปิตุ	ปิตุ	ภูมิ	ภูมิ
เปตพลี	เปต	เปต	พลี	พลี
ผลุสวาจา	ผลุส	ผลุส	วาจา	วาจา
ผัคคุณมาส	ผัคคุณ	ผัคคุณ	มาส	มาส
พกจร	พก	พก	จร	จร
พัฒนาการ	พัฒนะ	วฑฺฒน	การ	การ
พีชมงคค	พีช	พีช	มงคค	มงคค
พุทฺธกาล	พุทฺธะ	พุทฺธ	กาล	กาล
พุทฺธคุณ	พุทฺธะ	พุทฺธ	คุณ	คุณ
พุทฺธสมัย	พุทฺธะ	พุทฺธ	สมัย	สมย
พุทฺธองคฺ	พุทฺธะ	พุทฺธ	องคฺ	องค
พุทฺธรูปบาทกาล	พุทฺธรูปบาท	พุทฺธ, รูปบาท	กาล	กาล
ภาณวาร	ภาณ	ภาณ	วาร	วาร
ภาวนามัย	ภาวนา	ภาวนา	มัย	มย
ภิญโญภาพ	ภิญโญ	ภิญโย	ภาพ	ภาว
เภสัชเวท	เภสัช	เภสชฺช	เวท	เวท
มโนมัย	มโน	มโน	มัย	มย
มโนสุจริต	มโน	มโน	สุจริต	สุจริต
มักชิกาชาติ	มักชิกา	มกุชิก	ชาติ	ชาติ
มัคนายก	มคฺ	มคฺค	นายก	นายก
มัจฉาชาติ	มัจฉา	มจฺฉ	ชาติ	ชาติ
มัชฌันตีกสมัย	มัชฌันติก	มชฺฌนฺติก	สมัย	สมย
มัชฌิมชนบท	มัชฌิม	มชฺฌิม	ชนบท	ชนปท

ตาราง 40 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
มัจฉนิมิกาย	มัจฉนิม	มชฺฉนิม	นิกาย	นิกาย
มัจฉนิมภูมิ	มัจฉนิม	มชฺฉนิม	ภูมิ	ภูมิ
มัจฉนิมว้ย	มัจฉนิม	มชฺฉนิม	ว้ย	วย
มาตุฆาต	มาตุ	มาตุ	ฆาต	ฆาต
มาตุภูมิ	มาตุ	มาตุ	ภูมิ	ภูมิ
มิคชาติ	มิคะ	มิค	ชาติ	ชาติ
มิจฉาวาจา	มิจฉา	มิจฺฉา	วาจา	วาจา
มิจฉาสมาธิ	มิจฉา	มิจฺฉา	สมาธิ	สมาธิ
มิจฉาอาชีวะ	มิจฉา	มิจฺฉา	อาชีวะ	อาชีวะ
มุตฆาต	มุต	มุตฺต	ฆาต	ฆาต
มุสวาท	มุสา	มุสา	วาท	วาท
มูลเหตุ	มูล	มูล	เหตุ	เหตุ
มุสิกทนต์	มุสิกะ	มุสิก	ทนต์	ทนต์
เมทนีดล	เมทนี	เมทนี	ดล	ดล
เมรุราช	เมรุ	เมรุ	ราช	ราช
ยัญพิธี	ยัญ	ยญฺญ	พิธี	พิธี
ยุคันตวาท	ยุคันต์	ยุคฺนฺต	วาท	วาท
ยุวชน	ยุว	ยุว	ชน	ชน
ยุวราช	ยุว	ยุว	ราช	ราช
ยุวราชา	ยุว	ยุว	ราชา	ราชา
เยาวชน	เยาว์	ยุว	ชน	ชน
เยาวมาลย์	เยาว์	ยุว	มาลย์	มาลฺย
เยาวราช	เยาว์	ยุว	ราช	ราช
โยนิโสมนสิการ	โยนิโส	โยนิโส	มนสิการ	มนสิการ
รัชกาล	รัช	รชฺช	กาล	กาล
รัฐพิธี	รัฐ	รฏฺฐ	พิธี	พิธี

ตาราง 40 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
รัตนชาติ	รัตน์	รตน	ชาติ	ชาติ
รัตนวราภรณ์	รัตน์ะ	รตน	วราภรณ์	วร, อาภรณ์
ราชินีนาถ	ราชินี	ราชินี	นาถ	นาถ
รุกขเทวดา	รุกข์	รุกข	เทวดา	เทวดา
โลกียสุข	โลกียะ	โลกีย	สุข	สุข
โลมชาติ	โลมะ	โลม	ชาติ	ชาติ
วจีเภท	วจี	วจี	เภท	เภท
วจีสุจริต	วจี	วจี	สุจริต	สุจริต
วนจร	วน	วน	จร	จร
วนจรก	วน	วน	จรก	จรก
วนภู	วน	วน	ภู	ภู
วนภูมิ	วน	วน	ภูมิ	ภูมิ
วันทาสีมา	วันทา	วันทา	สีมา	สีมา
วัสคณนา	วัส	วสุส	คณนา	คณนา
วิกิติการก	วิกิติ	วิกิติ	การก	การก
วิกาลโภชน์	วิกาล	วิกาล	โภชน์	โภชน
วิชาकार	วิชา	วิชฺชา	कार	การ
วิชาอาคม	วิชา	วิชฺชา	อาคม	อาคม
วิชาเอก	วิชา	วิชฺชา	เอก	เอก
วิญญฺชน	วิญญ	วิญญ	ชน	ชน
วิญญฺภาพ	วิญญ	วิญญ	ภาพ	ภาว
วิปัสสนาธุระ	วิปัสสนา	วิปัสสนา	ธุระ	ธุร
วิริยภาพ	วิริยะ	วิริย	ภาพ	ภาว
วิสัณฺญีภาพ	วิสัณฺญี	วิสณฺญี	ภาพ	ภาว
วิสาขบูชา	วิสาขะ	วิสข	บูชา	บุชา
สกวาที	สก	สก	วาที	วาที

ตาราง 40 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
สตีวินัย	สตี	สตี	วินัย	วินย
สมุหนายก	สมุห	สมุห	นายก	นายก
สรีรธาตุ	สรีระ	สรีร	ธาตุ	ธาตุ
สังขกร	สังข์	สังข์	กร	กร
สังฆการ	สังฆะ	สังฆมา	การ	การ
สังฆการ	สังฆ	สังฆ	การ	การ
สัตตมวาร	สัตตม	สัตตม	วาร	วาร
สัตตโลหะ	สัตต	สัตต	โลหะ	โลห
สันติบาล	สันติ	สันติ	บาล	ปาล
สันติวิธี	สันติ	สันติ	วิธี	วิธี
สันติสุข	สันติ	สันติ	สุข	สุข
สัมพัจฉรฉินท์	สัมพัจฉร	สัมพัจฉร	ฉินท์	ฉินฺท
สัมมาวาจา	สัมมา	สัมมา	วาจา	วาจา
สัมมาสมาธิ	สัมมา	สัมมา	สมาธิ	สมาธิ
สัมมาอาชีวะ	สัมมา	สัมมา	อาชีวะ	อาชีว
สาภิยมุณี	สาภิยะ	สาภิย	มุณี	มุณี
สามนตราช	สามนต	สามนต	ราช	ราช
สารีริกธาตุ	สารีริก	สารีริก	ธาตุ	ธาตุ
สิกขากาม	สิกขา	สิกขา	กาม	กาม
สีหนาท	สีห์	สีห	นาท	นาท
สีหบัญญัติ	สีห์	สีห	บัญญัติ	ปญฺช
สีหราช	สีห์	สีห	ราช	ราช
สุขุมาลชาติ	สุขุมาล	สุขุมาล	ชาติ	ชาติ
สุญนิยม	สุญ	สุญญ	นิยม	นิยม
สุตตันตปิฎก	สุตตันต	สุตตันต	ปิฎก	ปิฎก
สุริยการ	สุริยะ	สุริย	การ	การ

ตาราง 40 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
เสรีนิยม	เสรี	เสรี	นิยม	นิยม
เสรีภาพ	เสรี	เสรี	ภาพ	ภาว
หัตถการ	หัตถ์	หตุถ	การ	การ
หัตถพันธ์	หัตถ์	หตุถ	พันธ์	พนุช
หิรัญบัฏ	หิรัญ	หิรณญ	บัฏ	ปฏ
อทินนาทาน	อทินน	อทินน	ทาน	ทาน
อนาคามีผล	อนาคามี	อนาคามี	ผล	ผล
อบายภูมิ	อบาย	อบาย	ภูมิ	ภูมิ
อบายमुख	อบาย	อบาย	मुख	मुख
อปรภณชาติ	อปรภณ	อปรณญ	ชาติ	ชาติ
อภัพผล	อภัพ	อภพพ	ผล	ผล
อภิสมาด	อภิ	อภิ	สมาด	สมาด
อภิชน	อภิ	อภิ	ชน	ชน
อภิชัย	อภิ	อภิ	ชัย	ชย
อภิชิต	อภิ	อภิ	ชิต	ชิต
อภิมานะ	อภิ	อภิ	มานะ	มาน
อภิมุข	อภิ	อภิ	मुख	मुख
อภิรดี	อภิ	อภิ	รดี	รติ
อภิรติ	อภิ	อภิ	รติ	รติ
อภिरุต	อภิ	อภิ	รุต	รุต
อภिरูป	อภิ	อภิ	รูป	รูป
อภิลักขิตกาล	อภิลักขิต	อภิลกขิต	กาล	กาล
อภิเลปน	อภิ	อภิ	เลปน	เลปน
อภิสมาจาร	อภิ	อภิ	สมาจาร	สมาจาร
อภิสสิทธิ์	อภิ	อภิ	สิทธิ์	สิทธิ
อรสูมพล	อรสูม	อุสูม	พล	พล

ตาราง 40 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
อรหันตฆาต	อรหันต์	อรหฺนฺต	ฆาต	ฆาต
อริยผล	อริยะ	อริย	ผล	ผล
อักษรสมัย	อักขระ	อกฺขร	สมัย	สมย
อัคคีภัย	อัคคี	อคฺคี	ภัย	ภย
อังสกุฏ	อังสะ	อํส	กุฏ	กุฏ
อัจฉริยภาพ	อัจฉริยะ	อจฺฉริย	ภาพ	ภาว
อัญรูป	อัญ	อญฺญ	รูป	รูป
อัญฐบ้าน	อัญฐะ	อญฺฐ	บ้าน	บ้าน
อัฐบ้าน	อัฐ	อฏฺฐ	บ้าน	บ้าน
อัตตโนมัตติ	อัตตโน	อตฺตโน	มัตติ	มติ
อัสสุชล	อัสสุ	อสฺสุ	ชล	ชล
อัสสุธารา	อัสสุ	อสฺสุ	ธารา	ธารา
อาจารย์วาท	อาจารย์	อจฺฉริย	วาท	วาท
อาญาสิทธิ์	อาญา	อญฺญา	สิทธิ์	สิทธิ
อาทิจจวาร	อาทิจจ	อทฺถจ	วาร	วาร
อามิสบูชา	อามิส	อมิส	บูชา	บูชา
อิตถ์ลิงค์	อิตถ์	อิตฺถ	ลิงค์	ลิงค
อุณหภูมิ	อุณหะ	อุณฺห	ภูมิ	ภูมิ
อุบัติเหตุ	อุบัติ	อุปฺปตฺติ	เหตุ	เหตุ
อุสุการ	อุสุ	อุสุ	การ	การ
อุสุกราช	อุสุภ	อุสภ	ราช	ราช
เอกัณสพยากรณ์	เอกัณส	เอกํส	พยากรณ์	วฺยากรณ
เอกัณสวาที	เอกัณส	เอกํส	วาที	วาที

1.4 คำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 145 คำ ได้แก่

ตาราง 41 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
กถามรรคเทศนา	กถามรรค	กถามารุค	เทศนา	เทศนา
กรรบาลิกพัสดร์	กรรบาลิก	การุปาสิก	พัสดร์	วฤตุร
กรรมศาลา	กรรม	กรุม	ศาลา	ศาลา
กรรมสัมปาติก	กรรม	กรุม	สัมปาติก	สมุปาติก
กริยาวิเศษณ์	กริยา	กรูรทา	วิเศษณ์	วิเศษณ
กรูรทารมย์	กรูรทา	กรูรทา	รมย์	รมุย
กลศาสตร์	กล	กล	ศาสตร์	ศาสตุร
กาศิกพัสดร์	กาศิก	กาศิก	พัสดร์	วฤตุร
กุศลกรรมบถ	กุศล	กุศล	กรรมบถ	กรุมปท
เกษตรกรรม	เกษตร	เกษตุร	กรรม	กรุม
เกษตรศาสตร์	เกษตร	เกษตุร	ศาสตร์	ศาสตุร
คนธรรพศาสตร์	คนธรรพ	คนธรว	ศาสตร์	ศาสตุร
จรรยาบรรณ	จรรยา	จรยา	บรรณ	ปรุณ
จักรราศี	จักร	จกร	ราศี	ราศิ
จัดวาศก	จัดวา	จตุวา	ศก	ศก
จัดุรพัสดร์	จัดุร	จตุร	พัสดร์	วฤตุร
จันทรกานต์	จันทร	จनुทร	กานต์	กานุต
จันทรวงค์	จันทร	จनुทร	วงค์	วิศ
ฉัตรบรรณ	ฉัตร	ฉตุร	บรรณ	ปรุณ
ดนตรีกรรม	ดนตรี	ตनुตริณ	กรรม	กรุม
ตรรกวิทยา	ตรรกะ	ตรุก	วิทยา	วิฑูยา
ตรรกศาสตร์	ตรรกะ	ตรุก	ศาสตร์	ศาสตุร
ตรีทิพยรส	ตรี	ตริ	ทิพยรส	ทิวयरส
ตรีโทษ	ตรี	ตริ	โทษ	โทษ

ตาราง 41 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
ตรีพิชจักร	ตรี	ตฺริ	พิชจักร	วิษจฺกร
ตรีศก	ตรี	ตฺริ	ศก	ศก
ตรีศูล	ตรี	ตฺริ	ศูล	ศูล
ตรีสมุตถาน	ตรี	ตฺริ	สมุตถาน	สมุตฺถาน
ตรีอมฤต	ตรี	ตฺริ	อมฤต	อมฤต
ตัดวศาสตร์	ตัดว	ตตฺตฺว	ศาสตร์	ศาสฺตฺร
ไตรจักร	ไตร	ตฺรย	จักร	จฺกร
ไตรทศ	ไตร	ตฺรย	ทศ	ทศ
ไตรทิพย์	ไตร	ตฺรย	ทิพย์	ทิวฺย
ไตรลักษณ์	ไตร	ตฺรย	ลักษณ์	ลกฺษณ
ทศเบญจกุล	ทศ	ทศ	เบญจกุล	ปณฺจกฺล
ทัศนศาสตร์	ทัศน	ทฺรศน	ศาสตร์	ศาสฺตฺร
ทัศนศิลป์	ทัศน	ทฺรศน	ศิลป์	ศิลฺป
ทฤษฎี	ทฺร	ทฺร	ภิกษา	ภิกฺษา
ทฤษฎีลักษณ์	ทฺร	ทฺร	ลักษณ์	ลกฺษณ
โทษตรัย	โทษ	ทฺโรษ	ตรัย	ตฺรย
ธรรมการย์	ธรรม	ธฺรม	การย์	การฺย
ธรรมเกษตร	ธรรม	ธฺรม	เกษตร	เกฺษตฺร
ธรรมจรรยา	ธรรม	ธฺรม	จรรยา	จฺรฺยา
ธรรมทรรศนะ	ธรรม	ธฺรม	ทรรศนะ	ทฺรศน
นฤปัตน์	นฤ	นฤ	ปัตน์	ปตฺน์
นฤตยศาลา	นฤตย์	นฤตฺย	ศาลา	ศาลา
นฤตยศาสตร์	นฤตย์	นฤตฺย	ศาสตร์	ศาสฺตฺร
นฤตยสถาน	นฤตย์	นฤตฺย	สถาน	สฺถาน
นักษัตรจักร	นักษัตร	นฺกฺษตฺร	จักร	จฺกร
นักษัตรวิทยา	นักษัตร	นฺกฺษตฺร	วิทยา	วิฺทยา

ตาราง 41 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
นิรโทษกรรม	นิรโทษ	นิรโทษ	กรรม	กรุม
นิรินธน์พินาศ	นิรินธน์	นิร, อินุธน	พินาศ	วินาศ
นิรุกติศาสตร์	นิรุกติ	นิรุกติ	ศาสตร์	ศาสฺตร
นิเวศวิทยา	นิเวศ	นิเวศ	วิทยา	วิทย์ยา
บรรณารักษศาสตร์	บรรณารักษ์	ปรุณ, อารกษ	ศาสตร์	ศาสฺตร
บุรพผลคฺนี	บุรพ	ปุรว	ผลคฺนี	ผลคฺนี
บุรพภัทรบท	บุรพ	ปุรว	ภัทรบท	ภทฺรบท
บุรพอาษาดม	บุรพ	ปุรว	อาษาดม	อาษาดม
บุษยสนาน	บุษย์	ปุษย	สนาน	สนาน
ประกาศนียบัตร	ประกาศนีย	ปรุกาศ, อนีย	บัตร	ปตฺร
ประชาราษฎร์	ประชา	ปรุชา	ราษฎร์	ราชฺฏฺร
ประติมากรรม	ประติมา	ปรุติมา	กรรม	กรุม
ประทานบัตร	ประทาน	ปรุทาน	บัตร	ปตฺร
ปริศนาธรรม	ปริศนา	ปรุศฺน	ธรรม	ธฺรุม
ปักษกษัย	ปักษ์	ปกฺษ	กษัย	กฺษย
ปุรพผลคฺนี	ปุรพ	ปุรว	ผลคฺนี	ผลคฺนี
เปรตวิชัย	เปรต	ไปตฺรย	วิชัย	วิษย
เปศลมร์ย	เปศละ	เปศล	มร์ย	มฺรฺย
ไประษณียนิเทศ	ไประษณีย	เปฺรษณีย	นิเทศ	นิฏฺเทศ
ผณินทรสมพัตรสร	ผณินทร	ผณิ, อินุทร	สมพัตร	สํวตฺตร
แผนธรรม	แผน	แผน	ธรรม	ธฺรุม
พรรษประเวศ	พรรษ	วฺรฺษ	ประเวศ	ปรุเวศ
พฤกษศาสตร์	พฤกษ	วฤกฺษ	ศาสตร์	ศาสฺตร
พฤตฺมิบาศ	พฤตฺมิ	วฤตฺมิ	บาศ	ปาศ
พฤหส์ปตีจักร	พฤหส์ปตี	วฤทฺสุปตี	จักร	จฺกร
พัสดุไประษณีย	พัสดุ	วสุตฺ	ไประษณีย	เปฺรษณีย

ตาราง 41 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
พาดิขยกรรรม	พาดิขย	วาดิขย	กรรรม	กรรรม
พาดิขยศาสตร	พาดิขย	วาดิขย	ศาสตร	ศาสตร
พาดิขยคิลปี	พาดิขย	วาดิขย	คิลปี	คิลปี
เพชรฤกษ์	เพชร	วชร	ฤกษ์	ฤกษ์
แพทยศาสตร	แพทย์	ไวทย	ศาสตร	ศาสตร
ภรดศาสตร	ภรด	ภรด	ศาสตร	ศาสตร
ภารตวิทยา	ภารต	ภารต	วิทยา	วิทยา
ภาศาศาสตร	ภาศา	ภาศา	ศาสตร	ศาสตร
ภวนेत्र	ภวน	ภวน	เนตร	เนตร
มนุชยศาสตร	มนุชย	มนุชย	ศาสตร	ศาสตร
มฤคคิริส	มฤค	มฤค	คิริส	คิริส
มานุชยวิทยา	มานุชย	มานุชย	วิทยา	วิทยา
มุขยประโยค	มุขย	มุขย	ประโยค	ประโยค
ยันตรกรรรม	ยันตร	ยนุตร	กรรรม	กรรรม
ยูกติธรรรม	ยูกติ	ยูกติ	ธรรรม	ธรรรม
ฤตุสนาน	ฤตุ	ฤตุ	สนาน	สนาน
วรรณพฤติ	ววรรณะ	ววรรณ	พฤติ	วฤติ
วิจิตรคิลปี	วิจิตร	วิจิตร	คิลปี	คิลปี
วิทยากล	วิทยา	วิทยา	กล	กล
วิทยาศาสตร	วิทยา	วิทยา	ศาสตร	ศาสตร
วินาศกรรรม	วินาศ	วินาศ	กรรรม	กรรรม
วิศวกรรรม	วิศว	วิศว	กรรรม	กรรรม
วิศวกรรรมศาสตร	วิศวกรรรม	วิศวกรรรม	ศาสตร	ศาสตร
วิษณุมนตร	วิษณู	วิษณู	มนตร	มนตร
เวทาคศาสตร	เวทาค	เวทาค	ศาสตร	ศาสตร
ศตพรรษ	ศต	ศต	พรรษ	พรรษ

ตาราง 41 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
ศตสังวัตสร	ศต	ศต	สังวัตสร	สังวัตสร
ศราทศพรต	ศราทศ	ศราทศ	พรต	พรต
ศศลักษณ์	ศศะ	ศศ	ลักษณ์	ลักษณ
ศศิกษัย	ศศิ	ศศิ	กษัย	กษย
ศัลยศาสตร์	ศัลย	ศลย	ศาสตร์	ศาสตร
ศัสตรกรรม	ศัสตร	ศสตร	กรรม	กรม
ศัสตรศาสตร์	ศัสตร	ศสตร	ศาสตร์	ศาสตร
ศากภักษ์	ศาก	ศาก	ภักษ์	ภกษ
ศานมุกดี	ศาน	ศาน	มุกดี	มุกติ
ศารทวิษุวัต	ศารท	ศารท	วิษุวัต	วิษุวัต
ศาสนจักร	ศาสน	ศาสน	จักร	จกร
ศาสนธรรม	ศาสน	ศาสน	ธรรม	ธรม
ศาสนศาสตร์	ศาสน	ศาสน	ศาสตร์	ศาสตร
ศาสนสถาน	ศาสน	ศาสน	สถาน	สถาน
ศิลปะลักษณะ	ศิลป์	ศิลป์	ลักษณะ	ลักษณ
ศิลปะศาสตร์	ศิลป์	ศิลป์	ศาสตร์	ศาสตร
ศิลปศึกษา	ศิลป์	ศิลป์	ศึกษา	ศึกษา
ศุกลปักษ์	ศุกล	ศุกล	ปักษ์	ปกษ
ศุภเคราะห์	ศุภ	ศุภ	เคราะห์	ครห
ศุภมัสตฺ	ศุภ	ศุภ	มัสตฺ	มสตุ
เศรษฐศาสตร์	เศรษฐ	เศรษฐ	ศาสตร์	ศาสตร
โศกนาฏกรรม	โศก	โศก	นาฏกรรม	นาฏกรม
สตรีเพศ	สตรี	สตรี	เพศ	เวษ
สถิตยศาสตร์	สถิต	สถิต	ศาสตร์	ศาสตร
สถิติศาสตร์	สถิต	สถิต	ศาสตร์	ศาสตร
สมุทรศาสตร์	สมุทร	สมุทร	ศาสตร์	ศาสตร

ตาราง 41 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
สรรพเคราะห์	สรรพ	สรุ	ครา	ครุ
สวามิภักดิ์	สวามิ	สวามินุ	ภักดิ์	ภักติ
สัตตวิทยา	สัตต	สตุ	วิทยา	วิทยา
สัปตศก	สัปต	สป	ศก	ศก
สูติศาสตร์	สูติ	สูติ	ศาสตร์	ศาสตร
หรัสวมูรดี	หรัสว	หรัสว	มูรดี	มูรติ
หิรัณย์รศมี	หิรัณย์	หิรัณ	รศมี	รศมี
อกุศลกรรมบถ	อกุศล	อกุศล	กรรมบถ	กรรมบถ
อนารยธรรม	อนารยะ	อนารย	ธรรม	ธรรม
อรรหจักร	อรรห	อรุ	จักร	จกร
อรรหจันทร	อรรห	อรุ	จันทร	จันทร
อรรหนิศา	อรรห	อรุ	นิศา	นิศา
อักษรศาสตร์	อักษร	อกร	ศาสตร์	ศาสตร
อศวกโศล	อศว	อศว	โศล	โศล
อายุรกรรม	อายุร	อายุร	กรรม	กรรม
อายุรศาสตร์	อายุร	อายุร	ศาสตร์	ศาสตร
อุษณรศมี	อุษณ	อุษณ	รศมี	รศมี

1.5 คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 97 คำ ได้แก่

ตาราง 42 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
กนิษฐภาดา	กนิษฐ	กนิษฐ	ภาดา	ภาดา
กรรตูลัญญา	กรรต	กรรต	ลัญญา	ลัญญา

ตาราง 42 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
กรීทากร	กรීทา	กรීทา	กร	กร
กลบท	กล	กล	บท	ปท
เกศธาตุ	เกศ	เกศ	ธาตุ	ธาตุ
เกียรติประวัติ	เกียรติ	กีรติ	ประวัติ	ปวัตติ
จตุรพิธ	จตุร	จตุร	พิธ	วิธ
จุฬารัตน์	จุฬา	จุฬา	รัตน์	รตน
ตรีภูก	ตรี	ตุริ	ภูก	ภูก
ตรีชาติ	ตรี	ตุริ	ชาติ	ชาติ
ตรีทูต	ตรี	ตุริ	ทูต	ทูต
ไตรทิพ	ไตร	ตุรย	ทิพ	ทิพพ
ไตรภพ	ไตร	ตุรย	ภพ	ภว
ไตรภาคี	ไตร	ตุรย	ภาคี	ภาคี
ไตรรัตน์	ไตร	ตุรย	รัตน์	รตน
ไตรวิญ	ไตร	ตุรย	วิญ	วญญ
ไตรวิชา	ไตร	ตุรย	วิชา	วิชา
ไตรสรณคมน	ไตร	ตุรย	สรณคมน	สรณคมน
ไตรสิกขา	ไตร	ตุรย	สิกขา	สิกขา
ทฤษฎีบท	ทฤษฎี	ทฤษฎ	บท	ปท
ทศกัณฐ์	ทศ	ทศ	กัณฐ์	กณฐ
ทิพยจักขุญาณ	ทิพยจักขุ	ทิวยจักขุ	ญาณ	ญาณ
ทิตาปาโมกข์	ทิตา	ทิต	ปาโมกข์	ปาโมกข
ทุรกัณดาร์	ทุร	ทุร	กัณดาร์	กนดาร์
เทศนาโวหาร	เทศนา	เทศนา	โวหาร	โวหาร
โทษากร	โทษา	โทษ	กร	กร
ธรรมจรรยา	ธรรม	ธรรม	จรรยา	จรรณ
ธรรมจาคะ	ธรรม	ธรรม	จาคะ	จาค

ตาราง 42 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
ธรรมเจติย	ธรรม	ธรม	เจติย	เจติย
ธรรมฐิติ	ธรรม	ธรม	ฐิติ	ฐิติ
ธรรมบท	ธรรม	ธรม	บท	ปท
ธรรมปิฐ	ธรรม	ธรม	ปิฐ	ปี้ฐ
ธรรมปฏิรูป	ธรรม	ธรม	ปฏิรูป	ปฏิรูป
ธรรมปฏิสัมภทา	ธรรม	ธรม	ปฏิสัมภทา	ปฏิสัมภทา
ธรรมยุต	ธรรม	ธรม	ยุต	ยุต
ธรรมสรีระ	ธรรม	ธรม	สรีระ	สรีร
ธรรมสังคีติ	ธรรม	ธรม	สังคีติ	สังคีติ
ธรรมานุธรรม ปฏิบัติ	ธรรมานุธรรม	ธรม, ธนุธรม	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ
นักษัตรบถ	นักษัตร	นกุษตร	บถ	ปถ
นินนัย	นิน	นิน	นัย	นย
นิตารัตน์	นิตา	นิตา	รัตน์	รตน
บริณายกัรต์	บริณายก	บริณายก	รัตน์	รตน
บัตถหัตถี	บัตถ	ปาดนุท	หัตถี	หตุถี
บุรพบท	บุรพ	บุรว	บท	ปท
ประติมากร	ประติมา	ปรุติมา	กร	กร
ประทุษฏจิต	ประทุษฏ	ปรทุษฏ	จิต	จิตตุต
ประทุษฐจิต	ประทุษฐ	ปรทุษฐ	จิต	จิตตุต
ประกากร	ประกา	ปรุกา	กร	กร
ปริกรรมนิมิต	ปริกรรม	ปริกรรมนุ	นิมิต	นิมุต
ปักษธร	ปักษ	ปกุช	ธร	ธร
เปรตวิสัย	เปรต	ไปตุรย	วิสัย	วิสย
พวรรณนาโวหาร	พวรรณนา	วรณนา	โวหาร	โวหาร
พรรยายุต	พรรยา	วฤษ	ยุต	ยุต

ตาราง 42 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
พฤตินัย	พฤติ	วฤตฺติ	นัย	นย
พัสดุภณฺฑ์	พัสดุ	วสฺตฺ	ภณฺฑ์	ภณฺฑ
ภัทรกุมภ์	ภัทร	ภทฺร	กุมภ์	กุมภ
ภัทรปิฐ	ภัทร	ภทฺร	ปิฐ	ปิฐ
มนัสดาป	มนัส	มนสฺ	ดาป	ตาป
มฤจฉาทิฐิ	มฤจฉา	มิถฺยา	ทิฐิ	ทิฐฺ
มัถยฐาน	มัถย	มถฺย	ฐาน	ฐาน
ลักษณะนาม	ลักษณะ	ลกฺษณ	นาม	นาม
วงศกร	วงศ์	วํศ	กร	กร
วรรณยุต	วรรณ	วฺรณ	ยุต	ยุต
วิทย์ฐานะ	วิทย์	วิทฺยา	ฐานะ	ฐาน
วิทยากร	วิทยา	วิทฺยา	กร	กร
วิทยาเขต	วิทยา	วิทฺยา	เขต	เขตฺ
วิศวกร	วิศว	วิศฺว	กร	กร
วิษัทร	วิษ	วิษ	ัทร	ัทร
วิสามานยนาม	วิสามานย	วิสามานย	นาม	นาม
ศศัทร	ศศ	ศศ	ัทร	ัทร
ศศิัทร	ศศิ	ศศิ	ัทร	ัทร
ศักรภพณ์	ศักร	ศกฺร	ภพณ์	ภวน
ศาสนกิจ	ศาสน	ศาสน	กิจ	กิจฺ
ศาสนบุคคล	ศาสน	ศาสน	บุคคล	ปฺบุคคล
ศาสนวัตถุ	ศาสน	ศาสน	วัตถุ	วตฺตฺ
ศิลปธาตุ	ศิลป์	สิลฺป	ธาตุ	ธาตฺ
ศิลปวัตถุ	ศิลป์	สิลฺป	วัตถุ	วตฺตฺ
ศีลวัต	ศีล	ศีล	วัต	วตฺต
ศุภกร	ศุภ	ศุภ	กร	กร

ตาราง 42 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
สถลทิน	สถล	สถล	ทิน	ทินฺน
สถลบท	สถล	สถล	บท	ปถ
สรรพนาม	สรรพ	สรฺว	นาม	นาม
สัตฺตบถ	สัต	สฺต	บถ	ปถ
สามานยนาม	สามานย	สามานฺย	นาม	นาม
อมฤตบท	อมฤต	อมฤต	บท	ปถ
อรรตกวี	อรรต	อรฺต	กวี	กวี
อรรตคดี	อรรต	อรฺต	คดี	คดี
อรรตบท	อรรต	อรฺต	บท	ปถ
อรรตปฏิสัมพันธ์	อรรต	อรฺต	ปฏิสัมพันธ์	ปฏิสัมพันธ์
อรรตสระ	อรรต	อรฺต	สระ	สร
อักษรศาสตร์	อักษร	อฺกฺษร	ศาสตร์	สาสน
อักษรเหสี	อักษร	อฺกฺษร	มเหสี	มเหสี
อักษรสมณฑุต	อักษร	อฺกฺษร	สมณฑุต	สมณฑุต
อังกุร	อังกุ	อํกุ	กร	กร
อาชญาบท	อาชญา	อาชฺญา	บท	ปถ
อาเศียรพจน์	อาเศียร	อาเศฺยฺร	พจน์	วจน
อุษณกร	อุษณ	อุษฺณ	กร	กร

1.6 คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 186 คำ ได้แก่

ตาราง 43 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
กนิษฐภคินี	กนิษฐ์	กนิษฐ	ภคินี	ภคินี

ตาราง 43 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
กรรณยุคล	กรรณ	กรุณ	ยุคล	ยุคล
กรรตุการก	กรรตุ	กรตุฤ	การก	การก
กรรตุวajak	กรรตุ	กรตุฤ	วajak	วajak
กรรุมการก	กรรุม	กรุม	การก	การก
กรรุมการิณี	กรรุม	กรุม	การิณี	การิณี
กรรุมวajak	กรรุม	กรุม	วajak	วajak
กริฑาพล	กริฑา	กริฑา	พล	พล
กลยुर्थ	กล	กล	ยुर्थ	ยुर्थ
กลวิธี	กล	กล	วิธี	วิธี
กษัตริยชาติ	กษัตริย์	กษตุริย	ชาติ	ชาติ
กษีระวารา	กษีระ	กษีร	วารา	วารา
ครรรณาตุ	ครรรณ์	ครุณ	ธาตุ	ธาตุ
ครรรณาตุมนทล	ครรรณาตุ	ครุณาตุ	มนทล	มนุทล
ครรรณมนทล	ครรรณ์	ครุณ	มนทล	มนุทล
ครรรณมล	ครรรณ์	ครุณ	มล	มล
จตุรคูน	จตุร	จตุร	คูน	คูน
จตุรงค์พล	จตุรงค์	จตุ, องค	พล	พล
จตุรงค์โยธา	จตุรงค์	จตุ, องค	โยธา	โยธา
จตุรงค์เสนา	จตุรงค์	จตุ, องค	เสนา	เสนา
จตุรภูมิ	จตุร	จตุร	ภูมิ	ภูมิ
จตุรเพท	จตุร	จตุร	เพท	เวท
จตุรเวท	จตุร	จตุร	เวท	เวท
จัตูรงค์พล	จัตูรงค์	จตุ, องค	พล	พล
จัตูรภูษ	จัตูร	จตุร	ภูษ	ภูษ
จัตูรมุข	จัตูร	จตุร	มุข	มุข
จันทรมนทล	จันทร	จनुทร	มนทล	มนุทล

ตาราง 43 (ต่อ)

คำสมาส	คำพินัยมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำพินัยมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
จันทร์วาร	จันทร์	จันทร	วาร	วาร
ชนมาพีธี	ชนม์	ชนฺมฺ	พีธี	วีธี
ดุขฎีมาลา	ดุขฎี	ดุขฎี	มาลา	มาลา
ดุขณีภาพ	ดุขณี	ดุขณีม	ภาพ	ภาว
ตรีกาย	ตรี	ตฺริ	กาย	กาย
ตรีกาล	ตรี	ตฺริ	กาล	กาล
ตรีภพนาถ	ตรีภพ	ตฺริภว	นาถ	นาถ
ตรีมธุระ	ตรี	ตฺริ	มธุระ	มธุร
ตรีสาร	ตรี	ตฺริ	สาร	สาร
ตรีสุคนธ์	ตรี	ตฺริ	สุคนธ์	สุคนฺธ
ตรีเอกภาพ	ตรี	ตฺริ	เอกภาพ	เอกภาว
ตรีเอกานุภาพ	ตรี	ตฺริ	เอกานุภาพ	เอก, อนุภาว
ไตรจีวร	ไตร	ตฺรย	จีวร	จีวร
ไตรทวาร	ไตร	ตฺรย	ทวาร	ทวาร
ไตรปิฎก	ไตร	ตฺรย	ปิฎก	ปิฎก
ไตรเพท	ไตร	ตฺรย	เพท	เวท
ไตรภูมิ	ไตร	ตฺรย	ภูมิ	ภูมิ
ไตรรงค์	ไตร	ตฺรย	รงค์	รงค
ไตรโลก	ไตร	ตฺรย	โลก	โลก
ทรัพย์สิทธิ	ทรัพย์	ทฺรพฺย	สิทธิ	สิทธิ
ทวาทศมณฑล	ทวาทศะ	ทฺวาทศน	มณฑล	มณฑล
ทวารยุค	ทวาร	ทฺวาร	ยุค	ยุค
ทศนิยม	ทศ	ทศ	นิยม	นิยม
ทักษิณาทาน	ทักษิณา	ทฺกฺษิณา	ทาน	ทาน
ทศนาจร	ทศนา	ทฺรศน	จร	จร
ทุรุคม	ทุรุ	ทฺรุ	คม	คม

ตาราง 43 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ทุรชน	ทุร	ทุร	ชน	ชน
ทุรชาติ	ทุร	ทุร	ชาติ	ชาติ
ทุรพล	ทุร	ทุร	พล	พล
โทษาดิลก	โทษา	โทษา	ดิลก	ดิลก
ธรรมนาด	ธรรม	ธรรม	นาด	นาด
ธัญยวาท	ธัญยา	ธัญยา	วาท	วาท
ธีรภาพ	ธีระ	ธีร	ภาพ	ภาว
นฤเทพ	นฤ	นฤ	เทพ	เทว
นฤบดี	นฤ	นฤ	บดี	ปติ
นฤบาล	นฤ	นฤ	บาล	पाल
นักษัตริบดี	นักษัตริ	นฤษัตริ	บดี	ปติ
นักษัตริปาฐก	นักษัตริ	นฤษัตริ	ปาฐก	ปาฐก
นักษัตริมณฑล	นักษัตริ	นฤษัตริ	มณฑล	มณฑล
นักษัตริมาลา	นักษัตริ	นฤษัตริ	มาลา	มาลา
นักษัตริโยค	นักษัตริ	นฤษัตริ	โยค	โยค
นิรมานกาย	นิรมาน	นิรมาน	กาย	กาย
นิตากาล	นิตา	นิตา	กาล	กาล
นิตานาด	นิตา	นิตา	นาด	นาด
นิตาบดี	นิตา	นิตา	บดี	ปติ
นิตามณี	นิตา	นิตา	มณี	มณี
บรรณกวี	บรรณ	ปรุณ	กวี	กวี
บันฑธนาค	บันฑธ	ปาณูธ	นาค	นาค
ประจักษนิยม	ประจักษ	ปรุตยกุษ	นิยม	นิยม
ประชาชน	ประชา	ปรุชา	ชน	ชน
ประชาชาติ	ประชา	ปรุชา	ชาติ	ชาติ
ประชาทัณฑ์	ประชา	ปรุชา	ทัณฑ์	ทณูท

ตาราง 43 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ประธานาถ	ประชา	ปุรชา	นาถ	นาถ
ประชาพิจารณ	ประชา	ปุรชา	พิจารณ	วิจารณ
ประตทิน	ประตติ	ปุรตติ	ทิน	ทินุน
ประเพณีนิยม	ประเพณี	ปุรเวณี	นิยม	นิยม
ประภามณฑล	ประภา	ปุรภา	มณฑล	มณฑล
ประสูติกาล	ประสูติ	ปุรสูติ	กาล	กาล
ปริกัลป์ปมาลา	ปริกัลป	ปริกल्प	มาลา	มาลา
ปริยรณ	ปริย	ปุรีย	รณ	รณ
ปักษคณนา	ปักษ	ปุกษ	คณนา	คณนา
ปักษวาทน	ปักษ	ปุกษ	วาทนะ	วาทน
ปัทมปาณี	ปัทม	ปทุม	ปาณี	ปาณี
ปีศาจบดี	ปีศาจ	ปีศาจ	บดี	ปติ
พงศวลี	พงศ	วงศ์	วลี	วลี
พรรษากาล	พรรษา	วรุษ	กาล	กาล
พฤกษทล	พฤกษ	วฤกษ	ทล	ทล
พฤกษเทวดา	พฤกษ	วฤกษ	เทวดา	เทวดา
พฤหัสปติวาร	พฤหัสบดี	วฤหस्पติ	วาร	วาร
พาวนิชยการ	พาวนิชย์	วาณิชย	การ	การ
เพชรปาณี	เพชร	วชร	ปาณี	ปาณี
ภราดรภาพ	ภราดร	ภราตฤ	ภาพ	ภาว
ภราตริภาพ	ภราตริ	ภราตฤ	ภาพ	ภาว
ภราตฤภาพ	ภราตฤ	ภราตฤ	ภาพ	ภาว
ภฐมณฑล	ภฐ	ภฐ	มณฑล	มณฑล
ภักษการ	ภักษ	ภกษ	การ	การ
ภวตล	ภว	ภว	ตล	ตล
ภวนาถ	ภว	ภว	นาถ	นาถ

ตาราง 43 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ภาษามาลา	ภาษา	ภาษา	มาลา	มาลา
มนุษยเทพ	มนุษย์	มนุษย์	เทพ	เทว
มนุษยโลก	มนุษย์	มนุษย์	โลก	โลก
มรรคนายก	มรรค	มารุค	นายก	นายก
มฤคชาติ	มฤค	มฤค	ชาติ	ชาติ
มฤคราช	มฤค	มฤค	ราช	ราช
มฤคศิรมาส	มฤคศิระ	มฤคศิรส	มาส	มาส
มัธยมกาล	มัธยม	มธฺยม	กาล	กาล
รักษาการ	รักษา	รกฺษ	การ	การ
รักษาการณ์	รักษา	รกฺษ	การณ์	การุณ
ราเชนทรยาน	ราเชนทร์	ราช, อินฺทุร	ยาน	ยาน
ลक्षุโกชน	ลक्षุ	ลक्षุ	โกชน	โกชน
วัชรยาน	วัชระ	วชฺร	ยาน	ยาน
วิกฤตติการณ์	วิกฤติ	วิกฤติ	การณ์	การุณ
วิกฤตตกาล	วิกฤต	วิกฤต	กาล	กาล
วิกฤตติกาล	วิกฤติ	วิกฤติ	กาล	กาล
วิทยาการ	วิทยา	วิทฺยา	การ	การ
วิทยาทาน	วิทยา	วิทฺยา	ทาน	ทาน
วิทยานิพนธ์	วิทยา	วิทฺยา	นิพนธ์	นิพนฺธ
วินาศภัย	วินาศ	วินาศ	ภัย	ภย
วิชาชบุชา	วิชาชะ	วิชาช	บุชา	บุชา
วิเศษณการก	วิเศษณ์	วิเศษณ	การก	การก
วิษณุโลก	วิษณุ	วิษณุ	โลก	โลก
วิษณุเวท	วิษณุ	วิษณุ	เวท	เวท
ศตบาท	ศต	ศต	บาท	ปาท
ศนิวาร	ศนิ	ศนิ	วาร	วาร

ตาราง 43 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ศฤงคารรส	ศฤงคาร	ศฤงคาร	รส	รส
ศศพินทุ์	ศศะ	ศศ	พินทุ์	พินทุ
ศศิขัณฑ์	ศศิ	ศศิ	ขัณฑ์	ขณฺฑ
ศักยภาพ	ศักย	ศกฺย	ภาพ	ภาว
ศัสตรการ	ศัสตร	ศสฺตร	การ	การ
ศากยเกตุ	ศากยะ	ศากฺย	เกตุ	เกตุ
ศากยพุทธ	ศากยะ	ศากฺย	พุทธ	พุทฺธ
ศากยมุนี	ศากยะ	ศากฺย	มุนี	มุณี
ศานติโหม	ศานติ	ศานฺติ	โหม	โหม
ศาสนพิธี	ศาสน	ศานฺน	พิธี	วฺิธี
ศาสนสมบัติ	ศาสน	ศานฺน	สมบัติ	สมฺปติ
ศิลปะการ	ศิลป์	ศิลฺป	การ	การ
ศิวเวท	ศิวะ	ศิว	เวท	เวท
ศุกรวาร	ศุกร์	ศฺกฺร	วาร	วาร
ศุนยวาท	ศุนย์	ศฺนฺย	วาท	วาท
สถาปัตยกรรม	สถาปัตย์	สฺถาปตฺย	เรขา	เรขา
สถาปัตยกรรม	สถาปัตย์	สฺถาปตฺย	เวท	เวท
สมุทรใจ	สมุทร	สมฺทฺร	ใจ	ใจ
สวัสดิภาพ	สวัสดิ์	สฺวสฺติ	ภาพ	ภาว
สวัสดิมงคล	สวัสดิ์	สฺวสฺติ	มงคล	มฺงฺคฺล
สัตการ	สัต	สฺต	การ	การ
สัตวชาติ	สัตว์	สฺตฺว	ชาติ	ชาติ
สัตวโลก	สัตว์	สฺตฺว	โลก	โลก
สามเวท	สาม	สาม	เวท	เวท
สิงหนาท	สิงห์	สีห	นาท	นาท
สิงห์บัญชา	สิงห์	สีห	บัญชา	ปญฺช

ตาราง 43 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
สิงหราช	สิงห์	สีห	ราช	ราช
สุวรรณภูมิ	สุวรรณ	สุวรรณ	ภูมิ	ภูมิ
สุรยพิมพ์	สุรย	สุรย	พิมพ์	พิมพ์
สุรยวาร	สุรย	สุรย	วาร	วาร
หฤทัยกัมपी	หฤทัย	หฤททย	กัมपी	กมุปี
หฤทัยพันธน์	หฤทัย	หฤททย	พันธน์	พนุทธ
หัสดีลิงค์	หัสดี	หสฺติ	ลิงค์	ลิงฺค
อถรรพเวท	อถรรพ์	อถรว	เวท	เวท
อนรุักษนิยม	อนรุักษ์	อนรุกษ	นิยม	นิยม
อมฤตรส	อมฤต	อมฤต	รส	รส
อรรถกถา	อรรถ	อรรถ	กถา	กถา
อัคนิคณะ	อัคนิ	อคุนิ	คณะ	คณ
อัคนิวาหะ	อัคนิ	อคุนิ	วาหะ	วาท
อัครชಾಯา	อัคร	อคุร	ชಾಯา	ชಾಯา
อัมพาด	อัม	อมุ	พาด	วาท
อัศวโกวิท	อัศว	อศฺว	โกวิท	โกวิท
อัษฎมงคล	อัษฎ	อษฺฏ	มงคล	มงคล
อัษฎมงคล	อัษฎ	อษฺฏ	มงคล	มงคล
อาตมทาน	อาตม	อาตฺม	ทาน	ทาน
อาทิตยมณฑล	อาทิตย์	อาทิตฺย	มณฑล	มณฑฺล
อายุรเวท	อายุร	อายุร	เวท	เวท
อารยชาติ	อารยะ	อารย	ชาติ	ชาติ
อาศิรพาท	อาศิร	อาศิสฺ	พาท	วาท
อาศิรวจนะ	อาศิร	อาศิสฺ	วจนะ	วจน
อาศิรวาท	อาศิร	อาศิสฺ	วาท	วาท
อาเศียรพาท	อาเศียร	อาศิสฺ	พาท	วาท

ตาราง 43 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
อาเศียรวจนะ	อาเศียร	อาศิสฺ	วจนะ	วจน
อุษณกาล	อุษณ	อุษณ	กาล	กาล
อุษณรุจี	อุษณ	อุษณ	รุจี	รุจิ

1.7 คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 271 คำ

ได้แก่

ตาราง 44 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
กัมปนาท	กัมป	กมฺป	นาท	นาท
กากบาท	กาคะ	กาค	บาท	ปาท
กามราคะ	กาม	กาม	ราคะ	ราค
กายพันธน์	กาย	กาย	พันธน์	พนฺธน
กายสุจริต	กาย	กาย	สุจริต	สุจริต
การิตการก	การิต	การิต	การก	การก
การิตวาก	การิต	การิต	วาก	วาก
กาลโยค	กาล	กาล	โยค	โยค
กฏาธาร	กฏา	กฏ	ธาร	ธาร
กุลบดี	กุล	กุล	บดี	ปติ
เกตุมาลา	เกตุ	เกตุ	มาลา	มาลา
ชันทสีมา	ชันท	ชณฺท	สีมา	สีมา
คชาชาติ	คช	คช	ชาติ	ชาติ
คันธกฏี	คันธะ	คณฺธ	กฏี	กฏี
คจฺจวาร	คจฺ	คจฺ	วาร	วาร

ตาราง 44 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
โคมัย	โค	โค	มัย	มย
โครส	โค	โค	รส	รส
จตุรงคินีเสนา	จตุรงคินี	จตุรงคินี	เสนา	เสนา
จัตุรงคินีเสนา	จัตุรงคินี	จตุรงคินี	เสนา	เสนา
จาตุมหาราช	จาตุ	จตุ	มหาราช	มหาราช
จินตนิยม	จินต์	จินุต	นิยม	นิยม
ชฎาธาร	ชฎา	ชฎา	ธาร	ธาร
ชลจร	ชล	ชล	จร	จร
ชลจันท์	ชล	ชล	จันท์	จณฑ
ชลชาติ	ชล	ชล	ชาติ	ชาติ
ซังฆวิหาร	ซังฆ	ซงฺฆ	วิหาร	วิหาร
ชัยบาน	ชัย	ชย	บาน	ปาน
ชัยภูมิ	ชัย	ชย	ภูมิ	ภูมิ
ชาติภูมิ	ชาติ	ชาติ	ภูมิ	ภูมิ
ชาติมาลา	ชาติ	ชาติ	มาลา	มาลา
ชาติรส	ชาติ	ชาติ	รส	รส
ชานุมณฑล	ชานู	ชานู	มณฑล	มณฑล
ชีวภาพ	ชีวะ	ชีว	ภาพ	ภาว
ชีววาร	ชีวะ	ชีว	วาร	วาร
ตุลาการ	ตุลา	ตุลา	การ	การ
ทวารบาล	ทวาร	ทวาร	บาล	ปาล
ทวิบาท	ทวิ	ทวิ	บาท	ปาท
ทัณฑฆาต	ทัณฑ์	ทณฑ	ฆาต	ฆาต
ทิวาชาติ	ทิวะ	ทิวช	ชาติ	ชาติ
ทิวกาล	ทิวะ	ทิวา	กาล	กาล
ทิวากาล	ทิวา	ทิวา	กาล	กาล

ตาราง 44 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ธนธานี	ธน	ธน	ธานี	ธานี
ธนสมบัติ	ธน	ธน	สมบัติ	สมบัติ
ธนสาร	ธน	ธน	สาร	สาร
ธรรณีมณฑล	ธรรณี	ธรรณี	มณฑล	มณฑล
ธรรดล	ธรร	ธรร	ดล	ดล
นขเลขา	นขะ	นข	เลขา	เลขา
นครวาสี	นคร	นคร	วาสี	วาสี
นรชาติ	นร	นร	ชาติ	ชาติ
นรนาถ	นร	นร	นาถ	นาถ
นรนายก	นร	นร	นายก	นายก
นรบดี	นร	นร	บดี	บดี
นรพฐ	นร	นร	พฐ	พฐ
นาคสดา	นาค	นาค	สดา	สดา
นาควิถี	นาค	นาค	วิถี	วิถี
นารีผล	นารี	นารี	ผล	ผล
นียตินิยม	นียต	นียต	นิยม	นิยม
นีร์จร	นีร์	นีร์	จร	จร
เนติบัณฑิต	เนติ	เนติ	บัณฑิต	บัณฑิต
บรมธาตุ	บรม	บรม	ธาตุ	ธาตุ
บริการ	บริ	บริ	การ	การ
บริมาส	บริ	บริ	มาส	มาส
บานมงคล	บาน	ปาน	มงคล	มงคล
ปโยธรา	ปโย	ปโย	ธรา	ธรา
ปโยนินิ	ปโย	ปโย	นินิ	นินิ
บริมณฑล	บริ	บริ	มณฑล	มณฑล
ปาสูกถา	ปาสู	ปาสู	กถา	กถา

ตาราง 44 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ผลาผล	ผล	ผล	ผล	ผล
พยุหยาตรา	พยุหะ	ว्यूห	ยาตรา	ยาตรา
พยุหโยธา	พยุหะ	ว्यूห	โยธา	โยธา
พยุหเสนา	พยุหะ	ว्यूห	เสนา	เสนา
พรหมปุโรหิต	พรหม	พฺรหฺม	ปุโรหิต	ปุโรหิต
พรหมพันธู์	พรหม	พฺรหฺม	พันธู์	พฺนฺธู
พรหมเลขา	พรหม	พฺรหฺม	เลขา	เลขา
พรหมโลก	พรหม	พฺรหฺม	โลก	โลก
พรหมวิหาร	พรหม	พฺรหฺม	วิหาร	วิหาร
พสุมดี	พสุ	วสุ	มดี	มดี
พหุคุณ	พหุ	พหุ	คุณ	คุณ
พหุยุทธ์	พหุ	พหุ	ยุทธ์	ยฺยฺตุ
พิธีการ	พิธี	วฺริ	การ	การ
พิธีมณฑล	พิธี	วฺริ	มณฑล	มณฑล
พิธีสาร	พิธี	วฺริ	สาร	สาร
พิธีสมภาร	พิธี	วฺริ	สมภาร	สมภาร
ภวปาระ	ภวะ	ภว	ปาระ	ปาร
ภัทรบทมาส	ภัทรบท	ภฺทรปฺท	มาส	มาส
ภีรูกชาติ	ภีรูก	ภีรูก	ชาติ	ชาติ
ภูดล	ภู	ภู	ดล	ดล
ภูนาถ	ภู	ภู	นาถ	นาถ
ภูนายก	ภู	ภู	นายก	นายก
ภูบดี	ภู	ภู	บดี	ปฺติ
ภูบาล	ภู	ภู	บาล	ปาล
ภูมินาถ	ภูมิ	ภูมิ	นาถ	นาถ
ภูมิบดี	ภูมิ	ภูมิ	บดี	ปฺติ

ตาราง 44 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ภูมิบาล	ภูมิ	ภูมิ	บาล	ปาล
มกรกฤษทล	มกร	มกร	กฤษทล	กฤษทล
มงคลวาท	มงคล	มงคล	วาท	วาท
มงคลวาร	มงคล	มงคล	วาร	วาร
มณีการ	มณี	มณี	การ	การ
มนทกานติ	มนท์	มนุท	กานติ	กานูติ
มยุรอาสน์	มยุระ	มยุร	อาสน์	อาสน
มลสาร	มล	มล	สาร	สาร
มหาเทพ	มหา	มหา	เทพ	เทว
มหาธาตุ	มหา	มหา	ธาตุ	ธาตุ
มหานิกาย	มหา	มหา	นิกาย	นิกาย
มหาพน	มหา	มหา	พน	วน
มหายุค	มหา	มหา	ยุค	ยุค
มหาอุจ	มหา	มหา	อุจ	อุจฺจ
มหิบดี	มหิ	มหิ	บดี	ปติ
มหิบาล	มหิ	มหิ	บาล	ปาล
มายาการ	มายา	มายา	การ	การ
मारวิชัย	मार	मार	วิชัย	วิชย
มาลาการ	มาลา	มาลา	การ	การ
มุขบาฐ	มุข	มุข	บาฐ	ป้าฐ
มุขป้าฐะ	มุข	มุข	ป้าฐะ	ป้าฐ
โมรกลาป	โมร	โมร	กลาป	กลาป
ยมทัศน์	ยม	ยม	ทัศน์	ทณฺท
ยมราช	ยม	ยม	ราช	ราช
ยฺทฐภูมิ	ยฺทฐ	ยฺทฐ	ภูมิ	ภูมิ
ยฺทฐโยธา	ยฺทฐ	ยฺทฐ	โยธา	โยธา

ตาราง 44 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ยุพยง	ยุพ	ยุว	ยง	ยง
ยุพเยาว์	ยุพ	ยุว	เยาว์	ยุว
ยุพราชา	ยุพ	ยุว	ราชา	ราชา
รัชนีจร	รัชนี	รชนี	จร	จร
รณภู	รณ	รณ	ภู	ภู
รณภูมิ	รณ	รณ	ภูมิ	ภูมิ
รวิวาร	รวิ	รวิ	วาร	วาร
ราชธานี	ราช	ราช	ธานี	ธานี
ราชনীติ	ราช	ราช	নীติ	নীติ
ราชยาน	ราช	ราช	ยาน	ยาน
ราชโยค	ราช	ราช	โยค	โยค
ราชเลขานุการ	ราช	ราช	เลขานุการ	เลขานุการ
ราชวรมหาวิหาร	ราช	ราช	วรมหาวิหาร	วรมหาวิหาร
ราชวรวิหาร	ราช	ราช	วรวิหาร	วรวิหาร
ราชสมบัติ	ราช	ราช	สมบัติ	สมบัติ
ราชาคณะ	ราชา	ราชา	คณะ	คณ
ราชาวลี	ราชา	ราชา	วลี	วลี
รุจิเรข	รุจิ	รุจิ	เรข	เรข
รูปสมบัติ	รูป	รูป	สมบัติ	สมบัติ
เรขาคนิต	เรขา	เรขา	คนิต	คนิต
ลิปิการ	ลิปิ	ลิปิ	การ	การ
โลกุตระภูมิ	โลกุตระ	โลก, อุตฺตร	ภูมิ	ภูมิ
วรทาน	วร	วร	ทาน	ทาน
วรวิหาร	วร	วร	วิหาร	วิหาร
วากยสัมพันธ์	วากยะ	วากย	สัมพันธ์	สมฺพนฺธ
วารณกร	วารณ	วารณ	กร	กร

ตาราง 44 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
วาริพินทุ	วาริ	วาริ	พินทุ	พินทุ
วิถิชีวิต	วิถิ	วิถิ	ชีวิต	ชีวิต
วิธีการ	วิธี	วิธี	การ	การ
วินัยปิฎก	วินัย	วินัย	ปิฎก	ปิฎก
วิภักชพยากรณ์	วิภักช	วิภักช	พยากรณ์	พยากรณ์
วิภักชวาที	วิภักช	วิภักช	วาที	วาที
วิภู	วิ	วิ	ภู	ภู
วิมล	วิ	วิ	มล	มล
วิราคะ	วิ	วิ	ราคะ	ราคะ
วิรูป	วิ	วิ	รูป	รูป
วิโรค	วิ	วิ	โรค	โรค
วิโรจน์	วิ	วิ	โรจน์	โรจน์
วิวาหมงคล	วิวาท	วิวาท	มงคล	มงคล
วีรชน	วีร	วีร	ชน	ชน
สกลโลก	สกล	สกล	โลก	โลก
สธนะ	ส	ส	ธนะ	ธนะ
สภานายก	สภา	สภา	นายก	นายก
สภาบดี	สภา	สภา	บดี	บดี
สมดุล	สม	สม	ดุล	ดุล
สมวัย	สม	สม	วัย	วัย
สมรภูมิ	สมร	สมร	ภูมิ	ภูมิ
สหจร	สห	สห	จร	จร
สหชาติ	สห	สห	ชาติ	ชาติ
สหชาติ	สห	สห	ชาติ	ชาติ
สหบาน	สห	สห	บาน	บาน
สหพันธ	สห	สห	พันธ	พันธ

ตาราง 44 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
สังฆทาน	สังฆ	สัง	ทาน	ทาน
สังฆเภท	สังฆ	สัง	เภท	เภท
สังฆมณฑล	สังฆ	สัง	มณฑล	มณฑล
สังฆราช	สังฆ	สัง	ราช	ราช
สาธารณชน	สาธารณะ	สาธารณ	ชน	ชน
สาธารณสมบัติ	สาธารณะ	สาธารณ	สมบัติ	สมบัติ
สาธุการ	สาธุ	สาธุ	การ	การ
สาธุชน	สาธุ	สาธุ	ชน	ชน
สุคนธ์	สุ	สุ	คนธ์	คนุธ
สุคนธ์ชาติ	สุคนธ์	สุคนุธ	ชาติ	ชาติ
สุคันธ์	สุ	สุ	คันธะ	คนุธ
สุคันธรส	สุคันธ์	สุคนุธ	รส	รส
สุจิตร	สุ	สุ	จิตร	จิตร
สุชน	สุ	สุ	ชน	ชน
สุธาโภชนี	สุธา	สุธา	โภชนี	โภชน
สุธาการ	สุธา	สุธา	การ	การ
สุปดี	สุ	สุ	ปดี	ปดี
สุปาณี	สุ	สุ	ปาณี	ปาณี
สุเมธ	สุ	สุ	เมธา	เมธ
สุรงค์	สุ	สุ	รงค์	รุงค
สุรภาพ	สุร	สุร	ภาพ	ภาว
สุรงค์	สุ	สุ	รงค์	รุงค
สุรติ	สุ	สุ	รติ	รติ
สุราบาน	สุรา	สุรา	บาน	ปาน
สุวินัย	สุ	สุ	วินัย	วินย
สุวิมล	สุ	สุ	วิมล	วิมล

ตาราง 44 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
สุปการ	สุปะ	สุป	การ	การ
เสาวคนธ์	เสาว	สุ	คนธ์	คนุธ
เสาวคันธ์	เสาว	สุ	คันธ์	คนุธ
เสาวภาพ	เสาว	สุ	ภาพ	ภาว
ไสมวาร	ไสม	ไสม	วาร	วาร
หงสบาท	หงส์	หฺส	บาท	ปาท
หงสราช	หงส์	หฺส	ราช	ราช
หงสลีลา	หงส์	หฺส	ลีลา	ลีลา
หริคันธ์	หริ	หริ	คันธ์	คนุธ
หริจันท์	หริ	หริ	จันท์	จนุท
หิตวจนะ	หิต	หิต	วจนะ	วจน
หิมवास	หิมะ	หิม	วาสะ	วาส
หุดโกวิท	หุด	หุด	โกวิท	โกวิท
องควิการ	องค์	องฺค	vikar	vikar
อจระ	อ	อ	จระ	จระ
อจินตา	อ	อ	จินตา	จินุตา
อจระ	อ	อ	จระ	จระ
อดีตภพ	อดีต	อดีต	ภพ	ภว
อดีตสมัย	อดีต	อดีต	สมัย	สมัย
อติชาติ	อติ	อติ	ชาติ	ชาติ
อติเทพ	อติ	อติ	เทพ	เทว
อติมานะ	อติ	อติ	มานะ	มาน
อติราช	อติ	อติ	ราช	ราช
อติเรกจีวร	อติเรก	อติเรก	จีวร	จีวร
อติราช	อติ	อติ	ราช	ราช
อติवास	อติ	อติ	วาสะ	วาส

ตาราง 44 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
อนิยต	อ	อ	นิยต	นิยต
อนิยม	อ	อ	นิยม	นิยม
อนุการ	อนุ	อนุ	การ	การ
อนุกามิก	อนุ	อนุ	คามิก	คามิก
อนุกามี	อนุ	อนุ	คามี	คามี
อนุจร	อนุ	อนุ	จร	จร
อนุชิต	อนุ	อนุ	ชิต	ชิต
อนุทิน	อนุ	อนุ	ทิน	ทิน
อนุพันธ์	อนุ	อนุ	พันธ์	พันธ
อนุโพธ	อนุ	อนุ	โพธ	โพธ
อนุมาน	อนุ	อนุ	มาน	มาน
อนุไมทนา	อนุ	อนุ	ไมทนา	ไมทณ
อนุรูป	อนุ	อนุ	รูป	รูป
อปเจายนมัย	อปเจายน	อปเจายน	มัย	มย
อปมงคล	อป	อป	มงคล	มงคล
อปมาน	อป	อป	มาน	มาน
อปวาท	อป	อป	วาท	วาท
อปหาร	อป	อป	หาร	หาร
อภูตะ	อ	อ	ภูตะ	ภูต
อมรราช	อมร	อมร	ราช	ราช
อยุर्थ	อ	อ	ยุर्थ	ยุทร
อรวดี	อ	อ	รวดี	รวติ
อรวติ	อ	อ	รวติ	รวติ
อรูป	อ	อ	รูป	รูป
อรูปพรหม	อรูป	อรูป	พรหม	พฺรหฺม
อรูปภูมิ	อรูป	อรูป	ภูมิ	ภูมि

ตาราง 44 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
อโลหะ	อ	อ	โลหะ	โลห
อวมงคล	อว	อว	มงคล	มงคล
อวรุทธ์	อว	อว	รุทธ์	รุฑ
อวิรุทธ์	อ	อ	วิรุทธ์	วิรุฑ
อวิโรธน์	อ	อ	วิโรธน์	วิโรธน
อวิโรธนะ	อ	อ	วิโรธน์	วิโรธน
อสาธุ	อ	อ	สาธุ	สาธุ
อหิงสา	อ	อ	หิงสา	หีสา
อันตชาติ	อันต	อนุต	ชาติ	ชาติ
อันตรการณ	อันตร	อนุต	การณ	การณ
อันโตชน	อันโต	อนโต	ชน	ชน
อาปานภูมิ	อาปาน	อาปาน	ภูมิ	ภูมิ
อารัมภกถา	อารัมภ	อารมภ	กถา	กถา
อินทรียโคจร	อินทรีย	อินทรีย	โคจร	โคจร
อินทรียสังวร	อินทรีย	อินทรีย	สังวร	สังวร
อุทบาน	อุท	อุท	บาน	ปาน
อุทกธารา	อุทก	อุทก	ธารา	ธารา
อุพยวราช	อุปะ	อุป	ยวราช	ยวราช
อุปราคา	อุปะ	อุป	ราคะ	ราคะ
อุปริจร	อุปริ	อุป	จร	จร
อุปเวท	อุปะ	อุป	เวท	เวท
อุปสัมปทา	อุปะ	อุป	สัมปทา	สัมปทา

1.8 คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 165 คำ ได้แก่

ตาราง 45 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
กรสุทธี	กร	กร	สุทธี	สุทฺธิ
กากคติ	กากะ	กาก	คติ	คติ
กามกิจ	กาม	กาม	กิจ	กิจฺจ
กามฉันท์	กาม	กาม	ฉันท์	ฉนฺท
กามวิตก	กาม	กาม	วิตก	วิตกฺก
กามสมังคี	กาม	กาม	สมังคี	สมงฺคี
กายทุจจริต	กาย	กาย	ทุจจริต	ทฺจฺจฺริต
กาลกิริยา	กาล	กาล	กิริยา	กิริยา
กุลทุสกก	กุล	กุล	ทุสกก	ทฺสกก
คชนาม	คช	คช	นาม	นาม
คชสีห์	คช	คช	สีห์	สีห
คุณนาม	คุณ	คุณ	นาม	นาม
คุณบท	คุณ	คุณ	บท	ปท
คุณวุฒิ	คุณ	คุณ	วุฒิ	วฺทฺวุฒิ
โคจรคาม	โคจร	โคจร	คาม	คาม
ฆาตกร	ฆาต	ฆาต	กร	กร
จตุรพิทพร	จตุรพิท	จตุรวิท	พร	วร
จาดุกรณ์ย์	จาดุ	จตุ	กรณ์ย์	กรณีย
จิตรกร	จิตร	จิตร	กร	กร
จินตกวี	จินต์	จินุต	กวี	กวี
ชัยเภารี	ชัย	ชย	เภารี	เภารี
ชีวประวัติ	ชีวะ	ชีว	ประวัติ	ปวตฺติ
ดลภาค	ดล	ดล	ภาค	ภาค
ดาราบถ	ดารา	ดารา	บถ	ปถ

ตาราง 45 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
เตโชธาตุ	เตโช	เตโช	ธาตุ	ธาตุ
ทวิบถ	ทวิ	ทวิ	บถ	ปถ
ทวิบท	ทวิ	ทวิ	บท	ปท
ทวิภาค	ทวิ	ทวิ	ภาค	ภาค
ทวิภาคี	ทวิ	ทวิ	ภาคี	ภาคี
ทานกัณฑ์	ทาน	ทาน	กัณฑ์	กณฺฐ
ทินกร	ทิน	ทินฺน	กร	กร
ทิพากร	ทิพา	ทิวา	กร	กร
ทิวสภาค	ทิวสละ	ทิวส	ภาค	ภาค
ทิวากร	ทิวา	ทิวา	กร	กร
เทหวัตถุ	เทห์	เทห	วัตถุ	วตฺถ
ธรรณีสงฆ์	ธรรณี	ธรรณี	สงฆ์	สงฺฆ
ธารายนต์	ธारा	ธारा	ยนต์	ยนฺต
นรพยัคฆ์	นร	นร	พยัคฆ์	พฺยคฺฆ
นรสีห์	นร	นร	สีห์	สีห
นวชาติ	นว	นว	ชาติ	ชาติ
นาคสังวัจจระ	นาค	นาค	สังวัจจระ	สังวฺจฺจ
นิลรัตน์	นิล	นึล	รัตน์	รตฺน
บรมครู	บรม	ปรอม	ครู	ครุ
บริบท	บริ	บริ	บท	ปท
บาทนิเกต	บาท	ปาท	นิเกต	นิเกต
บาทมูลิกากร	บาท	ปาท	มูลิกากร	มูลิกากร
บุราณทุดิยิกา	บุราณ	ปุราณ	ทุดิยิกา	ทุดิยิกา
บุชชาญญ	บุชชา	ปุชชา	ญญ	ยญญ
ปโยธ	ปโย	ปย	ธ	ธ
บริบท	บริ	บริ	บท	ปท

ตาราง 45 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
ปาณิมูล	ปาณิ	ปาณิ	มูล	มูล
ปาปมุต	ปาป	ปาป	มุต	มุตุด
ปิงคหัตถิ	ปิงคละ	ปิงค	หัตถิ	หตุถิ
พนาสณห์	พน	วณ	สณห์	สณฺช
พนาสัณห์	พน	วณ	สัณห์	สณฺช
พรหมธาดา	พรหม	พฺรหฺม	ธาดา	ธาดา
พรหมบถ	พรหม	พฺรหฺม	บถ	ปถ
พหูภาคี	พหู	พหู	ภาคี	ภาคี
ภวตัณหา	ภวะ	ภว	ตัณหา	ตณฺหา
ภาสกร	ภาส	ภาส	กร	กร
ภุขสมโภช	ภุข	ภุข	สมโภช	สมโภช
ภุชร	ภุ	ภุ	ชร	ชร
ภุมิธร	ภุมิ	ภุมิ	ธร	ธร
ภุมิภาค	ภุมิ	ภุมิ	ภาค	ภาค
โภชนากร	โภชนะ	โภชน	กร	กร
มงคลหัตถิ	มงคล	มงคล	หัตถิ	หตุถิ
มธุกร	มธุ	มธุ	กร	กร
มธุปายาส	มธุ	มธุ	ปายาส	ปายาส
มหาเทพี	มหา	มห	เทพี	เทวี
มหาเทวี	มหา	มห	เทวี	เทวี
มายากร	มายา	มายา	กร	กร
มุนীগุญชร	มุนี	มุนิ	กุญชร	กุญชร
โมฆสัณญา	โมฆะ	โมฆ	สัณญา	สณฺญา
ยมขันธ	ยม	ยม	ขันธ	ขนฺธ
ยมกปาฏิหาริย์	ยมก	ยมก	ปาฏิหาริย์	ปาฏิหาริย
ยฺพุทธปัจฉัย	ยฺพุทธ	ยฺพุทธ	ปัจฉัย	ปจฺฉย

ตาราง 45 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
รงค์วัตถุ	รงค์	รํงค	วัตถุ	วตถุ
รชนีกร	รชนี	รชนี	กร	กร
ราคจวิต	ราคาะ	ราค	จวิต	จวิต
ราชกรณียกิจ	ราช	ราช	กรณียกิจ	กรณียกิจจ
ราชกิจ	ราช	ราช	กิจ	กิจจ
ราชฐาน	ราช	ราช	ฐาน	ฐาน
ราชบัลลังก์	ราช	ราช	บัลลังก์	ปลุลงก
ราชภักฏ	ราช	ราช	ภักฏ	ภฏ
ราชรถ	ราช	ราช	รถ	รถ
ราชลัญจกร	ราช	ราช	ลัญจกร	ลนจกร
ราชวโรงการ	ราช	ราช	วโรงการ	วร, โองการ
ราชโองการ	ราช	ราช	โองการ	โองการ
ราชสีห์	ราช	ราช	สีห์	สีห
รูปฌาน	รูป	รูป	ฌาน	ฌาน
รูปภาพ	รูป	รูป	ภาพ	ภว
โรคนิทาน	โรค	โรค	นิทาน	นิทาน
ลิลีกร	ลิลี	ลิลี	กร	กร
เลปกร	เลป	เลป	กร	กร
โลกธาตุ	โลก	โลก	ธาตุ	ธาตุ
โลกวัชชะ	โลก	โลก	วัชชะ	วชช
โลกวิทู	โลก	โลก	วิทู	วิทู
โลหกุมภี	โลหะ	โลห	กุมภี	กุมภ
วัยวุฒิ	วัย	วย	วุฒิ	วุฒิ
วาลวีชนี	วาล	วาล	วีชนี	วีชนี
วิจารณ์ญาณ	วิจารณ์	วิจารณ์	ญาณ	ญาณ
วิภวตัณหา	วิภว	วิภว	ตัณหา	ตณหา

ตาราง 45 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
สมจारी	สม	สม	จारी	จारी
สมมูล	สม	สม	มูล	มูล
สมานคติ	สมาน	สมาน	คติ	คติ
สมุจเฉทปหาน	สมุจเฉท	สมุจเฉท	ปหาน	ปหาน
สังฆการี	สังฆ	สังฆ	การี	การี
สังฆเถระ	สังฆ	สังฆ	เถระ	เถร
สังฆปาโมกข์	สังฆ	สังฆ	ปาโมกข์	ปาโมกษ
สังฆภัต	สังฆ	สังฆ	ภัต	ภตต
สิทธิกร	สิทธิ	สิทธิ	กร	กร
สิทธิการियะ	สิทธิ	สิทธิ	การिय	การिय
สุคต	สุ	สุ	คต	คต
สุคติ	สุ	สุ	คติ	คติ
สุจวิต	สุ	สุ	จวิต	จวิต
สุจิต	สุ	สุ	จิต	จิตต
สุรสีหนาท	สุร	สุร	สีหนาท	สีหนาท
เสนาพยุหี	เสนา	เสนา	พยุหะ	วยุห
เสนาพยุหี	เสนา	เสนา	พยุหะ	วยุห
หงสคติ	หงส์	หังส	คติ	คติ
หงสรถ	หงส์	หังส	รถ	รถ
อกตเวทิตา	อ	อ	กตเวทิตา	กตเวทิตา
อกตเวที	อ	อ	กตเวที	กตเวที
อกตัญญูตา	อ	อ	กตัญญูตา	กตญญูตา
อกตัญญู	อ	อ	กตัญญู	กตญญู
อกรณีย์	อ	อ	กรณีย์	กรณีย
อภปิยะ	อ	อ	ภปิยะ	ภปิย
อคติ	อ	อ	คติ	คติ

ตาราง 45 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
อนาคต	อน	อน	คต	คต
อนี้จะ	อ	อ	นิจ	นิจ
อนุกร	อนุ	อนุ	กร	กร
อนุชาติ	อนุ	อนุ	ชาติ	ชาติ
อนุเถระ	อนุ	อนุ	เถระ	เถระ
อนุอุปสัมบัน	อนุ	อนุ	อุปสัมบัน	อุปสมุปนุน
อนุพัทธ์	อนุ	อนุ	พัทธ์	พหุ
อนุภริยา	อนุ	อนุ	ภริยา	ภริยา
อนุมูล	อนุ	อนุ	มูล	มูล
อเนกวิช	อเนก	อเนก	วิช	วิช
อปรภาค	อปร	อปร	ภาค	ภาค
อปราชิต	อ	อ	ปราชิต	ปราชิต
อมรรัตน์	อมร	อมร	รัตน์	รัตน
อรูปฌาน	อรูป	อรูป	ฌาน	ฌาน
อรูปภาพ	อรูป	อรูป	ภาพ	ภว
อลัชชี	อ	อ	ลัชชี	ลชชี
อวชาติ	อว	อว	ชาติ	ชาติ
อวิชา	อ	อ	วิชา	วิชา
อวิญญู	อ	อ	วิญญู	วิญญู
อวิหิงสา	อ	อ	วิหิงสา	วิหีส
อสังหาริมะ	อ	อ	สังหาริมะ	สงฺหาริม
อสังญณี	อ	อ	สังญณี	สญญณี
อสุจิ	อ	อ	สุจิ	สุจิ
อันตกิริยา	อันต	อนฺต	กิริยา	กิริยา
อันตรภาค	อันตร	อนฺตร	ภาค	ภาค
อันตรสาวก	อันตร	อนฺตร	สาวก	สาวก

ตาราง 45 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
อันธพาล	อันธ	อนฺธ	พาล	พาล
อาการนาม	อาการ	อาการ	นาม	นาม
อากากร	อาภา	อาภา	กร	กร
อาโลกกสึณ	อาโลก	อาโลก	กสึณ	กสึณ
อินทริยญาณ	อินทริย์	อินฺทฺริย	ญาณ	ญาณ
อุปมาโวหาร	อุปมา	อุปมา	โวหาร	โวหาร
อุปมาอุปไมย	อุปมา	อุปมา	อุปไมย	อุปเมยฺย
อุบริพุทธิ	อุบริ	อุบริ	พุทธิ	พุทธิ
อุบริภาค	อุบริ	อุบริ	ภาค	ภาค
เอกพจน์	เอก	เอก	พจน์	วจน
เอกภาคี	เอก	เอก	ภาคี	ภาคี

1.9 คำบาลีสันสกฤต สมรสกับ คำสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 141 คำ ได้แก่

ตาราง 46 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลีสันสกฤต สมรสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
กถามรรค	กถา	กถา	มรรค	มารุค
กายวิภาคศาสตร์	กายวิภาค	กายวิภาค	ศาสตร์	ศาสฺตุร
กาลจักร	กาล	กาล	จักร	จกร
กาลสมุตถาน	กาล	กาล	สมุตถาน	สมุตฺถาน
กุลสตรี	กุล	กุล	สตรี	สฺตรี
คชกรรม	คช	คช	กรรม	กรฺม
คชลักษณ์	คช	คช	ลักษณ์	ลฺกฺษณ
คชศาสตร์	คช	คช	ศาสตร์	ศาสฺตุร

ตาราง 46 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
คณิตศาสตร์	คณิต	คณิต	ศาสตร์	ศาสตร์
คัมภีร์	คัม	คัม	ภีร์	ภีร์
คุณประโยชน์	คุณ	คุณ	ประโยชน์	ประโยชน์
คุณพิเศษ	คุณ	คุณ	พิเศษ	พิเศษ
ครูศึกษา	ครู	ครู	ศึกษา	ศึกษา
ฆาตกรรม	ฆาต	ฆาต	กรรม	กรรม
จลนพลศาสตร์	จลน	จลน	พลศาสตร์	พลศาสตร์
จลนศาสตร์	จลน	จลน	ศาสตร์	ศาสตร์
จิตรกรรม	จิตร	จิตร	กรรม	กรรม
ฉันทวิทยา	ฉันท	ฉันท	วิทยา	วิทยา
อุปศาสตร์	อุป	อุป	ศาสตร์	ศาสตร์
ชราธรรม	ชรา	ชรา	ธรรม	ธรรม
ชลมารค	ชล	ชล	มารค	มารค
ชลสถาน	ชล	ชล	สถาน	สถาน
ชาลกรรม	ชาล	ชาล	กรรม	กรรม
ชีววิทยา	ชีว	ชีว	วิทยา	วิทยา
ดาราศาสตร์	ดารา	ดารา	ศาสตร์	ศาสตร์
ทนต์การศึกษาศาสตร์	ทนต์	ทนต์	การศึกษาศาสตร์	การศึกษาศาสตร์
ทันตวิทยา	ทันต	ทันต	วิทยา	วิทยา
ทินศูนย์	ทิน	ทิน	ศูนย์	ศูนย์
เทวธรรม	เทว	เทว	ธรรม	ธรรม
เทววิทยา	เทว	เทว	วิทยา	วิทยา
ธนบัตร	ธน	ธน	บัตร	บัตร
ธรณีวิทยา	ธรณี	ธรณี	วิทยา	วิทยา
ธาตุกรรม	ธาตุ	ธาตุ	กรรม	กรรม
นรเศรษฐศาสตร์	นร	นร	เศรษฐศาสตร์	เศรษฐศาสตร์

ตาราง 46 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
นรสิงห์	นร	นร	สิงห์	สีห
นิลปัทม์	นิล	นีล	ปัทม	ปทุม
บาทมูทรา	บาท	ปาท	มูทรา	มูทรา
บุชนียสถาน	บุชนีย	ปุชนีย	สถาน	สถาน
ปโยราติ	ปโย	ปโย	ราติ	ราติ
ปริทรรศน์	ปริ	ปริ	ทรรศนะ	ทรรศน
ปริทศน์	ปริ	ปริ	ทศน์	ทรรศน
พนาเวศ	พน	วน	เวศ	เวศ
พยุหแลนยา	พยุหะ	ว्यूห	แลนย์	ไลนุย
พรหมบริษัท	พรหม	พฺรหฺม	บริษัท	บริษัท
พรหมพักตร์	พรหม	พฺรหฺม	พักตร์	วฏฺฏ
พรหมฤๅษี	พรหม	พฺรหฺม	ฤๅษี	ฤๅษี
พรหมศร	พรหม	พฺรหฺม	ศร	ศร
พรหมสูตร	พรหม	พฺรหฺม	สูตร	สูตร
พลศึกษา	พล	พล	ศึกษา	ศึกษา
พลศาสตร์	พล	พล	ศาสตร์	ศาสฺตฺร
พลีกรรม	พลี	พลี	กรรม	กรรม
พันธุกรรม	พันธุ์	พฺนฺธุ	กรรม	กรรม
พิธีกรรม	พิธี	วฺิธิ	กรรม	ธฺรม
ภวกษัย	ภวะ	ภว	กษัย	กฺษย
ภายยนตร์	ภาพ	ภาว	ยนตร์	ยฺนฺตฺร
ภาวศุทธิ	ภาว	ภาว	ศุทธิ	ศฺุทธิ
ภูธเรศ	ภู	ภู	ธเรศ	ธฺร, อีศ
ภูดินทร์	ภู	ภู	ดินทร์	ปฺติ, อฺินฺทฺร
ภูมิประเทศ	ภูมิ	ภูมิ	ประเทศ	ปฺรเทศ
ภูมิศาสตร์	ภูมิ	ภูมิ	ศาสตร์	ศาสฺตฺร

ตาราง 46 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
ภูมิอากาศ	ภูมิ	ภูมิ	อากาศ	อากาศ
ภูวนตรัย	ภูวน	ภูวน	ตรัย	ตรัย
มงคลจักร	มงคล	มงคล	จักร	จักร
มณีศิลา	มณี	มณี	ศิลา	ศิลา
มธุโกศ	มธุ	มธุ	โกศ	โกศ
มธุตถุณ	มธุ	มธุ	ตถุณ	ตถุณ
มธุมิตร	มธุ	มธุ	มิตร	มิตร
มธุเศษ	มธุ	มธุ	เศษ	เศษ
มรณธรรม	มรณะ	มรณ	ธรรม	ธรรม
มรณบุตร	มรณะ	มรณ	บุตร	บุตร
มหาจักร	มหา	มหา	จักร	จักร
มหาภารตะ	มหา	มหา	ภารตะ	ภารต
มหาวงศ์	มหา	มหา	วงศ์	วงศ์
มหาวรรค	มหา	มหา	วรรค	วรรค
มหาวิทยาลัย	มหา	มหา	วิทยาลัย	วิทยา, ฉาลัย
มหาสงกรานต์	มหา	มหา	สงกรานต์	สงกรานนุติ
มายากล	มายา	มายา	กล	กล
มาลากรรม	มาลา	มาลา	กรรม	กรรม
โมฆกรรม	โมฆะ	โมฆ	กรรม	กรรม
ยุทธศาสตร์	ยุทธ์	ยุทธ	ศาสตร์	ศาสตร์
โยคจักร	โยคะ	โยค	จักร	จักร
รณเกษตร	รณ	รณ	เกษตร	เกษตร
รณสถาน	รณ	รณ	สถาน	สถาน
รมณีสถาน	รมณีย์	รมณีย	สถาน	สถาน
ราชอาณาจักร	ราช	ราช	เลขาธิการ	เลขา, อธิการ
ราชสันตติวงศ์	ราช	ราช	สันตติวงศ์	สันตติวงศ์

ตาราง 46 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
ราชของครีักษ์	ราช	ราช	องครีักษ์	องครักษ์
ราชาฤกษ์	ราชา	ราชา	ฤกษ์	ฤกษ์
โลกสถิตี	โลก	โลก	สถิตี	สถิตี
โลกุตระธรรม	โลกุตระ	โลก, อุตฺตร	ธรรม	ธรรม
วสันตฤดู	วสันต์	วสนฺต	ฤดู	ฤดู
วสันตวิษุวัต	วสันต์	วสนฺต	วิษุวัต	วิษุวัต
วาทศาสตร์	วาท	วาท	ศาสตร์	ศาสตร์
วิภาษ	วิ	วิ	ภาษ	ภาษ
วิลาวัลย์	วิ	วิ	ลาวัลย์	ลาวลฺย
วิหารธรรม	วิหาร	วิหาร	ธรรม	ธรรม
วีรกรรม	วีร	วีร	กรรม	กรรม
วีรสตรี	วีร	วีร	สตรี	สตรี
สหธรรม	สห	สห	ธรรม	ธรรม
สหประชาชาติ	สห	สห	ประชาชาติ	ปฺรชาชาติ
สังฆกรรม	สังฆ	สังฆ	กรรม	กรรม
สังเขนียสถาน	สังเขนีย	สังเขนีย	สถาน	สถาน
สาธารณประโยชน์	สาธารณะ	สาธารณ	ประโยชน์	ปฺรโยชน์
สาธารณสถาน	สาธารณะ	สาธารณ	สถาน	สถาน
สารธรรม	สาร	สาร	ธรรม	ธรรม
สารนิเทศ	สาร	สาร	นิเทศ	นิตฺเทศ
สารสนเทศ	สาร	สาร	สนเทศ	สนเทศ
สิทธิบัตร	สิทธิ	สิทธิ	บัตร	ปฺตร
สุขวิทยา	สุข	สุข	วิทยา	วิทยา
สุปรีดี	สุ	สุ	ปรีดี	ปฺรดี
สุปรีย์	สุ	สุ	ปรีย์	ปฺรีย
สุทศาสตร์	สุท	สุท	ศาสตร์	ศาสตร์

ตาราง 46 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
หริรักษ์	หริ	หริ	รักษ์	รक्ष
หริวงศ์	หริ	หริ	วงศ์	वंศ
หิตานุहितประโยชน์	หิตานุहित	हित, อนุहित	ประโยชน์	प्रโยชน
หิมเวศ	หิมะ	หิม	เวศ	เวศ
โหมกรรม	โหม	โหม	กรรม	กรรม
โหมกฤษณ์	โหม	โหม	กฤษณ์	กฤษ
โหราศาสตร์	โหร	โหรา	ศาสตร์	ศาส
องค์มนตรี	องค์	อํงค	มนตรี	มนตฺริณ
อจิตติ	อ	อ	จิตติ	จิตฺติ
อธรรม	อ	อ	ธรรม	ธรม
อนีกทรรศนะ	อนีกะ	อนีก	ทรรศนะ	ทรศน
อนีกัทศนะ	อนีกะ	อนีก	ัทศนะ	ทรศน
อนุกรรมการ	อนุ	อนุ	กรรมการ	กรรมการ
อนุประโยค	อนุ	อนุ	ประโยค	ปรโยค
อนุเมทนาบัตร	อนุเมทนา	อนุเมทนา	บัตร	ปตฺร
อปลายนธรรม	อปลายน	อภย	ธรรม	ธรม
อมรสตรี	อมร	อมร	สตรี	สฺตฺรี
อมฤตยู	อ	อ	มฤตยู	มฤตฺยู
อลังการศาสตร์	อลังการ	อลงการ	ศาสตร์	ศาส
อวรรค	อ	อ	วรรค	วฺรค
อสิธारा	อสิ	อสิ	ธारा	ธारा
อันโตนาที	อันโต	อันโต	นาที	นาที
อัปยศ	อป	อป	ยศ	ยศ
อาราธนาธรรม	อาราธนา	อาราธนา	ธรรม	ธรม
อาราธนาพระ ปริตร	อาราธนา	อาราธนา	พระปริตร	วฺรปฺริตฺต

ตาราง 46 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
อาราธนาศีล	อาราธนา	อาราธนา	ศีล	ศีล
อาสนศาสดา	อาสนะ	อาสน	ศาสดา	ศาสดา
อุทกศาสตร์	อุทก	อุทก	ศาสตร์	ศาสตราจารย์
เอกศักดิ์	เอก	เอก	ศักดิ์	ศกฺติ

1.10 คำบาลี สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 3 คำ ได้แก่

ตาราง 47 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลี สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
จุดปารีสุทธิศีล	จุด	จุด	ปารีสุทธิ	ปารีสุทธิ	ศีล	ศีล
จิตเวชศาสตร์	จิต	จิตต	เวช	เวชช	ศาสตร์	ศาสตราจารย์
ตจปัญจกรรมฐาน	ตจ	ตจ	ปัญจ	ปญจ	กรรมฐาน	กรรมฐาน

1.11 คำบาลี สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 5 คำ ได้แก่

ตาราง 48 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลี สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
เบญจมสุรทิน	เบญจ	ปญจ	สุร	สุร	ทิน	ทิน

ตาราง 48 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ปฏิบัติพยากรณ์	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	พยากรณ์	วยากรณ์
ปฏิบัติวาที	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	วาที	วาที
ปฐมสุรทิน	ปฐม	ปฐม	สุร	สุร	ทิน	ทิน
ป้อนรมสุรทิน	ป้อนรม	ป้อนรม สม	สุร	สุร	ทิน	ทิน

1.12 คำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 4 คำ ได้แก่

ตาราง 49 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)
กิตติกรรมประกาศ	กิตติ	กิตติ	กรรม	กรรม	ประกาศ	ปรกาศ
คหกรรมศาสตร์	คห	คห	กรรม	กรรม	ศาสตร์	ศาสฺตร
รัฐประศาสน ศาสตร์	รัฐ	รัฐ	ประศาสน์	ปรุศาสน	ศาสตร์	ศาสฺตร
ไสตทัศน์วัสดุ	ไสต	ไสต	ทัศน์	ทรุศน	วัสดุ	วสุตุ

1.13 คำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 1 คำ
ได้แก่

ตาราง 50 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)
รัฐประศาสน นัย	รัฐ	ภณัฐ	ประศาสน์	ปุรศาสน	นัย	นย

1.14 คำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต มีจำนวนคำ
เพิ่มขึ้น 2 คำ ได้แก่

ตาราง 51 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)
จตุทิพย คันธา	จตุ	จตุ	ทิพย์	ทิวฺย	คันธา	คณฺธา
ทุทธรรคนิยม	ทุ	ทุ	ทธรรคนะ	ทรุศน	นิยม	นิยม

1.15 คำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 1 คำ ได้แก่

ตาราง 52 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ปฐุมโพธิ กาล	ปฐุม	ปฐุม	โพธิ	โพธิ	กาล	กาล

1.16 คำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 2 คำ ได้แก่

ตาราง 53 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)
อุทานศาลา	อุ	อุ	ทาน	ทาน	ศาลา	ศาลา
บุพวิเทหทวีป	บุพ	บุพ	วิเทห	วิเทห	ทวีป	ทวีป

1.17 คำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 1 คำ ได้แก่

ตาราง 54 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)
ตรีพิษจักร	ตรี	ตรี	พิษ	วิษ	จักร	จกร

1.18 คำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น
2 คำ ได้แก่

ตาราง 55 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)
ปฤจณา สรรพนาม	ปฤจณา	ปฤจณา	สรรพ	สรรว	นาม	นาม
สูตินรีเวช	สูติ	สูติ	นรี	นรี	เวช	เวชุช

1.19 คำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต มีจำนวนคำ
เพิ่มขึ้น 4 คำ ได้แก่

ตาราง 56 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ตรีทิวรส	ตรี	ตฺริ	ทฺร	ทฺร	วรส	วรส
ตรีสัตตกุล	ตรี	ตฺริ	สฺต	สฺต	กุล	กุล
ตรีอากาศผล	ตรี	ตฺริ	อากาศ	อากาศ	ผล	ผล
ผลคฺนีบูรพมาส	ผลคฺนี	ผลคฺนี	บูรพะ	บูรพ	มาส	มาส

1.20 คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 3 คำ ได้แก่

ตาราง 57 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)
ตรีภาพิษ	ตรี	ตฺริ	ภาพิ	ภาพิ	พิษ	วิษ
ศัพทมูลวิทยา	ศัพท	ศพฺท	มูล	มูล	วิทยา	วิฑฺยา
ศิลปหัตถกรรม	ศิลป์	ศिल्ป	หัตถ	หตฺถ	กรรม	กรฺม

1.21 คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำบาลี มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 1 คำ ได้แก่

ตาราง 58 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำบาลี

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)
มฤคทายวัน	มฤค	มฺฤค	ทาย	ทาย	วัน	วณ

1.22 คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 6 คำ ได้แก่

ตาราง 59 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ตรีญาณรส	ตรี	ตฺริ	ญาณ	ญาน	รส	รส

ตาราง 59 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ตรีปิณฑผล	ตรี	ตฺริ	ปิณฑะ	ปิณฑ	ผล	ผล
ตรีสินธุรส	ตรี	ตฺริ	สินธุ	สินธุ	รส	รส
ตรีสุรผล	ตรี	ตฺริ	สุร	สุร	ผล	ผล
ตรีเสมหผล	ตรี	ตฺริ	เสมหะ	เสมห	ผล	ผล
วัชรธาตุ มณฑล	วัชระ	วชร	ธาตุ	ธาตุ	มณฑล	มณฑล

1.23 คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต มี
จำนวนคำเพิ่มขึ้น 3 คำ ได้แก่

ตาราง 60 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี
สันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ตรีวาทผล	ตรี	ตฺริ	วาทะ	วาท	ผล	ผล
ตรีสันนิบาต ผล	ตรี	ตฺริ	สันนิบาต	สนุนิปาต	ผล	ผล
อัศรมหา เสนาบดี	อัศร	อฺศร	มหา	มหา	เสนาบดี	เสนาปติ

1.24 คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 2 คำ ได้แก่

ตาราง 61 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)
ตรีฉันทลามก	ตรี	ตุริ	ฉินท์	ฉินุท	ลามก	ลามก
ตรีผลธาตุ	ตรี	ตุริ	ผล	ผล	ธาตุ	ธาตุ

1.25 คำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 1 คำ ได้แก่

ตาราง 62 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)
ตรีธารทิพย์	ตรี	ตุริ	ธาร	ธาร	ทิพย์	ทิวุย

1.26 คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 1 คำ ได้แก่

ตาราง 63 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)
กายวิภาค ศาสตร์	กาย	กาย	วิภาค	วิภาค	ศาสตร์	ศาสฺตร

1.27 คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 2 คำ ได้แก่

ตาราง 64 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ส.)
ภุมิ รัฐศาสตร์	ภุมิ	ภุมิ	รัฐ	รฐ	ศาสตร์	ศาสฺตร
อุตริมนุส รวม	อุตริ	อุตฺตริ	มนุส	มนุสฺส	ธรรม	ธรม

1.28 คำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต มีจำนวนเพิ่มขึ้น 1 คำ ได้แก่

ตาราง 65 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลีสันสกฤต สมาสกับ คำบาลี สมาสกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมา สมาส	คำเดิม (ป., ส.)
อธิกสุรทิน	อธิก	อธิก	สุร	สุร	ทิน	ทิน

2. คำสมาสแบบไม่มีสนธิ

คำสมาสแบบมีสนธิ มีจำนวนคำที่เพิ่มขึ้น 405 คำ โดยจำแนกประเภทตามที่มาของคำดังนี้

2.1 คำบาลี สนธิกับ คำบาลี มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 21 คำ ได้แก่

ตาราง 66 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลี สนธิกับ คำบาลี

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
กิจจานุกิจ	กิจ	กิจจ	อนุกิจ	อนุกิจจ
จิตตานุปัสสนา	จิตต์	จิตต	อนุปัสสนา	อนุปัสสนา
ฉันทาคติ	ฉันทะ	ฉนุท	อคติ	อคติ
ชिरณัคคิ	ชिरณะ	ชีรณ	อัคคิ	อคคิ
อุปารหบุคคล	อุป	อุป	อรบุคคล	อรบุคคล
ทุกขารมณ	ทุกข์	ทุกข	อารมณ	อารมณ
ทุตานุทต	ทุต	ทุต	อนุทต	อนุทต
โทสาคติ	โทสะ	โทส	อคติ	อคติ
นวกโกวาท	นวก	นวก	โกวาท	โกวาท
นानันครส	นานา	นานา	อัครส	อคครส
นามาภิไธย	นาม	นาม	อภิไธย	อภิไธย
บุพพาสาฬหะ	บุพพ	บุพพ	อาสาฬห	อาสาฬห

ตาราง 66 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
ปรมัตถ์	ปรม	ปรม	อตถ์	อตถ
ปริณามัคคิ	ปริณาม	ปริณาม	อคคิ	อคคิ
ปาณาติบาตร	ปาณะ	ปาณ	อติบาตร	อติปฺตร
ปิโยรส	ปิย	ปิย	โอรส	โอรส
สมิทธิ	สม	สม	อิทธิ	อิทธิ
สมิทธิ	สม	สม	อิทธิ	อิทธิ
อสีตยานุ พยุญชนะ	อสีติ	อสีติ	อนุพยุญชนะ	อนุพยุญชนะ
อัญจังสะ	อัญจระ	อญจ	อังสะ	อัส
อัทธายุ	อัทธ	อทุธ	อายุ	อายุ

2.2 คำบาลี สมนธิกับ คำสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 30 คำ ได้แก่

ตาราง 67 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลี สมนธิกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
กัณฐัศวร์	กัณฐั	กณฐ	อศว	อศว
ฐานานุกรม	ฐานะ	ฐาน	อนุกรม	อนุกรม
ฐานานุศักดิ์	ฐานะ	ฐาน	อนุศักดิ์	อนุศกฺติ
เถรานูเถระ	เถระ	เถร	อนูเถระ	อนูเถร
นาคินทร์	นาค	นาค	อินทร์	อินฺทฺร
นาเคนทร์	นาค	นาค	อินทร์	อินฺทฺร
นาเคศ	นาค	นาค	อีศ	อีศ
นาเศวร	นาค	นาค	อิศวร	อีศฺวร
นามานุศาสตร์	นาม	นาม	อนุศาสตร์	อนุศาสฺตฺร

ตาราง 67 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
บุคลาธิษฐาน	บุคคล	บุคคล	อธิษฐาน	อธิษฐาน
บุพพจารย์	บุพพ	บุพพ	อาจารย์	อาจารย์
ปรมาจารย์	ปรม	ปรม	อาจารย์	อาจารย์
ปรมาตมัน	ปรม	ปรม	อาตมัน	อาตมณู
ปรมาภิเษก	ปรม	ปรม	อภิเษก	อภิเษก
ปรมินทร์	ปรม	ปรม	อินทร์	อินุท
ปรเมนทร์	ปรม	ปรม	อินทร์	อินุท
ปรเมศวร์	ปรม	ปรม	อิศวร	อิศวร
พจนานุกรม	พจน์	วจน	อนุกรม	อนุกรม
พจนารถ	พจน์	วจน	อรรถ	อรุถ
พยัคฆินทร์	พยัคฆ์	พยุคฆ	อินทร์	อินุท
พยัคฆเณทร์	พยัคฆ์	พยุคฆ	อินทร์	อินุท
พระหารณย์	พระหา	พุรหา	อาร์ณย์	อาร์ณูย
พระหารัณย์	พระหา	พุรหา	อาร์ณย์	อาร์ณูย
พุทธาภิเษก	พุทธะ	พุทธ	อภิเษก	อภิเษก
ภัณฑารักษ์	ภัณฑ์	ภณุท	อาร์ักษ์	อาร์กษ
มฤทธาภิเษก	มฤทธา	มฤทธา	อภิเษก	อภิเษก
วโนทยาน	วน	วน	อุทยาน	อุทยาน
สกรรต	สก	สก	อรรถ	อรุถ
เสวกามาตย์	เสวก	เสวก	อมาตย์	อมาตยู
อักษานุกรม	อักษร	อักษ	อนุกรม	อนุกรม

2.3 คำบาลี สนธิกับ คำบาลีสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 76 คำ ได้แก่

ตาราง 68 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลี สนธิกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
กรรณาคิคุณ	กรรณา	กรรณา	อริคุณ	อริคุณ
กิตาการ	กิต	กิตฺติ	อาการ	อาการ
คมนาการ	คมน	คมน	อาการ	อาการ
คิมหันต์	คิมหะ	คิมห	อันต	อนุต
ชมราวาส	ชมระ	ชมร	อาวาส	อาวาส
ฆานินทรีย์	ฆาน	ฆาน	อินทรีย์	อินทฺริย
จลาจล	จล	จล	อจล	อจล
จักขุนทรีย์	จักขุ	จกฺขุ	อินทรีย์	อินทฺริย
จุลินทรีย์	จุล	จฺจุล	อินทรีย์	อินทฺริย
ชีวหินทรีย์	ชีวหา	ชีวฺหา	อินทรีย์	อินทฺริย
ฐานานุรูป	ฐานะ	ฐาน	อนุรูป	อนุรูป
ตุรียงค์	ตุริยะ	ตุริย	องค์	องฺค
ตุรียงค์	ตุริย	ตุริย	องค์	องฺค
ทวิซงค์	ทวิซ	ทฺวิซ	องค์	องฺค
ทักษิณาทก	ทักษิณา	ทกฺขิณา	อุทก	อุทก
ทิมัมพร	ทิม	ทิม	อัมพร	อมฺพร
ทุพภิกขันดร	ทุพภิกข	ทฺพภิกฺข	อันดร	อนฺดร
ธัญญาหาร	ธัญ	ธฺญู	อาหาร	อาหาร
ธันวาคม	ธนู	ธฺนู	อาคม	อาคม
นภาลัย	นภ	นภ	อาลัย	อาลย
นนานาเนก	นนานา	นนานา	อนเนก	อน, เอก
นิสัชชาการ	นิสัช	นิสฺชฺชา	อาการ	อาการ
นิสัทนาการ	นิสัทนะ	นิสฺสฺทน	อาการ	อาการ
บุคดากร	บุคค	บุคฺค	อากร	อากร

ตาราง 68 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
บุญญาธิการ	บุญ	บุญญ	อธิการ	อธิการ
บุญญาธิสมภาร	บุญ	บุญญ	อธิสมภาร	อธิสมภาร
เบญจางค์	เบญจะ	ปญจ	องค์	องฺค
ปริตรโตทก	ปริตร	ปริตฺต	อุทก	อุทก
ปวัตนาการ	ปวัตน์	ปวตฺน	อาการ	อาการ
ปลันนาการ	ปลันนะ	ปลฺสนฺ	อาการ	อาการ
ปลัยหาการ	ปลัยหะ	ปลฺยฺห	อาการ	อาการ
ปลัยหาหาร	ปลัยหะ	ปลฺยฺห	อวหาร	อวหาร
ปักขันดร	ปักข์	ปกฺข	อันดร	อนฺตร
ผัสสาหาร	ผัสสะ	ผฺสฺส	อาหาร	อาหาร
พุทธีงูร	พุทฺธะ	พุทฺธ	อังูร	องฺกูร
พุทฺธางูร	พุทฺธะ	พุทฺธ	อังูร	องฺกูร
ภินทนาการ	ภินทน	ภินฺทฺน	อาการ	อาการ
มนินทรีย์	มน	มน	อินทรีย์	อินฺทฺริย
มโนนุกูล	มโน	มโน	อนุกูล	อนฺุกูล
มัญญเขมฺมิจฺฉิกการ	มัญญเขมฺมิจฺฉิกา	มญฺญเขมฺมฺจฺฉ	อากร	อากร
มิจจาจาร	มิจจา	มิจฺจา	อาจารย์	อาจารย์
รยางค์	รยา	รยา	องค์	องฺค
รัตนากร	รัตนะ	รตฺน	อากร	อากร
รัตนากรณ	รัตนะ	รตฺน	อากรณ	อากรณ
วนานต์	วน	วน	อันต	อนฺต
วนาวาส	วน	วน	อาวาส	อาวาส
วัตถาภรณ	วัตถ์	วตฺถ	อาภรณ	อาภรณ
วัตถาลังการ	วัตถ์	วตฺถ	อลังการ	อลงฺการ
วัสโสทก	วัสสะ	วสฺส	อุทก	อุทก
วิชาชีพ	วิชา	วิชฺชา	อาชีพ	อาชีพ

ตาราง 68 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
วิวัฒนาการ	วิวัฒน์	วิวิทูมน	อาการ	อาการ
สตางค์	สต	สต	องค์	องค์
สมาจาร	สม	สม	อาจารย์	อาจารย์
สรีรังคาร	สรีระ	สรีร	อังคาร	อังคาร
สรีรางคาร	สรีระ	สรีร	อังคาร	อังคาร
สวนนาการ	สวนะ	สวน	อาการ	อาการ
สัตถันดร	สัตถ	สัตถ	อันดร	อนฺดร
สัตถาธิกะ	สัตถา	สทฺธา	อธิก	อธิก
สัตถินทรีย์	สัตถา	สทฺธา	อินทรีย์	อินฺทฺรีย
สัมมาชีพ	สัมมา	สมฺมา	อาชีพ	อาชีพ
สิโรตม	สิระ	สิร	อุตม	อุตฺตม
สิโรตม์	สิระ	สิร	อุตตมะ	อุตฺตม
สีตโลก	สีตล	สีตล	อุทก	อุทก
สีโตทก	สีต	สีต	อุทก	อุทก
สูงกากร	สูงกะ	สูงก	อากร	อากร
สุทธาวาส	สุทธ	สุทฺธ	อาวาส	อาวาส
สุริยุปราคา	สุริยะ	สุรีย	อุปราคา	อุปราคา
เสนาสนะ	เสน	เสนา	อาสน์	อาสน
โสตินทรีย์	โสต	โสต	อินทรีย์	อินฺทฺรีย
หัตถาภรณ์	หัตถ์	หตฺถ	อาภรณ์	อาภรณ
หัตถาลังการ	หัตถ์	หตฺถ	อลังการ	อลงฺการ
หัตถานีก	หัตถ์	หตฺถ	อนีก	อนีก
อภิจณา	อภิ	อภิ	อิจณา	อิจฺจณา
อัชฌาจารย์	อัชฌา	อชฺฌา	อาจารย์	อาจารย์
อัญฐ์	อัญฐะ	อญฺฐ	องค์	องค์
อาวัชนาการ	อาวัชน	อาวชฺชน	อาการ	อาการ

2.4 คำสันสกฤต สันธิกับ คำสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 34 คำ ได้แก่

ตาราง 69 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำสันสกฤต สันธิกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
กรรมวาจารย์	กรรมวาจา	กรุมวาจา	อาจารย์	อาจารย์
กรินทร์	กริน	กรินุ	อินทร์	อินุท
กริยานุเคราะห์	กริยา	กรุยา	อนุเคราะห์	อนุครุห
กริยาวิเศษณานู ประโยค	กริยาวิเศษณ์	กรุยาวิเศษณ	อนุประโยค	อนุปรโยค
กรีฑาภิรมย์	กรีฑา	กรูฑา	อภิรมย์	อภิรมุย
กษัตราธิราช	กษัตริ	กษตุร	อิทธิราช	อิทธิราช
กษีรารณพ	กษีระ	กษีร	อรรณพ	อรุณว
กาญจนภิเษก	กาญจนา	กาญจน	อภิเษก	อภิเษก
ทิตานุทิศ	ทิต	ทิต	อนุทิศ	อนุทิศ
โทษานูโทษ	โทษ	โทษ	อนุโทษ	อนุโทษ
ธรรมาতিตย์	ธรรม	ธรม	อาติตย์	อาทิตุย
บรรณานุกรม	บรรณ	ปรุณ	อนุกรม	อนุกรม
บรรณार्ักษ์	บรรณ	ปรุณ	อาร์ักษ์	อารกษ
บุรพาจารย์	บุรพ	บุรว	อาจารย์	อาจารย์
บุษยาภิเษก	บุษย์	บุษย	อภิเษก	อภิเษก
บุรพาจารย์	บุรพ์	บุรว	อาจารย์	อาจารย์
ปราปดาภิเษก	ปราปต์	ปราปุต	อภิเษก	อภิเษก
ปุรพษาคม	ปุรพ	ปุรว	อาษาคม	อาษาคม
ผณินทร	ผณิน	ผณินุ	อินทร์	อินุท
ผณิศวร	ผณิน	ผณินุ	อิศวร	อิศวร
พงศาวดาร	พงศ์	वंศ	อวดาร	อวดาร
พิชเนศ	พิชน์	วิชน	อิศ	อิศ
พิชเนศวร	พิชน์	วิชน	อิศวร	อิศวร

ตาราง 69 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
ไพรินทร์	ไพริน	ไวรินุ	อินทร์	อินทุร
ภูมีศวรร	ภูมี	ภูมี	อิศวร	อีศวร
มฤเคนทร์	มฤค	มฤค	อินทร์	อินทุร
วัชรเนทร์	วัชระ	วชร	อินทร์	อินทุร
วิมเนศ	วิมณะ	วิมณ	อีศ	อีศ
วิมเนศวรร	วิมณะ	วิมณ	อิศวร	อีศวร
ศักรินทร์	ศักร	ศกร	อินทร์	อินทุร
ศักรเนทร์	ศักร	ศกร	อินทร์	อินทุร
ศิษยานุศิษย์	ศิษย์	ศิษุย	อนุศิษย์	อนุศิษุย
อนุศาสนาจารย์	อนุศาสน์	อนุศาสน	อาจารย์	อาจารย์
อรรถกถาจารย์	อรรถกถา	อรรถกถา	อาจารย์	อาจารย์

2.5 คำสันสกฤต สันธิกับ คำบาลี มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 9 คำ ได้แก่

ตาราง 70 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำสันสกฤต สันธิกับ คำบาลี

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
จตุราริยส์จ	จตุร	จตุร	อริยส์จ	อริยสจจ
จุฑาธิปไตย	จุฑา	จุฑา	อธิปไตย	อธิปเตยฺย
โทษารมณ	โทษา	โทษ	อารมณ	อารมฺมณ
ธรรมารมณ	ธรรม	ธรม	อารมณ	อารมฺมณ
นิทรารมณ	นิทรา	นิทรา	อารมณ	อารมฺมณ
ประชาธิปไตย	ประชา	ปรุชา	อธิปไตย	อธิปเตยฺย
พรวชบาล	พรวช	วรวช	อุบล	อุปล
ศัสตราวุธ	ศัสตรา	ศสุตรา	อาวุธ	อาวุธ

ตามราง 70 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
อำมาตยาธิปไตย	อำมาตย์	อมาตย	อธิปไตย	อธิปไตยย

2.6 คำสันสกฤต สันธิกับ คำบาลีสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 80 คำ ได้แก่

ตาราง 71 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำสันสกฤต สันธิกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
กรรมาชีพ	กรรรม	กรุม	อาชีพ	อาชีพ
กษัยการ	กษัย	กุษย	อาการ	อาการ
กษีรามพุ	กษีระ	กษีร	อัมพุ	อมพุ
ครีษมายัน	ครีษมะ	ครีษุม	อายัน	อายน
จัตุรงค์	จัตุร	จตุร	องค์	องค
จันทรุปราคา	จันทร	จนุทร	อุปราคา	อุปราคา
ชาคริยานุโยค	ชาครีย์	ชาครีย	อนุโยค	อนุโยค
ทศวงศ์	ทศ	ทศ	องค์	องค
ทักษิณาจาร	ทักษิณ	ทกุซิณ	อาจารย์	อาจารย์
ทักษิณายัน	ทักษิณ	ทกุซิณ	อายัน	อายน
ทักษิณานุ ประทาน	ทักษิณา	ทกุซิณา	อนุประทาน	อนุปรทาน
ทักษิโณทก	ทักษิณา	ทกุซิณา	อุทก	อุทก
ทัศนาการ	ทัศน	ทรุศน	อาการ	อาการ
ทัศนูปกรณ์	ทัศน	ทรุศน	อุปกรณ์	อุปกรณ์
ทุราคม	ทुर	ทुर	อาคม	อาคม
ทุราจารย์	ทुर	ทुर	อาจารย์	อาจารย์
เทศาจารย์	เทศ	เทศ	อาจารย์	อาจารย์

ตาราง 71 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
ธรรมายตนะ	ธรรม	ธรม	อายตนะ	อายตน
ธรรมาสน์	ธรรม	ธรม	อาสน์	อาสน
นිරันดร	นिर	นिर	อันดร	อนฺดร
นิตาคม	นิตา	นิตา	อาคม	อาคม
นิตาติ	นิตา	นิตา	อาทิ	อาทิ
บรรณาคม	บรรณ	ปรุณ	อาคม	อาคม
บรรณาธิการ	บรรณ	ปรุณ	อธิการ	อธิการ
บุษบาคม	บุษบ	บุษฺป	อาคม	อาคม
บุษบาบัณ	บุษบ	บุษฺป	อาปนนะ	อาปน
ประชากร	ประชา	ปรุชา	อากร	อากร
ประชาคม	ประชา	ปรุชา	อาคม	อาคม
ประชาภิบาล	ประชา	ปรุชา	อภิบาล	อภิบาล
ประธานาธิบดี	ประธาน	ปรุธาน	อธิบดี	อธิปติ
ประกาศาร	ประกาศา	ปรุภา	อาคาร	อาคาร
ประลัยหการ	ประลัยห	ปรุสหล	อาการ	อาการ
ประลัยหาวหาร	ประลัยห	ปรุสหล	อวหาร	อวหาร
ประสาทการ	ประสาท	ปรุสาท	อาการ	อาการ
ประสูติการ	ประสูติ	ปรุสูติ	อาการ	อาการ
ปริยานุช	ปริย	ปรุย	อนุช	อนุช
ปริโยสาน	ปริย	ปรุย	อวสาน	อวสาน
ปฤษฏางค์	ปฤษฏ	ปฤษฏ	องค์	องค
ปักษคม	ปักษ	ปกุษ	อาคม	อาคม
ปักษานดร	ปักษ	ปกุษ	อันดร	อนฺดร
ปักษาวสาน	ปักษ	ปกุษ	อวสาน	อวสาน
ไปรษณียากร	ไปรษณีย	เปรษณีย	อากร	อากร
พยุหแสนยากร	พยุหแสนยา	วยุหไสนุย	อากร	อากร

ตาราง 71 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
พรรษาคม	พรรษ	วรุษ	อาคม	อาคม
พรรษโทษ	พรรษ	วรุษ	อุทก	อุทก
พฤตจิกายน	พฤตจิก	วฤตจิก	อายน	อายน
พฤษภาคม	พฤษภ	วฤษภ	อาคม	อาคม
พิทยาาคม	พิทย์	วิทยา	อาคม	อาคม
พิทยาการ	พิทย์	วิทยา	อาคาร	อาคาร
พิทยาลัย	พิทย์	วิทยา	อาลัย	อาลัย
เพชรอายุร	เพชร	วชร	อายุร	อายุร
ภักษาคาร	ภักษ์	ภฤษ	อาคาร	อาคาร
มนุชาธิป	มนุช	มนุช	อธิป	อธิป
มฤจฉาชีพ	มฤจฉา	มิถุยา	อาชีพ	อาชีพ
รัชฎากร	ราชฎร์	ราชฎร	ากร	ากร
ลักษณะการ	ลักษณะ	ลกษณ	อาการ	อาการ
วัชราสน์	วัชระ	วชร	อาสน์	อาสน
วิทยาาคม	วิทยา	วิทยา	อาคม	อาคม
วิทยาการ	วิทยา	วิทยา	อาคาร	อาคาร
วิเทโศบาย	วิเทศ	วิเทศ	อุบาย	อุบาย
วิตางค์	วิศ	วีศ	องค์	องค์
ศรอายุร	ศร	ศร	อายุร	อายุร
ศรารณณ์	ศร	ศร	อารณณ์	อารณ
ศรอาสน์	ศร	ศร	อาสน์	อาสน
ศานานต์	ศาน	ศาน	อันต	อนต
ศิวาลัย	ศิวะ	ศิว	อาลัย	อาลัย
ศึกษาริการ	ศึกษา	ศิกษา	อิการ	อิการ
ศุภางค์	ศุภ	ศุภ	องค์	องค์
เศวตงค์	เศวต	เศวต	องค์	องค์

ตาราง 71 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
เศวตัมพร	เศวต	เศวต	อัมพร	อมฺพร
เศวตตามพร	เศวต	เศวต	อัมพร	อมฺพร
โศกาลัย	โศก	โศก	อาลัย	อาลัย
สมบูรณาญาสิทธิ ราชาธิราชย์	สมบูรณ์	สมบูรณ์	อาญาสิทธิราชาธิราชย์	อาญาสิทธิราชาธิราชย์
สรวรรคาลัย	สรวรรค	สรวรรค	อาลัย	อาลัย
สัตยาบัน	สัตย์	สัตย์	อาบัน	อาปฺบัน
สิงหาคม	สิงห์	สิงห์	อาคม	อาคม
สิงหาคม	สิงห์	สิงห์	อาสน์	อาสน์
หรัสวงค์	หรัสว	หรัสว	องค์	องฺค
อัมภฤช	อัมภ	อัมภ	อายุช	อายุช
อินทราอายุช	อินทร์	อินทร์	อายุช	อายุช

2.7 คำบาลีสันสกฤต สันธิกับ คำบาลีสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 85 คำ ได้แก่

ตาราง 72 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลีสันสกฤต สันธิกับ คำบาลีสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
กามาทีนพ	กาม	กาม	อาทีนพ	อาทีนพ
กายาพยพ	กาย	กาย	อพยพ	อพยพ
กายินทรีย์	กาย	กาย	อินทรีย์	อินทฺรีย์
กาเยนทรีย์	กาย	กาย	อินทรีย์	อินทฺรีย์
ภูฏาคาร	ภูฏ	ภูฏ	อาคาร	อาคาร
คคนัมพร	คคนะ	คคน	อัมพร	อมฺพร
คคนางค์	คคนะ	คคน	องค์	องฺค

ตาราง 72 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
คคนานต์	คคนะ	คคน	อันท	อนต
คชาชีพ	คช	คช	อาชีพ	อวชีพ
คชาภรณ์	คช	คช	อาภรณ์	อาภรณ
คุณากร	คุณ	คุณ	อากร	อากร
คุณูปการ	คุณ	คุณ	อุปการะ	อุปการ
จินตนาการ	จินต์	จินฺตน	อาการ	อาการ
ชลาธาร	ชล	ชล	อาธาร	อาธาร
ชีวันตราย	ชีวะ	ชีว	อันทราย	อนตตราย
ชีวันทรีย์	ชีวิต	ชีวิต	อินทรีย์	อินทुरิย
ทานาธิปไตย	ทาน	ทาน	อธิปไตย	อธิปติ
ทิกัมพร	ทิค	ทิค	อัมพร	อมุพร
ทิชากร	ทิชะ	ทฺวิช	อากร	อากร
เทพาธิปไตย	เทพ	เทว	อธิปไตย	อธิปติ
เทวาคาร	เทว	เทว	อาคาร	อาคาร
เทวवास	เทว	เทว	อาवास	อาवास
เทवालัย์	เทว	เทว	อาลัย์	อาลย
ธนาคาร	ธน	ธน	อาคาร	อาคาร
ธราธิปไตย	ธรา	ธรา	อธิปไตย	อธิปติ
ธราธิป	ธรา	ธรา	อธิป	อธิป
ธราธิคุณ	ธรา	ธรา	อธิคุณ	อธิคุณ
นโคทร	นคะ	นค	อุทร	อุทร
นโยบาย	นยะ	นย	อุบาย	อุบาย
นรากร	นร	นร	อากร	อากร
นรกานต์	นรก	นรก	อันท	อนต
นันทนาการ	นันทน์	นนุทน	อาการ	อาการ
นัยนามพ	นัยน์	นยณ	อัมพ	อมพ

ตาราง 72 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
บานียอทก	บานียะ	ปานียะ	อุทก	อุทก
ปานียอทก	ปานียะ	ปานีย	อุทก	อุทก
ผลาหาร	ผล	ผล	อาหาร	อาหาร
พนาราม	พน	วน	อาราม	อาราม
พลากร	พล	พล	อากร	อากร
พลาธิการ	พล	พล	อธิการ	อธิการ
พลาณามัย	พล	พล	อนามัย	อน, อามย
พันธนาการ	พันธนะ	พณฺธน	อาการ	อาการ
พันธนาการ	พันธนะ	พณฺธน	อาคาร	อาคาร
พิกเลนทรีย์	พิกล	วิกล	อินทรีย์	อินฺทฺรีย
พิมพาภรณ์	พิมพ์	พิมฺพ	อาภรณ์	อาภรณ
พิราลัย	พิระ	วีร	อาลัย	อาลย
มนทาทร	มนท์	มนฺท	อาทร	อาทร
มรณานต์	มรณะ	มรณ	อันต	อนฺต
มโหชะ	มหา	มหา	โหชะ	โหษ
มันทิวราลัย	มันทิวระ	มนฺทิว	อาลัย	อาลย
โยคาพจร	โยคะ	โยค	อพจร	อวจร
โยคาจจร	โยคะ	โรค	อจจร	อจจร
ราโชปโภค	ราช	ราช	อุปโภค	อุปโภค
เลขาธิการ	เลขา	เลขา	อธิการ	อธิการ
เลขานุการ	เลขา	เลขา	อนุการ	อนุการ
โลกุตระ	โลก	โลก	อุตระ	อุตฺตร
วงค์	วร	วร	องค์	องฺค
วรางคณา	วร	วร	อังกณา	องฺคณา
วรุตตม	วร	วร	อุตตม	อุตฺตม
วรุตมะ	วร	วร	อุตตมะ	อุตฺตม

ตาราง 72 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)
วโรตมะ	วร	วร	อุตตมะ	อุตตม
วาทปานะ	วาทะ	วาท	อปาน	อปาน
วามาจารย์	วามะ	วาม	อาจารย์	อาจารย์
เวทางค์	เวท	เวท	องค์	องค
เวทानต์	เวท	เวท	อันต์	อนุต
เวทानตะ	เวท	เวท	อันต์	อนุต
สภาจารย์	สภา	สภา	อาจารย์	อาจารย์
สังฆาธิการ	สังฆ	สงฺฆ	อธิการ	อธิการ
สังฆาวาส	สังฆ	สงฺฆ	อาวาส	อาวาส
สิทธิานต์	สิทธิ์	สิทธิ	อันต์	อนุต
สิวลัย	สิวะ	สิว	อาลัย	อาลย
สุรางคณา	สุร	สุร	อังคณา	องคณา
เสนารธิการ	เสนา	เสนา	อธิการ	อธิการ
เสนางค์	เสนา	เสนา	องค์	องค
หิมาลัย	หิมะ	หิม	อาลัย	อาลย
อนธการ	อนธ	อนธ	อากการ	อากการ
อนันต์	อน	อน	อันต์	อนุต
อนากูล	อน	อน	อากูล	อากูล
อนาจารย์	อน	อน	อาจารย์	อาจารย์
อนาทร	อน	อน	อาทร	อาทร
อนามัย	อน	อน	อามัย	อามย
อภินันทนาการ	อภินันท์	อภิณฺนุทน	อากการ	อากการ
อรุโณทัย	อรุณ	อรุณ	อุทัย	อุทย
อันธการ	อันฑะ	อนฺฑ	อากการ	อากการ
อันธการ	อันธ	อนฺธ	อากการ	อากการ
อุตตรายัน	อุตต	อุตฺต	อายัน	อายน

2.8 คำบาลีสันสกฤต สันธิกับ คำบาลี มีจำนวนคำสมาสเพิ่มขึ้น 22 คำ ได้แก่

ตาราง 73 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลีสันสกฤต สันธิกับ คำบาลี

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป.)
เจตนารมณ	เจตนา	เจตนา	อารมณ	อารมณ
ซีรณคคิ	ซีรณะ	ซีรณ	อัคคิ	อคคิ
ตรุณานนติ	ตรุณ	ตรุณ	อาณนติ	อาณนตติ
ธนาณนติ	ธน	ธน	อาณนติ	อาณนตติ
ผลานิสงส์	ผล	ผล	อานิสงส์	อานิสส์
ภาคยานูวติ	ภาคย์	ภาคฺย	อนูวติ	อนูวตต
มหัทธนะ	มหา	มหา	อัทธนะ	อทฺธน
มหิทฺธิ	มหิ	มหิ	อิทฺธิ	อิทฺธิ
มหินท์	มหิ	มหิ	อินท์	อินฺท
มเหฬาร	มหา	มหา	อฬาร	อฬาร
โมหาคคิ	โมหะ	โมห	อคคิ	อคคิ
ราชโยงการ	ราชย์	ราชฺย	โองการ	โองการ
ราชาริปไตย	ราชา	ราชา	อริปไตย	อริปเตยฺย
ราโขงการ	ราช	ราช	โองการ	โองการ
ราโชปถัมภ	ราช	ราช	อูปถัมภ	อูปตถมฺภ
โลกัตถจريا	โลก	โลก	อัตถจريا	อตฺถ, จريا
โลกาภิวตฺน	โลก	โลก	อภิวตฺน	อภิวตฺน
โลกามิส	โลก	โลก	อามิส	อามิส
สังฆานุสฺติ	สังฆ	สงฺฆ	อนุสฺติ	อนุสฺสฺติ
อนัตตา	อน	อน	อัตตา	อาตฺมณฺ
อนาริปไตย	อน	อน	อริปไตย	อริปเตยฺย
อภิชนาริปไตย	อภิชน	อภิชน	อริปไตย	อริปเตยฺย

2.9 คำบาลีสันสกฤต สันธิกับ คำสันสกฤต มีจำนวนคำเพิ่มขึ้น 48 คำ ได้แก่

ตาราง 74 แสดงคำที่เพิ่มขึ้นของคำบาลีสันสกฤต สันธิกับ คำสันสกฤต

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
กามามิต	กาม	กาม	อามิษ	อามิษ
กามิต	กาม	กาม	อีศ	อีศ
กามเมศ	กาม	กาม	อีศ	อีศ
คณานุกรม	คณะ	คณ	อนุกรม	อนุกรม
จิตถาราน	จิตกา	จิตก	อาธาน	อาธาน
ชนินทร์	ชน	ชน	อินทร์	อินุทร
เทพารักษ์	เทพ	เทว	อารักษ์	อารกษ
เทวารัณย์	เทว	เทว	อารัณย์	อารณุยก
เทเวศ	เทว	เทว	อีศ	อีศ
เทเวศวร	เทว	เทว	อีศวร	อีศวร
ธรณีศวร	ธรณี	ธรณี	อีศวร	อีศวร
นครินทร์	นคร	นคร	อินทร์	อินุทร
นเคนทร์	นคะ	นค	อินทร์	อินุทร
นเคศวร	นคะ	นค	อีศวร	อีศวร
นราธิเบนทร์	นร	นร	อธิเบนทร์	อธิป, อินุทร
นราธิเบศร์	นร	นร	อธิเบศร์	อธิป, อีศร
บดีนทร์	บดี	ปติ	อินทร์	อินุทร
พรหมเมนทร์	พรหม	พฺรหฺม	อินทร์	อินุทร
พรหมเมศวร	พรหม	พฺรหฺม	อีศวร	อีศวร
พลาตศิัย	พล	พล	อติศัย	อติศย
พิหเคนทร์	พิหค	วิหค	อินทร์	อินุทร
ภูเตศวร	ภูต	ภูต	อีศวร	อีศวร
ภูมินทร์	ภูมิ	ภูมิ	อินทร์	อินุทร
มหิศร	มหิ	มหิ	อีศร	อีศวร

ตาราง 74 (ต่อ)

คำสมาส	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ป., ส.)	คำที่นำมาสมาส	คำเดิม (ส.)
มหิศวร	มหิ	มหิ	อิศวร	อีศวร
มเหนท์	มหา	มหา	อินทร์	อินุทร
มเหศ	มหา	มหา	อีศ	อีศ
มเหาชช	มหา	มหา	เอาชช	เอาชช
มาราธิราช	มาร	มาร	อิธิราช	อิธิราช
ราชันย์	ราช	ราช	อันย	อนุย
ราชาธิราช	ราชา	ราชา	อิธิราช	อิธิราช
ราเชนทร์	ราช	ราช	อินทร์	อินุทร
ราชิศวรร์ย	ราช	ราช	ไอศวรร์ย	ไอศุวรยุ
วิเรนทร์	วีร	วีร	อินทร์	อินุทร
สิตางค์	สิต	สิต	อังค์	อังค์
สุเรนทร์	สุร	สุร	อินทร์	อินุทร
หุดาจารย์	หุด	หุด	อาจารย์	อาจารย์
โหรจารย์	โหร	โหร	อาจารย์	อาจารย์
อิติศร	อิติ	อิติ	อิศร	อีศวร
อิติศวร	อิติ	อิติ	อิศวร	อีศวร
อนารยะ	อน	อน	อารยะ	อารย
อนกรรตประโยค	อนก	อน, เอก	อรรตประโยค	อรุตปุรโยค
อมเรนทร์	อมร	อมร	อินทร์	อินุทร
อมเรศ	อมร	อมร	อีศ	อีศ
อมเรศวร	อมร	อมร	อิศวร	อีศวร
อิรินทร์	อิริ	อิริ	อินทร์	อินุทร
อวกาศ	อว	อว	อากาศ	อากาศ
เอกรรตประโยค	เอก	เอก	อรรตประโยค	อรุตปุรโยค